

Vluchtelingen – van alle kanten

Een onderzoek naar de berichtgeving over
de vluchtelingencrisis in Nederlandse kranten

Student Name: Julia de Vogel

Student Number: 366816

Supervisor: Dr. Nel Ruigrok

Master Media Studies - Media & Journalistiek
Erasmus School of History, Culture and Communication
Erasmus University Rotterdam

Master's Thesis

June 2016

VLUCHTELINGEN – VAN ALLE KANTEN

Een onderzoek naar de berichtgeving over de vluchtelingencrisis in Nederlandse kranten

ABSTRACT

Deze thesis onderzoekt de manier waarop er in Nederlandse populaire en kwaliteitskranten wordt geschreven over de vluchtelingencrisis van 2015/2016. Het onderzoek is van belang vanwege de invloed die media kunnen hebben op het vormen van de publieke opinie. Door bepaalde manieren van framen van de berichtgeving, kunnen media bijdragen aan zowel de pro- als anti-vluchtelingenkant van het debat over vluchtelingen. De thesis focust ten eerste op de verschillen tussen populaire en kwaliteitskranten in de hoeveelheid aandacht voor vluchtelingen. Daarnaast wordt de manier van schrijven zelf onderzocht. Ook wordt er bekeken in welke mate de wijze van schrijven over de vluchtelingencrisis gedurende een tijdsperiode van 1 jaar is veranderd, mede naar aanleiding van twee key events: de foto's van peutertje Aylan en de gebeurtenissen tijdens Oudjaarsnacht in onder meer Keulen. Om de overkoepelende onderzoeksvraag, "in hoeverre en op welke wijze besteden Nederlandse dagbladen aandacht aan de vluchtelingencrisis van 2015/2016 in de periode van 1 februari 2015 tot 1 februari 2016", te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van inhoudsanalyse als methode. Als vooronderzoek is een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd, waarna zes frames rondom de vluchtelingencrisis konden worden opgesteld. De aanwezigheid van deze frames is gemeten middels een kwantitatieve inhoudsanalyse van een steekproef van 900 artikelen, afkomstig uit vijf kranten. Een eerste bevinding betrof de hoeveelheid aandacht voor de vluchtelingencrisis, die altijd hoger is in kwaliteitskranten. De hoeveelheid aandacht vertoonde vanaf september 2015 veel pieken voor beide krantensoorten. Uit de analyse van de artikelen kwam naar voren dat populaire en kwaliteitskranten regelmatig van elkaar verschillen wat betreft de hoeveelheid waarin frames voorkomen. De krantensoorten vertoonden daarentegen veel overeenkomsten in de wijze waarop de frames worden gebruikt en dus de manier van schrijven over de vluchtelingencrisis. Dit wijst op zowel diversiteit in als institutionalisering van de Nederlandse kranten. Inzoomend op de specifieke frames waren er twee hoofdbevindingen zichtbaar: het menselijkheidsframe bleef constant aanwezig en kan hiermee bijdragen aan een pro-vluchtelingenhouding. Aan de andere kant nam over tijd berichtgeving die negatieve elementen van de vluchtelingencrisis uitlicht toe via het wij-zij frame, het economisch frame en het sociale onrustframe. Deze kant vormt juist voeding voor het anti-vluchtelingenkamp. Uit deze twee tegengestelde ontwikkelingen kan worden opgemaakt dat de berichtgeving over de vluchtelingencrisis mogelijk bijdraagt aan de polarisatie van het debat hierover.

KEYWORDS: *framing, vluchtelingen, populaire en kwaliteitskranten, Nederland, polarisatie*

Voorwoord

Deze thesis vormt de afronding van mijn leven als scholier en student. Voordat dit moment echt aanbreekt, wil ik de volgende personen bedanken voor hun bijdrage aan de thesis.

Mijn dank gaat ten eerste uit naar Nel Ruigrok voor het begeleiden van deze thesis. Haar enthousiasme, uitgebreide feedback en snelle en duidelijke antwoorden op vragen hebben enorm bijgedragen aan het soepel verlopen van dit thesis-proces. Daarnaast wil ik Sarah Gagestein en Sjors Hofstede bedanken voor hun medewerking aan het kwalitatieve deel van de thesis.

Ook wil ik mijn moeder bedanken voor haar hulp bij het berekenen van de intercodeurbetrouwbaarheid van de thesis. Dat zij nu nog steeds frames in de krant signaleert, toont wel aan hoe hard ze aan het werk is geweest.

Daarnaast wil ik PASCALLE van Werkhoven bedanken. Van het kleuren in onze schriften en onze prachtige geschiedenis-samenvattingen op de middelbare school, tot het samenwerken aan assignments tijdens de master en het overleggen over de thesis – volgens mij zijn we een goed én gezellig team: bedankt!

Ten slotte dank ik mijn familie, mijn vriendinnen - thuis en van de uni - voor alle leuke momenten, gezellige gesprekken en afleiding van schrijven van de thesis. Zonder uit te hebben kunnen kijken naar de uitstapjes en dagjes op pad in Londen en dichterbij, de vele uren te paard, de wandelingen met de honden en de Netflix avonden op de bank had ik hoogstwaarschijnlijk stukken minder motivatie gehad om door te werken aan de thesis! Dit vormde een mooie balans als afwisseling van de dagen waarop ik aan de thesis werkte. Heel erg bedankt!!

Veel leesplezier toegewenst!

Julia

Zwijndrecht, juni 2016

Inhoudsopgave

Introductie	1
Theoretisch kader	5
2.1 Nieuwsselectie	5
2.2 Populaire en kwaliteitskranten	7
2.3 Framing	8
2.4 Framing vluchtelingen	10
2.4.1 Menselijkheidsframe	10
2.4.2 Wij-zij frame	12
2.4.3 Urgentieframe	14
2.4.4 Economisch frame	15
2.4.5 Sociale onrustframe	17
2.4.6 Beleidsframe	18
Methode	20
3.1 Vooronderzoek kwalitatieve inhoudsanalyse.....	20
3.2 Dataverzameling.....	21
3.3 Methode.....	22
3.4 Operationalisatie	23
3.4.1 Analyse van de hoeveelheid aandacht	23
3.4.2 Analyse van de frames	23
Resultaten	30
4.1 Aandacht voor de vluchtelingencrisis.....	30
4.2 Het framen van de vluchtelingencrisis	35
4.2.1 Menselijkheidsframe	35
4.2.2 Wij-zij frame	38
4.2.3 Urgentieframe	43
4.2.4 Economisch frame	46
4.2.5 Sociale onrustframe	49
4.2.6 Beleidsframe	52
4.3 Overzicht.....	54
Conclusie.....	55
Literatuurlijst.....	61
Appendix A	70
Appendix B	73
Appendix C.....	75
Appendix D.....	76

Introductie

Nederland bevindt zich sinds ongeveer een jaar in de ban van een stroom van vluchtelingen¹ die het land betreden. In 2015 zochten meer dan 8000 vluchtelingen, met name afkomstig uit het door oorlog getroffen Syrië, hun toevlucht in Nederland: een recordaantal (Back, 2015). Niet alleen in Nederland, maar in heel Europa, houdt de komst van deze mensen de gemoederen bezig (Blasic, 2015). Met de komst van vluchtelingen gaan in 2015 en 2016 meerdere voorvallen gepaard. Zo zonken vele boten met aan boord migranten die op de Middellandse Zee poogden de overtocht naar Europa te maken. Een “icoon” (Ekker, 2015) hiervan spoelde aan op het strand van Bodrum in Turkije en de foto’s van zijn lichaampje gingen de hele wereld over: het lot van het Syrische peutertje Aylan zorgde voor ontzetting en afgrijzen in de wereld (Ekker, 2015). Ook waren er de terroristische aanslagen die Parijs troffen in november 2015. Enkele van de daders hiervan hadden zich mogelijk als vluchteling door Europa verplaatst. Een soortgelijk voorval vormen de massale aanrandingen van vrouwen in onder meer Keulen tijdens Oudjaarsnacht: hierbij werd eveneens gesproken over vluchtelingen als mogelijke daders. Ook op kleinere schaal, binnen Nederland, doet de stroom vluchtelingen veel stof opwaaien. Dit wordt met name veroorzaakt door plannen voor de komst van (extra) asielzoekerscentra in dorpen en steden. Dergelijke plannen roepen geregeld discussie op (Klomp, 2015). Op sommige plekken resulteerden aankondigingen van te komen asielzoekerscentra in grote onrust. Hierbij ontstonden meerdere malen rellen en agressieve protesten (Pel, 2016). Met name de onzekerheid over de achtergrond en bezigheden van de vluchtelingen baren onrust en leiden tot spanningen in dorpen en steden. Het gaat hier om angst voor zaken als criminele activiteiten van vluchtelingen, maar ook het lastigvallen van Nederlandse vrouwen en kinderen (RTL Nieuws, 2016), of mogelijke betrokkenheid bij extremistische bewegingen als de Islamitische Staat (de Volkskrant, 2016). Andere mensen ervaren de angst van de tegenstanders minder en staan juist open tegenover de komst van vluchtelingen. Niet alleen de Nederlandse bevolking, maar ook de politiek is op alle niveaus verdeeld over de aanpak van de vluchtelingencrisis. Een middenweg lijkt niet vindbaar in het debat dat in de Nederlandse samenleving rond de vluchtelingencrisis wordt gevoerd: “Nederland raakt verdeeld in twee kampen”, zo meldde onder meer RTL Nieuws (2015, 8 oktober): “je bent voor, of je bent tegen vluchtelingen”.

Juist in een situatie als de vluchtelingencrisis, waarbij veel mensen in Nederland verschillen van mening en de gemoederen soms zeer hoog oplopen, zijn de media van groot

¹ In deze thesis worden onder de term vluchtelingen ook asielzoekers en (im)migranten verstaan, zoals zichtbaar in de zoekterm voor de data die wordt besproken in de methode en Appendix B. In de thesis zelf zal alleen worden verwezen naar vluchtelingen.

belang. Het publiek is voor een groot deel afhankelijk van media om te worden voorzien van informatie over allerlei soorten onderwerpen (Benton & Frazier, 1976). Nieuwsmedia worden daarom geacht het publiek te informeren - door hen te voorzien van objectieve verslaggeving over actuele onderwerpen (Curran, Iyengar, Brink Lund & Salovaara-Moring, 2009). De rol van media blijft echter niet beperkt tot het simpelweg leveren van informatie aan het publiek. De informatiefunctie zorgt er namelijk ook voor dat, wanneer deze functie adequaat wordt uitgevoerd, burgers goed ingelicht hun stem uit kunnen brengen tijdens verkiezingen (Curran et al., 2009). De berichtgeving van de media wordt door leden van het publiek op deze wijze dus ook gebruikt om een mening te vormen over de onderwerpen die in het nieuws naar voren komen (Soroka, 2003).

Dit vormt de hoofdreden waarom het onderzoeken van media, of dat nu op het gebied van zender, boodschap en/of ontvanger is, van belang is voor de maatschappij. De wijze waarop media berichten over bepaalde zaken, oftewel de manier waarop de media de berichtgeving *framen* (Entman, 1993), draagt bij aan de percepties die het publiek heeft over de door de media besproken onderwerpen, en als gevolg hiervan ook aan de algehele publieke opinie over deze onderwerpen (De Vreese & Boomgaarden, 2006; Moy & Bosch, 2013). Voor de vluchtelingencrisis geldt daarom ook: de manier waarop media deze ‘crisis’ en alle bijbehorende aspecten framen, draagt bij aan de beeldvorming hierover bij de leden van het publiek. Deze beeldvorming kan door de media op zowel positieve als negatieve wijze worden beïnvloed. Wanneer in de media bijvoorbeeld onderscheid wordt gemaakt tussen (twee) groepen (‘geboren’ Nederlanders versus vluchtelingen), worden vluchtelingen gepositioneerd als een apart, Ander onderdeel van de samenleving (Grove & Zwi, 2006). Als gevolg hiervan zouden vluchtelingen ook in de samenleving als leden van een minderwaardige “out-groep” kunnen worden beschouwd (Staszak, 2008).

Naast de potentiële gevolgen voor opinies van het publiek naar aanleiding van een bepaalde manier van berichten, maken ook mogelijke consequenties op politiek vlak het bestuderen van de berichtgeving van de vluchtelingencrisis van maatschappelijk belang. De onderwerpen die media bespreken, kunnen de agenda van de politiek mede bepalen (McCombs & Shaw, 1972; Walgrave, Soroka & Nuytemans, 2007). De mate waarin dit het geval is, wisselt wel per onderwerp en per medium (Walgrave & Van Aelst, 2006). Volgens Walgrave, Soroka & Nuytemans (2007) hebben vooral kranten een zekere mate van invloed op de politieke agenda van het parlement en de regering. Dit pleit dan ook voor het onderzoeken van dagbladen, zoals in deze thesis zal gebeuren. Nog verder reikend dan wat er op de politieke agenda verschijnt, kunnen publicaties in de media een rol spelen in de uitkomsten van politieke beslissingen (Robinson, 2001). De mogelijke consequenties voor - en daarmee de relevantie van mediaberichtgeving met betrekking tot - de politiek moeten niet worden onderschat. In de praktijk is de aanwezigheid van de vluchtelingencrisis van

2015/2016 op de politieke agenda's van alle bestuurlijke niveaus duidelijk zichtbaar: lokaal, nationaal en ook internationaal, met name op het niveau van de Europese Unie (NOS, 2015; RTL Nieuws, 2015, 12 oktober).

Samengevat geeft het doen van onderzoek naar de berichtgeving over de vluchtelingencrisis inzicht in de manier waarop journalisten dit onderwerp aandacht geven in de media. Daarmee wordt duidelijk op welke wijze er over de vluchtelingencrisis en alle daarmee gepaard gaande aspecten wordt gelezen, door het publiek, maar ook door de politiek.

Het concept 'vluchteling' is geen nieuw fenomeen; niet in de maatschappij en ook niet in de academische wereld. Toch is de huidige situatie – anno 2016 – rondom vluchtelingen in een belangrijk opzicht anders dan eerdere immigratiegolven die zich naar Nederland bewogen, en eveneens die zich naar Europa in het algemeen verplaatsten. De huidige stroom vluchtelingen bevindt zich namelijk in het zogeheten 'post-9/11' tijdperk. Dit is een tijd waarin vooral de islam zeer geregeld met negatieve zaken wordt geassocieerd (Peek, 2003). Dit hangt onder meer samen met de radicalisering en het extremisme waarmee moslims soms in verband worden gebracht, in combinatie met terroristische aanslagen zoals de twee in Parijs in 2015, in januari en in november (Benyaich, 2015). De discourses die circuleren over de islam en moslims zijn van invloed op de beeldvorming over moslims (Shadid, 2005). Met name de frames in de media met negatieve aspecten erin, kunnen daarom de beeldvorming van vluchtelingen die aanhangers zijn van de islam beïnvloeden. Ook onder de huidige vluchtelingen bevinden zich veel moslims (Van der Laan, 2015). De opkomst van Islamitische Staat in onder meer Syrië – waar veel vluchtelingen vandaan komen – maakt een associatie van vluchtelingen met extremisme/terrorisme daarom juist nu, in het post-9/11 tijdperk aannemelijk.

De discourses en frames die te maken hebben met vluchtelingen, zijn met regelmaat onderzocht door academici (zie bijvoorbeeld Bradimore & Bauder, 2012; Gale, 2004). Dit is daarentegen nog niet op uitgebreide wijze gedaan betreffende de huidige vluchtelingen. Daarnaast is een focus op de berichtgeving over vluchtelingen in *Nederlandse* media nog niet uitgebreid toegepast in onderzoek. Door artikelen over de vluchtelingencrisis in Nederlandse dagbladen te onderzoeken vult deze thesis een theoretische leemte. Nog verder inzoomend op Nederland is er ten derde nog geen uitgebreid onderzoek verricht dat de mogelijke verschillen in berichtgeving over vluchtelingen tussen populaire en kwaliteitskranten bekijkt. De inhoud van deze twee typen kranten kan verschillen, zoals bijvoorbeeld aangetoond werd in Van Gorp (2005) in zijn studie naar gebruikte frames rondom immigratie in Belgische kranten. Deze mogelijke verschillen maken het relevant om onderscheid te maken tussen de twee soorten kranten, wat dit onderzoek ook zal doen. Ten slotte zal deze thesis bestuderen of de berichtgeving over de vluchtelingencrisis over tijd, onder invloed van mogelijke belangrijke gebeurtenissen als de foto van Aylan of de gebeurtenissen in Keulen, is veranderd. Ook dit is

een onderbelicht aspect in literatuur over vluchtelingen. Samengevat kan deze thesis door middel van een diepgaande focus op berichtgeving over de huidige vluchtelingencrisis (2015/2016) in het post 9/11 tijdperk - in Nederlandse populaire en kwaliteitskranten - een bijdrage leveren aan het opvullen van een deel van de theoretische leemte die bestaat in de wetenschap op het gebied van vluchtelingen in (verschillende soorten) media.

Gebaseerd op de maatschappelijke relevantie die afkomstig is van de mogelijke effecten van de berichtgeving in de media op de vorming van de publieke opinie en de wetenschappelijke relevantie die voortkomt uit het gebrek aan onderzoek naar deze grote stroom vluchtelingen na 9/11 in Nederlandse kranten, is het van belang om uit te vinden in hoeverre en op welke manier Nederlandse dagbladen aandacht besteden aan de vluchtelingencrisis. De onderzoeksvraag die deze thesis zal structuren, luidt dan ook:

In hoeverre en op welke wijze besteden Nederlandse dagbladen aandacht aan de vluchtelingencrisis van 2015/2016 in de periode van 1 februari 2015 tot 1 februari 2016?

Bij het onderzoek dat zal worden verricht om deze vraag te beantwoorden staan meerdere deelvragen centraal. Deze deelvragen richten zich op de hoeveelheid aandacht die aan de vluchtelingencrisis is besteed, en op welke wijze de berichtgeving is geframed. Bij dit alles wordt onderscheid gemaakt tussen populaire en kwaliteitskranten en tussen periodes, die worden begrensd door grote gebeurtenissen die met de vluchtelingencrisis samenhangen. De deelvragen zullen in het volgende hoofdstuk, het theoretisch kader, worden toegelicht. Dit hoofdstuk omvat de belangrijkste theorieën en bestaande kennis die van belang is voor dit onderzoek. Vervolgens worden in het methodologische hoofdstuk de dataverzameling, methode van analyse en het operationaliseren van de besproken concepten besproken. Samengevat is de hoofdmethode die in deze thesis wordt gebruikt een handmatige kwantitatieve inhoudsanalyse van vijf Nederlandse dagbladen. In het hoofdstuk dat daarop volgt, staan de resultaten. Daar worden de bevindingen die uit de inhoudsanalyse naar voren zijn gekomen besproken aan de hand van de opgestelde deelvragen. Ten slotte wordt de thesis afgerond met een conclusie.

Theoretisch kader

Dit hoofdstuk vormt het theoretisch kader van de thesis. Het bevat een overzicht van de voor deze thesis meest relevante theorieën en concepten. Het is zo gestructureerd, dat er steeds meer zal worden ingezoomd op het nieuwsproces, waardoor het eindigt bij karakteristieken van de uiteindelijke berichtgeving – specifieke frames. Ten eerste wordt er aandacht besteed aan het proces van nieuwsselectie: hoe wordt er door journalisten bepaald wat nieuws is? Hierop volgt een bespreking van de twee typen kranten, populair en kwaliteit. Er zal worden benoemd wat de verschillen en overeenkomsten zijn en wat de implicaties voor de berichtgeving zijn als gevolg van het populair dan wel kwaliteit ‘zijn’ van een krant. Vervolgens zal het concept framing uitgebreid worden besproken. Hierop volgend wordt ingezoomd op zes frames die van toepassing zijn op de vluchtelingencrisis: het menselijkheidsframe, het wij-zij frame, het urgentieframe, het economische frame, het sociale onrustframe en het beleidsframe. Deze zes frames zijn naar voren gekomen bij het verrichten van een kwalitatieve inhoudsanalyse van 60 artikelen over de vluchtelingencrisis (zie Methode voor een uitgebreide bespreking van dit vooronderzoek). Na deze analyse is er in de literatuur ondersteuning en uitleg gezocht bij academici die soortgelijke frames hebben waargenomen rondom vluchtelingen en/of migratie.

2.1 Nieuwsselectie

Aan de basis van iedere gebeurtenis die in het nieuws verschijnt, speelt zich een selectieproces af. Hierin wordt uitgemaakt welke kwesties nieuws worden en welke niet. Uit de theorie van Shoemaker & Reese (2014) blijkt dat er meerdere invloeden zijn die de selectie van nieuws bepalen. Een van de belangrijkste criteria die dit keuzeprocess vormgeven, zijn nieuwswaarden. Harcup en O’Neill (2001; 2016) omschrijven nieuwswaarden als de regelgeving die journalisten gebruiken in hun beslissingen over selectie van nieuws. Nieuwswaarden vormen daarmee de voorwaarden waaraan een gebeurtenis moet voldoen om het nieuws te kunnen halen (Schultz, 2007). Er wordt bij nieuwsselectie over het algemeen een onderscheid gemaakt tussen de vermoedelijke smaak en interesses van het publiek versus de intentie om het publiek over een bepaald onderwerp te informeren (Westerstahl & Johansson, 1994). Volgens Sallot, Steinfatt en Salwen (1998) delen veel journalisten soortgelijke nieuwswaarden. Algemene nieuwswaarden als nabijheid (Martin, 1988), continuïteit (Bell, 1991) of relevantie (Schultz, 2007) spelen mogelijk een rol in de berichtgeving over de vluchtelingencrisis.

Er zijn momenten waarop de hoeveelheid aandacht voor bepaalde onderwerpen piekt, bij zogeheten “key events” (De Vreese, 2001). Key events zijn grote gebeurtenissen met een hoge zichtbaarheid, zoals rampen (Donsbach, 2004). Wat een key event een key event maakt,

zijn vaak eigenschappen als onverwachtheid, maar ook een soort (dramatisch, negatief) spektakel (Kepplinger & Habermeier, 1995). Toch kan iedere gebeurtenis, ook zonder bovenstaande karakteristieken, een key event worden (Kepplinger & Habermeier, 1995). Met andere woorden: aanwezigheid van een shockerende gebeurtenis hoeft niet per se een voorwaarde te zijn (Vasterman, 2005).

Uit onderzoek van Brosius en Eps (1995) komt naar voren dat key events een rol spelen in berichtgeving omtrent asielkwesties. Zij concludeerden dat er na één key event vaak meer berichtgeving over soortgelijke gebeurtenissen plaatsvindt. Vasterman (2005) maakt hierbij onderscheid tussen een “key event” en “similar events”. Deze laatste categorie kan bestaan uit soortgelijke gebeurtenissen, maar ook uit achtergrondartikelen, features, interviews et cetera. Dit soort berichtgeving sluit aan bij de nieuwswaarde continuïteit: wanneer een bepaald onderwerp in het nieuws is gekomen, heeft het de neiging om daar te blijven (Bell, 1991). Key events kunnen op deze manier dus van invloed zijn op de criteria die journalisten aanhouden in de nieuwsselectie (Brosius & Eps, 1995). Het is zelfs mogelijk dat een key event een media hype veroorzaakt (Vasterman, 2005). Hierbij ontstaan golven van berichtgeving in de media en besteden alle media ongeveer even vaak en veel aandacht aan het onderwerp (Vasterman, 2005).

Gebeurtenissen met betrekking tot de vluchtelingencrisis die als key events kunnen worden beschouwd, zijn de foto van het Syrische peuterspeelplaatsje Aylan en de aanrandingen tijdens Oudjaarsnacht in Keulen. De mate waarin de vluchtelingencrisis en bijbehorende grote gebeurtenissen in Nederlandse dagbladen door het selectieproces van nieuws heen komen, wordt onderzocht in de eerste deelvragen.

RQ1: In hoeverre besteden Nederlandse dagbladen aandacht aan de vluchtelingencrisis?

RQ2: In hoeverre hebben de key events gezorgd voor verminderde of toegenomen aandacht voor de vluchtelingencrisis?

Bij dit alles moet worden opgemerkt dat nieuwswaarden niet universeel zijn voor ieder medium. Ze zijn namelijk “divided by medium and by format” (O’Neill & Harcup, 2009). De hoeveelheid aandacht die de ene krant aan de vluchtelingencrisis besteedt, kan hierdoor verschillen van andere kranten. Naast nieuwswaarden is ook het type nieuwsorganisatie van invloed op de selectie van nieuws (Shoemaker & Reese, 2014). Vanwege de invloed van de organisatie op het nieuws wordt in literatuur geregeld onderzoek gedaan naar onderscheid tussen zogeheten “kwaliteits”- en “populaire” media (Nir & Roeh, 1992).

2.2 Populaire en kwaliteitskranten

Populaire en kwaliteitskranten verschillen van elkaar op meerdere punten. Meijer (2003) legt uit dat dit vaak wordt gezien als een dichotomie; de soorten vormen twee klassen apart. Ten eerste is er het verschil in doelgroep van de twee types dagbladen. Kwaliteitskranten richten zich, in tegenstelling tot populaire kranten, op de behoeften van een hogeropgeleide doelgroep (Nir & Roeh, 1992). Vincent, Imwold, Masemann en Johnson (2002) zeggen hierover dat kwaliteitskranten als de Amerikaanse *The New York Times*, in hun artikel “serious newspapers” genoemd, zich meer in het conservatieve spectrum bevinden dan een krant als bijvoorbeeld de Britse *The Daily Mail*, die een populair publiek trekt. Populaire kranten zijn op de tabloidformule gebaseerd (Manssens & Walgrave, 1998). Sensatie speelt hierdoor vaak een grotere rol in de inhoud van populaire kranten dan in die van kwaliteitskranten (Schaap & Pleijter, 2012). Kwaliteitskranten worden ook wel “elite newspapers” genoemd (Lehman-Wilzig & Seletzky, 2010).

Gepaard met verschillen in doelgroep van beide krantensoorten gaat ook een onderscheid tussen de twee types kranten wat betreft “het gewicht dat kranten politiek en maatschappelijk hebben”, aldus Manssens en Walgrave (1998). De populaire krant is opportunistisch, vraagt geen inspanning om te lezen en geeft lezers wat ze willen (Manssens & Walgrave, 1998). Akkerman (2011) merkt daarnaast op dat populaire kranten gekenmerkt worden door “proximity to the people”. Samengevat, zoals in Schaap en Pleijter (2012) beschreven, bevatten populaire kranten meer soft nieuws en de sensationelere aspecten van serieus nieuws. Soft news heeft de kracht om te informeren en entertainen op hetzelfde moment (Prior, 2003). Veel academici zien soft news volgens Prior (2003) als een manier om juist die leden van het publiek te bereiken, die op een andere (zwaardere) manier geen nieuws zouden volgen.

In tegenstelling tot de lichtere populaire kranten, houden kwaliteitskranten zich voornamelijk bezig met het serieuze hard news (Schaap & Pleijter, 2012). Het gaat daarin vaker over zaken als de politiek en de economie, het milieu, het onderwijs en de gezondheidszorg (Lehman-Wilzig & Seletzky, 2010). Manssens & Walgrave (1998) vatten dit samen als “complexe zaken”. Samengevat stellen Reinemann, Stanyer, Scherr en Legante (2011) dat zaken in hard news politiek relevant zijn, op thematische wijze worden bericht, worden besproken wat betreft maatschappelijke gevolgen en onpersoonlijk en niet emotioneel in stijl worden bericht. Het beschreven onderscheid tussen hard news en soft news leidt tot twee categorieën die elk andere soorten nieuwsverhalen produceren (Schultz, 2007) en daarmee ook andere nieuwswaarden aanhouden. Omdat deze twee krantensoorten beide andere principes hebben, is het interessant om te onderzoeken of zij verschillen in de hoeveelheid aandacht die wordt besteed aan de vluchtelingencrisis. Volgens onder meer Van Gorp (2005) en Khosravini (2009) ging integratie in Belgische en Britse media gepaard met

verschillen tussen populaire en kwaliteitskranten. In de praktijk komt dit bijvoorbeeld neer op het centraal stellen van “the issue” immigratie in het politieke debat in de berichtgeving van kwaliteitskrant The Times ten opzichte van bijvoorbeeld de tabloid Daily Mail, waarin juist meer aandacht besteed wordt aan “panic” en “battle” (Khosravinik, 2009).

Hoewel er verschillen kunnen zijn tussen de twee soorten kranten, is het volgens Cook (1998) ook mogelijk dat media inhoud hebben die erg op die van andere media lijkt. Deze manier van denken wijkt af van de “organizational thesis” die ingaat op de verschillen per nieuwsorganisatie, zoals populair of kwaliteit. Cook (1998) verklaart het op elkaar lijken van nieuws aan de hand van de institutionalisering van de media. De theorie van institutionalisering stelt dat media geen losse organisaties zijn, maar één instituut (Cook, 1998 in Robinson, 2007). Daarmee bedoelt hij dat nieuwsmedia de autoriteit hebben vergaard van een politiek instituut, als gevolg van het gebruik van gestandaardiseerde routines en procedures. Deze routines en procedures zijn wijdverbreid in de *gehele* nieuwsindustrie (Cook, 1998). Dit uit zich bijvoorbeeld in het gebruik van dezelfde bronnen (Cook, 1998). In de praktijk heeft institutionalisering tot gevolg dat journalisten “explain daily happenings according to a uniform mission” (Robinson, 2007).

De twee in deze paragraaf beschreven verschillende denkwijzen maken het lastig om vast te stellen of populaire en kwaliteitskranten daadwerkelijk van elkaar verschillen in de mate van aandacht die zij besteden aan de vluchtelingen crisis. De volgende deelvraag luidt daarom:

RQ3: In hoeverre is er een verschil in aandacht voor de vluchtelingen crisis tussen populaire en kwaliteitsmedia?

De gevolgen van het populair of kwaliteit zijn van een krant reiken verder dan verschillen tussen nieuwswaarden en waarvoor aandacht is per type krant. De twee typen dagbladen, beide behorend tot andere mediaorganisaties, hebben onder meer hun eigen beleid en routines. Daardoor kan ook de *inhoud* van artikelen over hetzelfde onderwerp verschillen tussen de twee soorten bladen (Shoemaker & Reese, 2014). Met andere woorden: omdat kranten populair dan wel kwaliteitskranten zijn, gebruiken zij in hun berichtgeving over de vluchtelingen crisis mogelijk andere *frames*. Dit komt in de volgende paragrafen aan de orde.

2.3 Framing

Wanneer een gebeurtenis als resultaat van het zojuist beschreven proces geselecteerd wordt als nieuws, bestaat het uiteindelijke nieuwsbericht niet uit een lijstje met feiten over dit onderwerp, maar uit een beschrijving van feiten in een bepaalde context, waardoor zij betekenis krijgen. Shoemaker en Reese (2014) omschrijven dit in context zetten als *framing*.

Een frame wordt volgens Gamson en Modigliani (1989) gebruikt als middel voor organisatie van nieuws en wat er aan de hand is. Het concept van framing is onder meer uitgebreid behandeld in het werk van Entman (1993). Hij beschrijft framing als het selecteren en vervolgens benadrukken van bepaalde aspecten van de werkelijkheid: framing is *“to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation for the item described”* (Entman, 1993).

Journalistiek draait dus om het maken van een selectie uit alles wat er om ons heen gebeurt en wordt gezegd. Deze selectie wordt vervolgens in een samenhangend en logisch geheel aan ons, het publiek, gepresenteerd (Broersma, 2015). Door dit proces van het selecteren van bepaalde feiten, wordt voor het publiek de waarheid bepaald - en daarmee de werkelijkheid (Broersma, 2015). Samenvattend draagt het gebruiken van bepaalde frames, oftewel de manier waarop onderwerpen worden gepresenteerd in de media, bij aan de constructie van de sociale werkelijkheid (Scheufele, 1999).

Deze invloed van frames op het vormen van de werkelijkheid maakt dat Scheufele en Tewksbury (2007) framing in het kader van effecten van de massamedia bespreken. Scheufele (1999) geeft uitleg over het onderscheid tussen het zogeheten frame building – de invloeden op de journalisten die frames gebruiken in hun berichtgeving – en frame setting – wanneer de “salience” van bepaalde aspecten het publiek kan beïnvloeden. Het is tijdens het proces van frame building dat het populair of kwaliteit ‘zijn’ van een krant een rol speelt: dit staat immers aan de basis van het nieuws dat wij consumeren, omdat het bepaalt hoe journalisten hun verhaal schrijven. De manier waarop een onderwerp uiteindelijk wordt gekarakteriseerd in nieuwsberichten – in populaire en/of kwaliteitsmedia -, kan van invloed zijn op de manier waarop het publiek dit onderwerp opvat (Scheufele & Tewksbury, 2007). Samengevat heeft de wijze waarop media berichtgeving framen effecten op de vorming van publieke opinie over de onderwerpen in de media (Broersma, 2015; De Vreese & Boomgaarden, 2006; Moy & Bosch, 2013; Scheufele & Tewksbury, 2007).

In het bijzonder van belang voor de vorming van publieke opinie zijn de eerder genoemde “key events”, aldus De Vreese (2001). Brosius en Eps (1995) stellen eveneens dat key events van invloed kunnen zijn op perceptie. Zij merken zelfs op dat er een blijvende impact kan zijn als gevolg van berichtgeving rondom key events. Ook Van Gorp (2007) benadrukt dit. Hij schrijft dat key events kunnen leiden tot het gebruik (“de activering”) van alternatieve frames in de media. Hiermee kan de publieke opinie eveneens worden beïnvloed. Kitzinger (2000) legt de invloed van key events uit aan de hand van het doorwerken van key events als “news icon”. Hierdoor kunnen key events een format vormen voor berichtgeving. Zo helpen de key events journalisten én het publiek om nieuwe nieuwsverhalen te begrijpen. Key events zijn op deze manier fundamenteel in “shaping narratives around particular social

problems, guiding public discussion not only about the past, but also the present and the future” (Kitzinger, 2000).

Eén specifieke invloed die media kunnen hebben op de publieke opinie, is het polariseren van het – stemgerechtigde – publiek (Hollander, 2008). Polarisering vindt plaats wanneer meningen zich steeds meer in de richting van (tegenover elkaar staande) uiteindes gaan bevinden (Yardi & Boyd, 2010). Een interessante eigenschap van key events is dat juist zij, in de vorm van dramatische gebeurtenissen, de neiging hebben om meningen te polariseren (Sunstein, 2008). Key events kunnen daarom mogelijk ook bijdragen aan polarisatie van het debat over de vluchtelingencrisis. Door een bepaalde manier van framen kan de foto van Aylan (of, daar lijnrecht tegenover, de gebeurtenissen in Keulen tijdens de jaarwisseling) een *omslagpunt* voor de publieke opinie worden. De mate waarin key events zorgen voor een verschuiving van het debat, wordt in de thesis onderzocht per frame en komt in de deelvragen in de volgende paragrafen aan de orde.

2.4 Framing vluchtelingen

De frames met betrekking tot de vluchtelingen die worden besproken, zijn voortgekomen uit een vooronderzoek in de vorm van een kwalitatieve inhoudsanalyse van 60 artikelen uit de dataset van deze thesis. Het proces van de kwalitatieve analyse wordt besproken in het methodehoofdstuk van de thesis. De zes frames die de bevindingen van dit vooronderzoek vormen, zijn vervolgens gebruikt in een literatuurstudie naar frames in de media rondom vluchtelingen en/of migranten. De frames die in onderstaande paragrafen worden beschreven, vormen, geleid door de opgestelde deelvragen, ook de basis voor de uiteindelijke analyse die zal worden verricht.

2.4.1 Menselijkheidsframe

Het eerste van de zes frames is het menselijkheidsframe. Dit frame - en soortgelijke varianten ervan - lijkt frequent in media te worden aangetroffen volgens bestaande literatuur. In het onderzoek van d’Haenens en de Lange (2001) naar berichtgeving over vluchtelingen in Nederlandse kranten, was dit zelfs het meest voorkomende frame. Het belangrijkste aspect van het frame is het door de media uitlichten van het humanitaire aspect van vluchtelingenstromen. Het draait hierbij ten eerste om het feit dat vluchtelingen hulp nodig hebben, zo vond Nickels (2007) in onderzoek naar berichtgeving over vluchtelingen in Luxemburgse kranten. De media framen de asielzoekers binnen dit frame onder meer als mensen die bescherming nodig hebben (Nickels, 2007). Dit past bij wat Van Gorp (2005) schrijft over asielkwesties in Belgische media, waarin hij het “victim” frame waarnam. Via dit frame worden asielzoekers als onschuldig en kwetsbaar geportretteerd. Vliegenthart en Roggeband (2007) komen tot eenzelfde conclusie, maar benadrukken vooral de positie van vrouwen als slachtoffer. In de studie van Dekker en Scholten (2015) wordt eveneens een

frame geïdentificeerd dat de kwetsbaarheid van vluchtelingen naar voren brengt. Zij labelen dit het human interestframe. Binnen dit frame wordt de onschuld van de asielzoeker benadrukt: vluchtelingen zijn personen die benadeeld zijn en bescherming verdienen. Die bescherming wordt neergezet als een morele plicht voor het gastland (Dekker & Scholten, 2015). Dekker en Scholten (2015) benoemen verder, gedeeltelijk in overeenstemming met Vliegthart en Roggeband (2007), dat het uitlichten van slachtoffer zijn vaak specifiek voorkomt bij extra kwetsbare groepen. Zij noemen niet alleen vrouwen, maar ook kinderen en ouderen als voorbeeld hiervan.

Het humanitaire aspect van vluchtelingenstromen in frames over vluchtelingen is ook waar te nemen in ouder onderzoek, naar bijvoorbeeld de Kosovo-vluchtelingstroom eind jaren '90 (Huysmans, 2002). Nog verder terug behandelde De Voe (1981) dit type frame in haar onderzoek naar de vluchtelingenstroom vanuit met name Tibet. Volgens De Voe (1981) is de meest voorkomende impressie over vluchtelingen dat zij een "slachtoffer zijn". Door deze slachtofferrol wordt wederom het nodig hebben van hulp benadrukt. Kortom: over de jaren heen lijkt dit type frame geregeld terug te komen in de berichtgeving over vluchtelingen.

Deze wijze van framen, met het benadrukken van menselijkheid, slachtoffer zijn en onschuld, omvat elementen die passen bij een human interest frame. Volgens Semetko en Valkenburg (2000) geven dit soort frames vooral een menselijke of emotionele wending aan gebeurtenissen. Steimel (2010) voegt hieraan toe dat een human interest frame zorgt voor personaliseren, dramatiseren en emotioneren van het nieuws. Reinemann, Stanyer, Scherr en Legnante (2010) beschrijven human interest aspecten als behorende tot voornamelijk soft nieuws: het verzacht het nieuws. Deze auteurs troffen human interest dan ook vaker aan in populaire Britse kranten als The Sun. Soft news wordt hierbij gerelateerd aan zowel een verhaalonderwerp alsook de "angle" van personalisering die wordt gebruikt, oftewel de wijze van framen (Reinemann et al., 2010). Het gebruik van human interest (en dus soft nieuws) fluctueert volgens Reinemann et al. (2010) meer in kwaliteitskranten als The Guardian.

Hiertegenover staat het "taking part in the public debate" (Ruigrok, 2008), wat meer wordt vertoond door kwaliteitskranten via het zogeheten "journalism of attachment". Kempf (2003, in Hanitzsch, 2010) trekt een soortgelijke conclusie wanneer hij beschrijft dat voornamelijk kwaliteitskranten aan "peace journalism" doen. Hanitzsch (2010) gaat ook van deze assumptie uit met betrekking tot Duitse kwaliteitskranten. Deze wijze van uitvoeren van journalistiek werk is een variant waarbij de journalisten "involved in the news" zijn (Bell, 1997). Als Nederlandse journalisten zich in het debat willen mengen en een pro-vluchtelingenkant willen belichten, kan dit via een menselijkheidsframe, met vluchtelingen in de hoofdrol, en zou dit, gebaseerd op het zojuist beschreven onderzoek, meer bij kwaliteitskranten worden verwacht. Het menselijkheidsframe geeft immers inzicht in de situaties van vluchtelingen.

Het plaatsen van vluchtelingen in een positief daglicht heeft nog een belangrijk gevolg, dat veel is beschreven: vluchtelingen komen over als *oprecht*. Nickels (2007) beschrijft dat vluchtelingen geregeld worden beoordeeld en vervolgens onderscheiden op basis van hun motivatie voor het vluchten. De vluchtelingen die om politieke redenen, zoals oorlogsgeweld, hun thuisland verlaten, worden beschouwd als ‘echte’/oprechte vluchtelingen (Crawley, 2005; Nickels, 2007; Robinson, 1995; Wood & King, 2001). Door het benadrukken van een achtergrond als bijvoorbeeld oorlogsslachtoffer, zoals volgens Cats (2015) regelmatig gedaan wordt in de huidige vluchtelingencrisis, krijgt een vluchteling het imago van legitiem gevluchte.

Het menselijkheidsframe zet vluchtelingen hoe dan ook neer als - in de woorden van Steimel (2010) - “people”. Hoewel het goed mogelijk is dat dit soort frames medelijden opwekken bij de lezer vanwege meelijwekkende gebeurtenissen, is het belangrijkste van dit frame dat het een “largely positive portrayal” (Steimel, 2010) van vluchtelingen vormt. Met betrekking tot de vluchtelingencrisis van 2015 en 2016, moeten twee vragen over het menselijkheidsframe worden beantwoord.

RQ4: In hoeverre is er in de berichtgeving over de vluchtelingencrisis een verschil in het gebruik van het menselijkheidsframe tussen populaire en kwaliteitskranten?

RQ5: In hoeverre verschilt het gebruik van het menselijkheidsframe over tijd naar aanleiding van de twee key events rondom de vluchtelingencrisis?

2.4.2 Wij-zij frame

Het tweede frame dat van belang is, is het wij-zij frame. Het draait hierbij om een discours waarin het markeren van insiders versus outsiders, oftewel “us” versus “them” een grote rol speelt (Greer & Jewkes, 2005). Zaken rondom vluchtelingen en migranten hebben al gauw met letterlijke (nationale) grenzen te maken, waardoor symbolisch afgrenzende discourses van us versus them (ook: de Ander) gemakkelijk worden gebruikt (Bailey & Harindranath, 2005). Dit type frame lijkt zich daarom goed te lenen voor de vluchtelingencrisis van 2015 en 2016. In de literatuur wordt een wij-zij frame af en toe in verband gebracht met soft en/of hard news. Zo merkt Baum (2002) op dat een wij-zij frame, of soortgelijke varianten ervan, slechts in beperkte mate lijkt te passen bij soft news – en daarmee populaire kranten -, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een human interest frame. Hierbij sluiten de bevindingen van Schneider (2012) aan. Hij concludeerde namelijk dat een wij-zij verdeling, in de vorm van Othering van daklozen, vooral voorkomt in hard news – en daarmee in kwaliteitskranten. Schneider (2012) zag de wij-zij verdeling vooral voortkomen uit citaten van experts. Een human interest invalshoek kwam daarentegen juist vaker voor in soft nieuws (Schneider,

2012). Gebaseerd op deze conclusies, kan worden verwacht dat het wij-zij frame met betrekking tot de vluchtelingen vaker voorkomt in kwaliteitskranten.

Om het frame zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen, worden in het onderzoek twee sub-frames binnen het wij-zij frame onderscheiden. Beide sub-frames hebben een wij-zij verdeling tot gevolg, maar waarop deze verdeling is gebaseerd, verschilt per frame. Het eerste type frame dat kan bijdragen aan de constructie van een wij-zij discours, is het frame dat vluchtelingen plaatst als een mogelijk fysieke bedreiging. Vooral de associatie met terrorisme is hierbij van belang. Zeker bij mannen die moslim zijn (Boutwell, 2015) kunnen discussies over terrorisme voor de wij-zij verdeling zorgen (Bailey & Harindranath, 2005). Beweringen dat vluchtelingen mogelijk terroristen zijn, zoals Fazel en Silove (2006) met betrekking tot Britse media waarnamen, kunnen bij het publiek angst oproepen. Vluchtelingen kunnen middels dit soort frames in de media worden neergezet als een “bedreiging” voor de samenleving (Dekker & Scholten, 2015): met terroristen wil de in-groep immers niets te maken hebben. Een terroristische aanslag – gerelateerd aan vluchtelingen - kan via de rol als key event nog sterker doorwerken op opinievorming (Boomgaarden & De Vreese, 2007). Niet alleen de link met terrorisme draagt bij aan het wij-zij frame van vluchtelingen. Van Dijk (1989) concludeert in zijn onderzoek dat berichtgeving over minderheden, waaronder ook vluchtelingen vallen, vaak gaat over zaken als geweld, illegaliteit of misdaad. Ook dit soort associaties maken dat vluchtelingen als gevaar voor de Nederlandse of Europese samenleving kunnen worden gezien. In de literatuur komen enkele frames voor die vallen onder een bedreigingsframe. Het onderzoek van Haynes, Devereux en Breen (2004) bevat vier frames die een wij-zij verdeling stimuleren, omdat asielzoekers op allerlei manieren als een bedreiging worden gezien, bijvoorbeeld vanwege illegaliteit. Horsti (2007) benadrukt in een frame eveneens de criminele daden van het migrant zijn, zoals het reizen zonder papieren. Naast deze problemen worden ook de *sociale* moeilijkheden van de komst van migranten uitgelicht, zoals in d’Haenens en De Lange (2001). Dit is waar het tweede sub-frame naar voren komt.

Bij deze tweede variant van het wij-zij frame worden de leden van de out-groep, in dit geval vluchtelingen, gezien als zogeheten “Others” (Staszak, 2008). Hun *identiteit* wordt gezien als minderwaardiger dan die van de tegengestelde in-groep, oftewel de ‘wij’. Others vormen niet zo zeer een fysieke bedreiging, zoals bij het zojuist besproken sub-frame het geval was, maar een gevaar voor, zoals in het onderzoek van Greer en Jewkes (2005) “(British) way of life”. In bestaande literatuur is Otherness, het Anders zijn, met betrekking tot vluchtelingen geen onbelicht onderwerp. Zo schrijven Grove en Zwi (2006) dat er in een maatschappij verschillende mechanismes zijn waardoor vluchtelingen, asielzoekers en migranten worden gepositioneerd als de Ander, en worden behandeld als “disconnect from the host communities”. Hoewel discoursen waarin vluchtelingen als de Ander - als outsider -

worden gezien ook voorkomen onder het publiek (en onder vluchtelingen zelf), zoals Hatoss (2012) aangeeft, is Othering in de media een veelvoorkomend fenomeen. Volgens Wood & King (2001) hebben discoursen in de media een zeer grote invloed op het construeren van migranten als de Ander. Het gebruiken van Othering als een sub-frame in deze thesis wordt ondersteund door meerdere gevonden aspecten uit de migratieliteratuur, waarvan de aanwezigheid bijdraagt aan een wij-zij verdeling.

Zo worden vreemdelingen in het “asylum” frame van Van Gorp (2005) neergezet als “intruders”. Van Gorp (2005) beschrijft Anders zijn niet alleen met betrekking tot culturele aspecten, maar ook gerelateerd aan economische prestaties van de in-groep, die worden bedreigd door de komst van migranten. Op deze manier lijken het economische frame (zie verderop) en het wij-zij frame aan elkaar gerelateerd. Een ander belangrijk aspect bij het Otherness gedeelte van het wij-zij frame is het integreren: in discussies over onder meer allochtonen en vluchtelingen gaat het geregeld over het “te weinig geïntegreerd zijn of te weinig willen integreren” (Nekuee & Verkuyten, 1999). Op cultureel vlak of met betrekking tot normen en waarden blijven er verschillen zichtbaar - en dus blijft een afstand bestaan tussen ‘us’ en ‘them’. Deze “sociale problemen” (d’Haenens en De Lange, 2001) leiden, al is het op een andere manier dan via het bedreigingsframe, tot de wij-zij verdeling. Een andere manier waarop vluchtelingen vaak (minder zichtbaar) worden ge-othered, is door een discours waarin de hoeveelheid vluchtelingen die een land opneemt als een test van sociale solidariteit wordt beschouwd (Van Houtum & Van Naerssen, 2002). Hierdoor worden vooral positieve eigenschappen van de hulpvaardige in-groep bevestigd, en wordt de vluchteling meer als hulpbehoeftege Other gezien. Het is belangrijk om op te merken dat een vluchteling, uit een ander land, met andere normen en waarden, niet linea recta wordt gepositioneerd als een Other. Door uiterlijke gelijkheid met de in-groep of door taalbeheersing, is een vluchteling minder snel een Other (Colic-Peisker, 2005).

De twee volgende deelvragen van de thesis zullen het wij-zij frame behandelen.

RQ6: In hoeverre is er in de berichtgeving over de vluchtelingen crisis een verschil in het gebruik van het wij-zij frame tussen populaire en kwaliteitskranten?

RQ7: In hoeverre verschilt het gebruik van het wij-zij frame over tijd naar aanleiding van de twee key events rondom de vluchtelingen crisis?

2.4.3 Urgentiefame

Het derde frame dat met betrekking tot de vluchtelingen crisis zal worden bekeken, is het urgentiefame. Het gaat bij dit frame om de mate van problematiek die aan de komst van de vluchtelingen wordt toegeschreven. Dit betekent dat er meerdere mogelijkheden van schrijven zijn bij gebruik van het urgentiefame.

Aan de ene kant van het frame is de urgentie hoog: er is sprake van een echte vluchtelingen crisis. Het frame bevat hier ten eerste de “water” metaforen (Jacobs & De Vroome, 2014; Van Dijk, 1988) die vaak worden gebruikt met betrekking tot migranten. Deze draaien om uitspraken die aangeven dat de problematiek rondom de vluchtelingen groots is. Woorden als tsunami, golf, overspoeld worden, indammen en (in)stroom zijn hier voorbeelden van (Jacobs & De Vroome, 2014; Van Dijk, 1988). Volgens Van Dijk (1988) zijn dit soort woorden zeker in Nederland als “waterland” onthullend: tegen het water moeten immers dijken worden aangelegd. Met andere woorden: de stroom vluchtelingen moet worden gestopt (Van Dijk, 1988). Benson en Wood (2015) beschrijven dit type frame, met de boodschap “te veel immigranten komen het land binnen” dan ook als het “problems for society” frame. Van Dijk (1988) nam de variant van het urgentieframe met een hoge dosis problematiek waar naar aanleiding van de komst (ook wel omschreven als: “invasie”) van Tamil vluchtelingen halverwege de jaren ’80. Veelvoorkomend zijn volgens Van Dijk (1988) berichten met daarin getallen met betrekking tot de migranten. Zeker wanneer absolute getallen worden genoemd, wordt dit al snel opgevat als: “grote hoeveelheden vluchtelingen komen het land in” (Van Dijk, 1988).

Tegenover de manier van framen die de vluchtelingen als groot probleem ziet, staat een berichtgeving waarin urgentie van het probleem als beperkt wordt beschouwd. Dit wordt door Van Dijk (1988) uitgelegd als het verschil tussen het noemen van een concreet aantal vluchtelingen dat het land binnenkomt (duizenden, honderdduizenden), ten opzichte van het benoemen van de hoeveelheid vluchtelingen in percentages van het totale aantal inwoners van het land waar zij asiel aanvragen. Ook onderdeel van het ‘het valt wel mee’ gedeelte van het urgentieframe, zijn vermeldingen van vluchtelingen die het land weer verlaten (Van Dijk, 1988). Nickels (2007) benoemt bijvoorbeeld een “return home” frame met betrekking tot berichtgeving over vluchtelingen.

De mate waarin de komst van vluchtelingen wordt beschreven met een toon van hoge of minder hoge urgentie, komt in de twee volgende deelvragen aan de orde:

RQ8: In hoeverre is er in de berichtgeving over de vluchtelingen crisis een verschil in het gebruik van het urgentieframe tussen populaire en kwaliteitskranten?

RQ9: In hoeverre verschilt het gebruik van het urgentieframe over tijd naar aanleiding van de twee key events rondom de vluchtelingen crisis?

2.4.4 Economisch frame

Het vierde frame heeft te maken met economische aspecten van een situatie waarin vluchtelingen een land (of: de Europese Unie) betreden. Een economisch frame in het algemeen past volgens White (1997) voornamelijk bij het type hard news, met name de

positieve dan wel negatieve economische *gevolgen* van gebeurtenissen. Ook Reinemann et al. (2011) benoemen het spreken over gevolgen als een eigenschap van hard news. Economie is immers een van de “complexe zaken” (Manssens & Walgrave, 1998) die meer worden uitgelicht in kwaliteitskranten.

Gelijk aan de ‘schaal’ van urgentie bij het vorige frame, komt ook het economisch frame in verschillende gradaties voor. Aan de ene kant kan het frame een positief economisch beeld schetsen. Benson en Wood (2013) zien dit als een “no problem” frame, gebaseerd op de overtuiging dat migranten bijdragen aan de maatschappij en aan de economie. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij vluchtelingen met een hoge opleiding.

De andere zijde van het frame beschouwt de gevolgen van de komst van de vluchtelingen als vooral negatief in economisch opzicht. De opvang van vluchtelingen kost geld. d’Haenens en De Lange (2001) beschrijven dit als het economische gevolgen frame van de komst van vluchtelingen. Hierbij passend zijn het noemen van hoge kosten en van absolute getallen van bedragen die worden of zijn besteed aan zaken die met vluchtelingen te maken hebben (d’Haenens & De Lange, 2001).

Een specifiek onderdeel dat te maken heeft met de negatieve kant van de economische gevolgen, betreft de onoprechte vluchtelingen die naar Nederland komen. Van Dijk (1988) schreef over de Tamil vluchtelingen dat zij als “economische en geen politieke” vluchtelingen werden beschouwd. Het tegenovergestelde van vluchtelingen in het menselijkheidsframe komt hier naar voren. De motivatie voor het vluchten (Nickels, 2007) is bij een deel van de vluchtelingen dan ook een economische. Vaak wordt dit type vluchteling beschouwd als de gelukszoekers en de “neppe” vluchtelingen en wordt er daarmee ook gesteld dat zij eigenlijk geen plaats in het nieuwe land verdienen (Crawley, 2005; Nickels, 2007; Robinson, 1995; Wood & King, 2001). Cats (2015) omschreef dit als “gelukszoekers, die uit zijn op onze huizen, banen en vrouwen”. Deze manier van denken sluit aan bij Van Gorps (2005) “intruder” frame dat vluchtelingen als onder meer economische bedreiging ziet – en past ook bij het wij-zij frame van de thesis.

Samengevat kan het economische worden opgesplitst in meerdere richtingen. De vluchtelingen kunnen worden beschreven als zijnde een positieve (economische) bijdrage aan de samenleving. Ook kunnen ze, minder positief, worden verklaard tot een kostenpost voor de samenleving: de opvang kost geld. Het meest negatief is het definiëren van vluchtelingen als gelukszoekers, omdat deze mensen niet uit ‘legitieme’ redenen hun land zijn ontvlucht en daarom geen recht hebben op opvang. Op welke wijze het economisch frame wordt gebruikt met betrekking tot de vluchtelingencrisis, komt naar voren in de volgende deelvragen.

RQ10: In hoeverre is er in de berichtgeving over de vluchtelingencrisis een verschil in het gebruik van het economische frame tussen populaire en kwaliteitskranten?

RQ11: In hoeverre verschilt het gebruik van het economische frame over tijd naar aanleiding van de twee key events rondom de vluchtelingen crisis?

2.4.5 Sociale onrustframe

Het vijfde frame dat is gevormd, is het sociale onrustframe. In dit frame is de hoofdrol weggelegd voor de bewoners van het land waar de vluchtelingen naartoe komen en hun meningen over de vluchtelingen crisis. In het frame wordt onder meer gekeken naar de problemen die, als (indirect) gevolg van de komst van vluchtelingen, ontstaan bij en tussen Nederlanders. In het sociale onrustframe worden de meningsverschillen en het conflict in de maatschappij over de vluchtelingen crisis aan de kaak gesteld. Van Gorp (2006) is een van de auteurs die een hierbij passend frame ontdekte. Hij labelde dit het “not in my backyard” frame. Het draait bij dit frame bijvoorbeeld om de geschiktheid van bepaalde plekken voor de komst van een asielzoekerscentrum. Volgens Meert, Blommaert, Stuyck, Peleman en Dewilde (2004) wordt de komst van een asielzoekerscentrum door veel mensen geïnterpreteerd als weinig geruststellend tot soms zelfs direct bedreigend. Overlast en criminaliteit zijn waar mensen voor vrezen (Van Gorp, 2006). Van Gorp (2006) noteert dat de komst van asielzoekerscentra lokaal tot verzet leidt. Dit is dan ook hoe hij zijn frame operationaliseert: het protest van de bevolking. Deze wijze van gebruik van het sociale onrustframe neemt het standpunt in van mensen die vinden dat er *geen* vluchtelingen moeten worden opgevangen. Dit is vaak ook het standpunt van de reischoppers bij inspraakavonden. Van Gorp (2005) “intruder” frame gaat samen met deze manier van denken binnen het sociale onrustframe. Over het “intruder” frame stelt Van Gorp (2005) dat er geen verschillen werden aangetroffen in wijze van schrijven tussen populaire en kwaliteitskranten.

Een andere manier waarop het sociale onrustframe gebruikt kan worden, bevindt zich meer ‘in het midden’ van het debat. Dit is bijvoorbeeld het beschrijven van mensen die opvang in verhouding willen. Zij willen niet per se dat er geen asielzoekerscentrum in hun woonplaats komt, maar dat de hoeveelheid asielzoekers in verhouding staat met de mensen in hun dorp of stad. Aan de meest positieve kant van het frame bevinden zich de voorstanders van opvang. Zij hebben de mening: we moeten ‘ze’ helpen. Dit kan worden geïllustreerd door goede daden voor de vluchtelingen, zoals het inzamelen van spullen. Hierbij wordt juist sociale solidariteit benadrukt (Van Houtum & Van Naerssen, 2002). Dit past binnen Van Gorp (2006) slachtoffer frame: vluchtelingen zijn onschuldige slachtoffers.

Lokale protesten *tegen* de komst van een asielzoekerscentrum (Meert et al., 2004) en aan de andere kant kledinginzamelingsacties *voor* vluchtelingen geven de sociale onrust in Nederland weer: Meert et al. (2004) vatten deze variëteit aan reacties en meningen samen met de woorden “van balen tot onthalen”. De deelvragen die het sociale onrustframe behandelen zijn:

RQ12: In hoeverre is er in de berichtgeving over de vluchtelingencrisis een verschil in het gebruik van het sociale onrustframe tussen populaire en kwaliteitskranten?

RQ13: In hoeverre verschilt het gebruik van het sociale onrustframe over tijd naar aanleiding van de twee key events rondom de vluchtelingencrisis?

2.4.6 Beleidsframe

Het zesde en tevens laatste frame dat is afgeleid uit de kwalitatieve inhoudsanalyse, is het beleidsframe. Net als de drie voorgaande frames, focust het beleidsframe niet op de vluchtelingen zelf als hoofdrolspelers. Het draait bij dit frame om de politieke aspecten van een grote stroom vluchtelingen. Dekker en Scholten (2015) zien dit als een bestuurlijk frame, waarin vooral het beleidsvraagstuk dat de vluchtelingencrisis met zich meebrengt beschreven wordt. De vluchtelingencrisis is op deze manier, in de woorden van d'Haenens en De Lange (2001), “a problem that needs to be solved”, bijvoorbeeld door de overheid. Dit type frame, dat vooral politieke aspecten en processen belicht, is typisch hard news: het gaat om belangrijke zaken - ten opzichte van “interessante” zaken bij soft news (Tuchman, 1973). Wel geldt voor deze en ook de voorgaande benoemde verschillen tussen hard en soft news, dat het moeilijk is om het onderscheid altijd en overal consistent toe te passen (Tuchman, 1973).

Een aspect dat van belang is bij dit frame is het in de context van Europa brengen van vluchtelingen (Nickels, 2007). Het draait hier om asylum shopping en burden sharing, oftewel het verdelen van de lasten die een grote vluchtelingenstroom met zich meebrengt. Suhrke (1998) noteert dat het idee van “burden sharing” vanaf de jaren ‘90 nieuw leven is ingeblazen om vluchtelingencrisis het hoofd te kunnen bieden. Niet alleen het (her)verdelen van de opvang van vluchtelingen valt onder dit frame; ook de consequenties van de gezamenlijke buitengrenzen van “Fort Europa” (Levy, 2010) maken Europese samenwerking nodig. “Border security” is dan ook een belangrijk aspect in de immigratieframes van Lakoff en Ferguson (2007). Een onderdeel van het bewaken van de Europese grenzen en Europa zelf, is het zorgen voor opvang in de regio. Vluchtelingen worden dan niet in Europa, maar in omliggende landen van bijvoorbeeld Syrië of Eritrea opgevangen. Ook dit wordt vanaf Europees niveau gestimuleerd. Volgens Decraene (2015) komt het Europese niveau van denken veelvuldig voor bij de huidige vluchtelingencrisis: deze crisis zou zelfs nog meer naar het hart van Europa gaan dan de eurocrisis.

Naast Europa wordt binnen het beleidsframe ook ingezoomd op de Nederlandse politiek. Over het algemeen is het Nederlandse vluchtelingenbeleid gebaseerd op maatregelen om te voldoen aan de eerste behoeften van vluchtelingen en ze vervolgens verder te helpen om deel uit te maken van de Nederlandse samenleving (Korac, 2003). Normaal gesproken is er een aanmeldprocedure van 48 uur en een verblijf van enkele maanden in een asielzoekerscentrum (Korac, 2003). Als gevolg van de grote hoeveelheden vluchtelingen die

het land binnenkomen, lopen deze procedures minder gestroomlijnd. Des te meer moet de regering pogingen doen om sommige vluchtelingen – met name in het geval van illegaal verblijf - uit te sluiten van zorg en opvang (Van der Leun, 2004). Hierbij speelt de mogelijke aanzuigende werking die een land heeft een rol (Van der Leun, 2004). Vooral de sociale zekerheid in een verzorgingsstaat als Nederland is hier een potentiële oorzaak van (Ghorashi, 2005). De gecentraliseerde zorg die vanuit een verzorgingsstaat kan worden geleverd, is karakteristiek voor met name Noord-Europese landen (Korac, 2003). Binnen de lidstaten van de Europese Unie verschillen de ontvangst- en integratieregelingen enorm; Zuid-Europese staten geven maar minimale sociale assistentie (Korac, 2003). De wrijving tussen Europese lidstaten kan hierdoor oplopen, maar ook op Nederlands niveau blijft het beleidsvraagstuk aanwezig.

Verder ingezoomd dan het nationale niveau vindt besluitvorming met betrekking tot vluchtelingen op het niveau van gemeentes plaats. Gemeentes moeten niet alleen zorg dragen voor asielzoekerscentra, maar ook voor “integratieactiviteiten, taalcursussen en het verstrekken van documenten” (Schol, Woestenburg, Sibma, Jager & De Winter, 2013). Voor kortere duur moeten gemeentes zorgen voor noodopvang: vluchtelingen worden hierbij opgevangen in bijvoorbeeld sporthallen (Goosen, 2016).

Bij al deze niveaus van politiek kan via het gebruik van het beleidsframe worden gesteld of de politiek wel of niet goed handelt. Dit komt naar voren in de twee laatste deelvragen van deze thesis.

RQ14: In hoeverre is er in de berichtgeving over de vluchtelingencrisis een verschil in het gebruik van het beleidsframe tussen populaire en kwaliteitskranten?

RQ15: In hoeverre verschilt het gebruik van het beleidsframe over tijd naar aanleiding van de twee key events rondom de vluchtelingencrisis?

Methode

Dit hoofdstuk beschrijft de gebruikte methode voor het onderzoek, in combinatie met de dataverzameling en de gekozen operationalisering van de concepten en frames. Om de hoofdvraag en bijbehorende deelvragen van deze thesis te kunnen beantwoorden, wordt voor het grootste gedeelte gebruikgemaakt van een handmatige, kwantitatieve inhoudsanalyse. In deze analyse wordt de aanwezigheid van de zes in het vorige hoofdstuk beschreven frames in berichtgeving over de vluchtelingencrisis in vijf Nederlandse kranten bestudeerd. Deze frames zijn tot stand gekomen in een kwalitatieve inhoudsanalyse die als vooronderzoek voor de thesis diende. Een corpus van totaal 120 artikelen afkomstig uit vijf Nederlandse dagbladen is hiervoor gecodeerd. Dit hoofdstuk gaat, na een iets uitgebreidere beschrijving van het vooronderzoek, verder met de zes gevonden frames als basis.

3.1 Vooronderzoek kwalitatieve inhoudsanalyse

De kwalitatieve inhoudsanalyse die als vooronderzoek heeft gediend, is uitgevoerd via de methode van Gagestein (2015). Deze methode bouwt voort op Van Gorp (2006) en draagt bij aan het in kaart brengen van de frames die “een rol spelen bij de beoordeling van een issue, persoon of situatie” (Gagestein, 2015). Ten behoeve van de betrouwbaarheid is het volledige inductieve onderzoek uitgevoerd door twee codeurs. Dit heeft ervoor gezorgd dat beide codeurs met elkaar konden overleggen en hun beoordelingen van de data konden vergelijken. Gagestein (2015) omschrijft een vierstappenproces voor het kwalitatief analyseren van mediaberichtgeving. Dataverzameling vormt de eerste fase. Er is gekozen voor een corpus van 60 artikelen per codeur; 120 totaal. Dit bleek achteraf voldoende, omdat de codeurs datasaturatie bemerkten. Beide codeurs hebben onafhankelijk een corpus verzameld. Tijdens deze dataverzameling is gelet op een van de punten die Gagestein (2015) heeft benoemd: er is geselecteerd uit vijf kranten, oftewel meerdere bronnen, om te zorgen voor een zo groot mogelijke variatie in data. Na voltooiing van de dataverzameling, hebben beide codeurs hun eigen corpus gecodeerd volgens “casual coderen” (Gagestein, 2015). Hierbij worden saillante tekstelementen, ook wel framing devices genoemd, gemarkeerd. Deze werden genummerd in een lijst. Als derde werden de voorlopige kaders geformuleerd (Gagestein, 2015). Hierbij zijn de gevonden overeenkomstige elementen samengevoegd tot ruwe frames. Vervolgens hebben beide codeurs overlegd over de gevonden samengevoegde elementen. Aan de hand van de besproken en op elkaar afgestemde ruwe frames codeerden beide codeurs alle data nog een keer. Door het toepassen van de frame-categorieën op beide datasets, konden verschillen en overeenkomsten tussen de codeurs nauwkeurig worden bekeken. Hiermee werden de zes definitieve frames en bijbehorende framing- en reasoning devices opgesteld. Deze frames zijn in het voorgaande hoofdstuk zoveel mogelijk ondersteund door theorieën en zullen in de

volgende delen van de thesis worden meegenomen in het verdere onderzoek: kwantitatieve inhoudsanalyse – de hoofdmethode van de thesis zelf. De resultaten van het vooronderzoek zijn omgezet in een framing matrix die te vinden is in Appendix A.

3.2 Dataverzameling

De krantenartikelen die de dataset van het kwantitatieve hoofdonderzoek vormen, zijn afkomstig uit vijf Nederlandse dagbladen. Twee van deze bladen behoren tot de categorie populaire kranten, namelijk De Telegraaf en het Algemeen Dagblad (Bakker & Scholten, 2014). De drie andere dagbladen vallen in de categorie kwaliteitskranten. Dit zijn het NRC Handelsblad, Trouw en de Volkskrant (Bakker & Scholten, 2014).

Alle data is afkomstig uit de periode van 1 februari 2015 tot 1 februari 2016. Dit tijdsbestek vormt de periode waarin de vluchtelingenstroom naar Europa en naar Nederland echt op gang kwam. Hierdoor omvat de gekozen tijdspanne het grootste deel van alle gepubliceerde berichten die betrekking hebben op de recente vluchtelingen crisis. De volledige dataset bestaat uit 10.413 krantenartikelen. Deze artikelen zijn geselecteerd door middel van een zoekterm, die bestaat uit termen die te maken hebben met vluchtelingen dan wel asielzoekers

Om de betrouwbaarheid van deze zoekterm - en daarmee de betrouwbaarheid van de artikelen die de dataset vormen - te bestuderen, is een Precision & Recall analyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwamen een Precision van 0.85 en een Recall van 1 naar voren. Daaruit kan worden opgemaakt, dat de dataset betrouwbaar is. Zie Appendix B voor de complete zoekterm en berekeningen van bijbehorende Precision & Recall analyse.

De in de theorie opgestelde deelvragen gaan in op mogelijke verschillen in berichtgeving tussen periodes. Om de vragen rondom deze periodes te beantwoorden, wordt de verzamelde data onderverdeeld in drie periodes. Deze periodes hebben alle als begin- en/of eindpunt een key event dat als mogelijk omslagpunt voor de publieke opinie kan worden beschouwd. De eerste periode (Periode 1) loopt van het begin van de dataset (1 februari 2015) tot aan de foto van Aylan (1 september 2015). Periode 2 strekt van deze foto's van Aylan tot aan Oudjaarsdag (31 december 2015). De gebeurtenissen in Keulen tijdens deze nacht vormen het begin van de derde periode (Periode 3), die loopt tot aan het einde van de totale dataset, waarvan de grens is gesteld op 1 februari 2016. De onderverdeling van de totale hoeveelheid artikelen gepubliceerd per krant en per periode is zichtbaar in tabel 3.1.

Tabel 3.1: Aantal artikelen per (soort) krant en per periode (1 februari 2015 – 1 februari 2016)

	Populaire kranten		Kwaliteitskranten		
	Telegraaf	AD	Volkskrant	NRC	Trouw
Totaal	1972	1613	2366	2178	2284
Periode 1	675	491	899	859	832
Periode 2	1051	947	1216	1077	1197
Periode 3	246	175	251	242	255

3.3 Methode

Voor het analyseren van de artikelen wordt gebruikt gemaakt van inhoudsanalyse als onderzoeksmethode. Dit is een “method for making specific inferences from text to other states or properties of its texts” (Krippendorff, 1980). Deze methode is ten eerste geschikt om toe te passen in deze thesis, omdat inhoudsanalyse een essentieel middel is om meer te kunnen zeggen over de mogelijke effecten die massacommunicatie kunnen hebben (Riffe, Lacy & Fico, 2014). Omdat deze methode de krantenartikelen als analyse eenheid heeft, is inhoudsanalyse ten tweede geschikt om conclusies te kunnen trekken met betrekking tot de wijze waarop lezers worden geïnformeerd over alles wat te maken heeft met de vluchtelingencrisis. Aan de andere kant kan de berichtgeving zelf ook worden gezien als de “consequence of a number of antecedents” (Riffe, Lacy & Fico, 2014) en geeft het hiermee inzicht in de directe uitkomst van het productieproces dat nieuws doorloopt. Inhoudsanalyse vormt op deze wijze een brug tussen de productie- en de consumptiekant van nieuws. De focus op de krantenartikelen zelf wordt daarom als meest geschikte onderzoeksmethode voor deze thesis beschouwd.

Vanuit de twee hoofdrichtingen binnen de inhoudsanalyse – kwalitatief en kwantitatief -, is voor het hoofdonderzoek van deze thesis gekozen voor uitvoering op kwantitatieve wijze. Dit houdt in dat de inhoud van de krantenartikelen op systematische wijze wordt onderverdeeld in categorieën en dat de relaties tussen deze categorieën vervolgens worden geanalyseerd aan de hand van statistiek (Riffe, Lacy & Fico, 2014). Hiermee kan worden gezorgd voor een “objective, systematic (...) description of the manifest content of communication”, aldus Berelson (1952). De statistiek die komt kijken bij dit type inhoudsanalyse, gaat gepaard met duidelijke cijfers omtrent betrouwbaarheid en validiteit van het uitgevoerde onderzoek (Riffe, Lacy & Fico, 2014).

Binnen de kwantitatieve inhoudsanalyse zijn twee hoofdvormen te onderscheiden: automatische en handmatige kwantitatieve inhoudsanalyse. Er is in deze thesis gekozen voor de laatste van deze twee; een handmatige analyse. Hoewel automatische inhoudsanalyse nuttig is om grote hoeveelheden data in een korte tijd te analyseren aan de hand van

zoektermen, is dit een minder geschikte methode om op zoek te gaan naar diepere betekenissen, zoals moet worden gedaan bij het onderzoeken van complexe frames (Grimmer & Stewart, 2013). Het onderscheid tussen deze twee types van analyseren, is voornamelijk afkomstig vanuit de aan- dan wel afwezigheid van “contextual sensitivity” onder mensen versus bij computers (Lewis, Zamith & Hermida, 2013). Deze auteurs spreken vanwege de aanwezigheid van contextgevoeligheid als eigenschap van mensen dan ook over een “unieke rol” die mensen kunnen spelen in het proces van inhoudsanalyse. Juist omdat dit onderzoek draait om de analyse van vrij complexe frames, moet worden benadrukt dat het menselijk inzicht in de context binnen de te analyseren artikelen van grote waarde is. Met de best mogelijke uitkomsten op het oog is daarom gekozen voor een handmatige kwantitatieve inhoudsanalyse als voornaamste methode van de thesis.

Voordat deze inhoudsanalyse kan worden uitgevoerd, dienen de te meten concepten en frames te worden geoperationaliseerd. Het operationaliseren wordt behandeld in de volgende paragrafen.

3.4 Operationalisatie

3.4.1 Analyse van de hoeveelheid aandacht

De eerste drie deelvragen van de thesis behandelen de hoeveelheid aandacht die er is voor de vluchtelingencrisis. De vragen betreffen alle artikelen die aan de vluchtelingencrisis zijn gewijd in de geselecteerde Nederlandse kranten, de aandacht rondom grote gebeurtenissen en ten slotte de mogelijke verschillen in aandacht tussen populaire en kwaliteitskranten. Om deze deelvragen te beantwoorden, wordt geen steekproef genomen, maar wordt de totale berichtgeving over de vluchtelingencrisis gebruikt.

3.4.2 Analyse van de frames

Het resterende en grootste deel van de analyse van de artikelen betreft het onderzoeken van de aanwezigheid van frames in de berichtgeving. Dit zal aan de hand van de in de vorige paragraaf beschreven handmatige kwantitatieve inhoudsanalyse gebeuren. Voor het proces van handmatige analyse wordt een gestratificeerde steekproef aan artikelen getrokken uit de volledige dataverzameling. Hierbij wordt de data onderverdeeld in zogeheten “strata” (Neyman, 1934), waarbij een aselechte steekproef per krant zal worden getrokken. Door het analyseren van een relatief grote steekproef, wordt de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot (Bearden, Sharma & Teel, 1982). Daarom is het aantal te onderzoeken artikelen vastgesteld op 900 artikelen in totaal; 180 artikelen per krant.

Tijdens de analyse beantwoordt de codeur een vragenlijst. Met een korte toelichting erbij, zijn in de volgende paragrafen per frame enkele vragen opgesteld. De betrouwbaarheid van het analyseren van ieder frame is gemeten en vastgesteld door middel van de intercodeurbetrouwbaarheid. Bij deze betrouwbaarheidstest wordt gekeken naar de

overeenstemming van codeurs in het toepassen van de categorieën (in deze thesis: frames) op de data (Riff, Lacy & Fico, 2014). De coëfficiënt cohen's kappa wordt vastgesteld door het coderen van een uitgebreide steekproef onder twee codeurs. De grootte van deze steekproef is vastgesteld, afhankelijk van de variabele die het minst voorkomt in de berichtgeving (Krippendorf, 2004). Dit was in deze thesis het economisch frame. De uiteindelijke steekproef is getrokken met aanwezigheid van dit frame in 1 op de 5 artikelen ($P_c = 0,2$). De gemiddelde Cohen's kappa van alle frames bij elkaar kwam uit op $k = 0,885$. Hieruit kan worden opgemaakt dat het coderen en daarmee de analyse van deze thesis als zeer betrouwbaar kan worden beschouwd. Er is daarnaast geen vraag of frame aanwezig waarvan de betrouwbaarheid als onvoldoende is vastgesteld, zie Appendix C.

In het verdere onderzoek geldt dat de *gemiddelde* aanwezigheid van ieder uitgewerkt frame zal worden gemeten, door alle vragen per frame samen te nemen en daarover een gemiddelde score te berekenen. Dit maakt dat ieder frame kan worden omgezet tot een interval variabele om mee verder te werken. Voor uitgebreide codeerinstrucities gehanteerd door de codeurs, zie Appendix D.

Menselijkheidsframe

Volgens Nickels (2007) komt een frame waarin de menselijke kant van vluchtelingenstromen wordt uitgelicht, geregeld voor in berichtgeving rondom vluchtelingenstromen. Vluchtelingen zelf staan in dit frame in de hoofdrol en de moeilijkheden waarmee zij te maken hebben (gehad) worden uitgelicht. Bij een zogeheten human interest frame (Semetko & Valkenburg, 2000) als dit draait het vooral om het humanitaire aspect, waarbij volgens Nickels (2007) wordt aangegeven dat vluchtelingen hulp nodig hebben. De kwetsbaarheid van vluchtelingen als mens komt naar voren (Van Gorp, 2005). Die kwetsbaarheid kan worden versterkt door de reden van vluchten: vluchtelingen die worden gezien als oprechte vluchtelingen, vluchten uit legitieme overwegingen, zoals oorlogsgeweld of politieke conflicten (Robinson, 1995). Deze karakteristieken vormen samen het menselijkheidsframe. Ze zijn omgezet in vier vragen die de aanwezigheid van het frame in de berichtgeving meten. De vragen zijn mede gebaseerd op de operationalisering van het human interest frame van Semetko en Valkenburg (2000).

1. Voorziet het artikel de vluchtelingencrisis van een menselijk voorbeeld ("human face")?
2. Benadrukt het artikel hoe individuele vluchtelingen of groepen vluchtelingen worden getroffen door gebeurtenissen die samenhangen met de vluchtelingencrisis?
3. Gaat het artikel in op het leven van (een) bepaalde vluchteling(en)?
4. Worden de vluchtelingen in een hulpbehoevende slachtofferrol geplaatst?

Bij het coderen van deze vragen kan er worden geantwoord met JA (1) of NEE (0).

Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame zeer betrouwbaar is, $k = 0,97$.

Wij-zij frame

Het tweede frame dat wordt gemeten in de berichtgeving, is het wij-zij frame. Vanwege de letterlijke (lands)grenzen die door vluchtelingen worden overschreden, is dit een belangrijk frame met betrekking tot de vluchtelingen (Bailey & Harindranath, 2005). Omdat de wij-zij verdeling door twee verschillende oorzaken tot stand kan komen, is het frame opgedeeld in twee subframes, die beide apart geoperationaliseerd worden.

Het eerste subframe, het bedreigingsframe, komt tot stand door het benoemen van zaken die een fysieke bedreiging vormen voor de Westerse of Nederlandse samenleving. Het draait ten eerste om de link die kan worden gelegd tussen vluchtelingen en terrorisme (Fazel & Silove, 2006). Vooral de mannelijke moslims onder de vluchtelingen lijken hiervoor in aanmerking te komen (Boutwell, 2015). Ook associaties met kleinere illegale zaken en criminele daden als verkrachting vormen een probleem als gevolg van de komst van de vluchtelingen en dragen zo bij aan het bedreigingsframe (Haynes, Devereux & Breen, 2004; Van Dijk, 1989). Deze elementen zijn samengevat in de drie volgende vragen:

1. Worden er problemen besproken die in Nederland en/of Europa worden ervaren als gevolg van de komst van vluchtelingen?
2. Worden vluchtelingen in verband gebracht met mogelijke criminele daden?
3. Worden vluchtelingen in verband gebracht met mogelijk terrorisme/extremisme?

Bij het coderen van deze vragen kan er worden geantwoord met JA (1) of NEE (0).

Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame zeer betrouwbaar is, $k = 0,91$.

Het tweede subframe, het Othernessframe, ziet vooral de identiteit van de vluchtelingen als minderwaardig aan die van de in-groep; de komst van vluchtelingen met hun afwijkende cultuur, religie, normen en waarden is niet compatibel met “our way of life” (Greer & Jewkes, 2005). De wij-zij verdeling wordt via deze route gestimuleerd door het benoemen van moeilijkheden bij het integratieproces, of onwil om aan te passen (Nekuee & Verkuyten, 1999). De bijbehorende vragen zijn:

1. Wordt er gesproken over (mogelijke) problemen tijdens de integratie van vluchtelingen in Nederland/Europa?
2. Wordt er gesproken over (mogelijke) verschillen in normen en waarden of religie tussen vluchtelingen en de Nederlandse/Westerse samenleving?

Bij het coderen van deze vragen kan er worden geantwoord met JA (1) of NEE (0). Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame voldoende betrouwbaar is, $k = 0,79$. Het algehele wij-zij frame, oftewel de twee subframes samen, is gemiddeld zeer betrouwbaar met $k = 0,851$.

Urgentieframe

Het derde frame is het urgentieframe. Dit frame behandelt de mate van problematiek die wordt toegeschreven aan de vluchtelingen crisis en bijbehorende aspecten. Omdat het bij de frame gaat over een *mate van* problematiek, is gekozen om het te operationaliseren als een frame met een richting. Gebaseerd op het vooronderzoek en de literatuur, lijken er grofweg drie verschillende percepties op de urgentie te kunnen worden onderscheiden.

Ten eerste is er de hoge urgentie. De uiteindelijke boodschap die met deze gedachtegang gepaard gaat, is dat er te veel migranten zijn die het land binnentreden (Benson & Wood, 2015). De watermetaforen als indammen, tsunami en vluchtelingenstroom geven deze hoge urgentie aan.

Het andere uiterste van het urgentieframe wordt vertegenwoordigd door beweringen die de komst van de vluchtelingen niet als een probleem zien: het valt wel mee. Hierbij horen getallen in percentages vluchtelingen in percentages van de hele bevolking van een land (Van Dijk, 1989) en vermeldingen van vluchtelingen die het land weer verlaten (Nickels, 2007). Middels deze perceptie wordt de grootsheid van de problematiek enigszins genuanceerd.

De uiteindelijke aanwezigheid van het urgentieframe wordt gemeten via de volgende vraag:

1. Behandelt het artikel een mate van urgentie en zo ja, welke mate van urgentie is dit?

Bij het coderen van deze vraag, vormen de drie antwoordcategorieën een afspiegeling van de twee hierboven genoemde perspectieven, aangevuld met een neutraal perspectief op urgentie van de vluchtelingen crisis.

Antwoorden met -1 betekent dat het artikel een grote mate van problematiek uitlicht.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft wat betreft de mate van problematiek.

Antwoorden met +1 betekent dat het artikel een overwegend nuancerend standpunt aanneemt wat betreft de grootsheid en ernst van de vluchtelingen problematiek.

Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame zeer betrouwbaar is, $k = 0,84$.

Economisch frame

Frame vier, het economische frame, focust puur op de financiële aspecten van een grote hoeveelheid vluchtelingen die een continent en/of land betreden. Overeenkomstig met het vorige frame, heeft ook het economisch frame drie gradaties waarin het voor kan komen. Hierbij wordt eveneens onderscheid gemaakt tussen de mate waarin de gevolgen van de komst van vluchtelingen positief of negatief zijn - op economisch gebied.

Aan het negatieve uiterste van het frame behoren de hoge kosten die moeten worden of zijn besteed aan vluchteling gerelateerde zaken (d'Haenens & De Lange, 2001). Zeker alles omtrent economische vluchtelingen hoort aan deze zijde van het spectrum van het frame. Als er over gelukszoekers wordt gesproken, gaat het vaak om onoprechte vluchtelingen (Crawley, 2005). Zo vormen vluchtelingen puur een kostenpost voor de samenleving.

Aan de andere kant kan het economische frame een positieve twist geven aan de komst van vluchtelingen. Dit wordt gedaan door het benoemen van positieve economische gevolgen als resultaat van een goede bijdrage aan de samenleving door vluchtelingen. Met name een hoog opleidingsniveau en/of specifieke kennis in een bepaald vakgebied stimuleren deze positieve ontwikkeling.

De uiteindelijke aanwezigheid van het economische frame wordt gemeten via de volgende vraag:

1. Beoordeelt het artikel de economische situatie als gevolg van de komst van vluchtelingen en zo ja, op welke manier wordt hierover geschreven?

Bij het coderen van deze vraag, vormen de drie antwoordcategorieën een afspiegeling van de twee hierboven genoemde perspectieven, aangevuld met een neutraal perspectief op economische gevolgen van de vluchtelingencrisis.

Antwoorden met -1 betekent dat het artikel met name negatieve economische gevolgen van de komst van vluchtelingen uitlicht.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft wat betreft de uiteindelijke economische gevolgen van de komst van vluchtelingen.

Antwoorden met +1 geeft aan dat het artikel de komst van vluchtelingen benoemt in termen van positieve economische effecten op de samenleving.

Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame zeer betrouwbaar is, $k = 1$.

Sociale onrustframe

Frame vijf betreft de sociale onrust binnen Europa en vooral binnen Nederland als resultaat van het debat over de aanpak van de vluchtelingencrisis en de komst van vluchtelingen in het

algemeen. De meningsverschillen en het conflict in de maatschappij over de vluchtelingen crisis worden in dit frame aan de kaak gesteld. Binnen het maatschappelijk debat zijn wederom twee grote perspectieven te onderscheiden, die Meert et al. (2004) samenvatten als “balen” en “onthalen”.

Aan de balen-kant bevinden zich de redeneringen die leiden tot de conclusie dat er geen vluchtelingen moeten worden opgevangen. Hierdoor kunnen protesten tegen de komst van asielzoekerscentra in gemeentes plaatsvinden (Meert et al., 2004).

Hier tegenover bevindt zich de kant van het sociale onrustframe die pleit voor het helpen van vluchtelingen en voor opvang is. Hierbij horen onder meer kleding inzamelingsacties voor vluchtelingen en andere acties van vrijwilligers die zich inzetten voor vluchtelingen. Vanwege deze verschillende kanten van het sociale onrustframe, volgt ook dit frame een richting bij het coderen.

1. Benoemt het artikel de sociale onrust als gevolg van de vluchtelingen crisis en/of het debat dat hierover gaat en zo ja, welke kant van het debat wordt voornamelijk uitgelicht?

Antwoorden met -1 betekent dat het artikel vooral de anti-vluchtelingen kant uitlicht; de kant van de protesten en het niet willen opvangen van vluchtelingen.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft in het maatschappelijke debat.

Antwoorden met +1 betekent dat het artikel vooral focust op de pro-vluchtelingen standpunten plus bijbehorende acties als kleding inzamelen.

Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame voldoende betrouwbaar is, $k = 0,77$.

Beleidsframe

Het laatste frame is het beleidsframe. Dit komt volgens Nickels (2007) regelmatig voor in berichtgeving rond vluchtelingenstromen. De vluchtelingen crisis vormt immers een beleidsvraagstuk voor politici (Dekker & Scholten, 2015). In dit frame draait het ten eerste om het plaatsen van de vluchtelingen crisis op continentaal (Europees) niveau. Het verdelen van de vluchtelingen onder Europese landen, oftewel het “burden sharing” (Suhrike, 1998) valt hieronder. Levy (2010) betreft hierbij verder het idee van “Fort Europa”, waarbij Europa als eenheid wordt gezien, met grote gezamenlijke buitengrenzen. Naast Europa is ook Nederland zelf van belang in dit frame. Zowel de nationale politiek (Van der Leun, 2004) als lokale politiek op niveau van de gemeentes (Schol et al., 2013) zijn van belang voor het beleidsframe. Als een of meerdere levels van politiek worden besproken, dient de richting die

het frame opgaat te worden gemeten. Hierbij gaat het om de vraag of de politiek wel of niet goed handelt met betrekking tot de vluchtelingencrisis.

1. Bespreekt het artikel het handelen van de politiek inzake de vluchtelingencrisis en zo ja, hoe wordt de kwaliteit gezien?

Antwoorden met -1 houdt in dat het artikel vooral slecht handelen van de politiek en een gebrek aan oplossingen voor de vluchtelingencrisis benadrukt.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft in het vellen van een oordeel over het handelen van de politiek.

Antwoorden met +1 betekent dat het artikel met name positief schrijft over het handelen van de politiek en vooruitgang ziet in de aanpak van de vluchtelingencrisis.

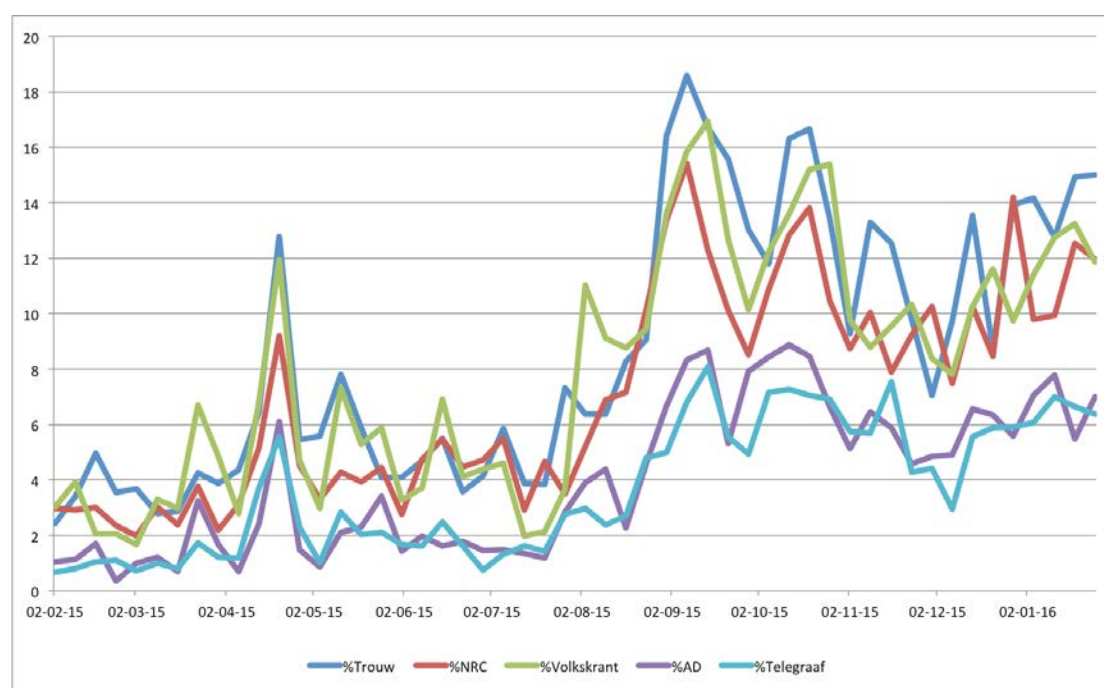
Uit de intercodeur betrouwbaarheidstest kwam naar voren dat dit frame zeer betrouwbaar is, $k = 0,88$.

Resultaten

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van de verrichte kwantitatieve, handmatige inhoudsanalyse. Het gaat van start met een bespreking van de hoeveelheid aandacht. Daarna zal dieper worden ingegaan op de inhoud van de artikelen aan de hand van de frames.

4.1 Aandacht voor de vluchtelingencrisis

De eerste deelvragen van de thesis behandelen de totale hoeveelheid aandacht die aan de vluchtelingencrisis is besteed. Deelvraag 1 luidde: *In hoeverre besteden Nederlandse dagbladen aandacht aan de vluchtelingencrisis?* Om deze vraag te beantwoorden, is de aan de hand van de middelen de zoekterm tevoorschijn gekomen data over vluchtelingen uit De Telegraaf, het Algemeen Dagblad, de Volkskrant, NRC Handelsblad en Trouw omgezet in percentages van de totale berichtgeving die ieder van deze kranten respectievelijk heeft gepubliceerd. Deze gegevens worden weergegeven in onderstaande grafiek 4.1.

Grafiek 4.1: aantal artikelen over vluchtelingen per week per dagblad uitgedrukt in percentages

Een eerste blik op de grafiek laat al direct zien dat er over het algemeen een stijgende lijn zichtbaar is in de hoeveelheid aandacht die kranten aan de vluchtelingencrisis besteden: het percentage artikelen dat vluchtelingen of asielzoekers behandelt, neemt over tijd toe. Op het hoogste punt van de grafiek, begin september 2015, gaat ruim 18% van de artikelen die zijn gepubliceerd in een week – in Trouw – op een of andere manier over de vluchtelingen.

Na deze piek blijven de percentages van alle kranten nog steeds vrij hoog in vergelijking met de voorgaande weken en maanden. Over het algemeen kan worden gesteld dat de hoeveelheid aandacht voor de vluchtelingen crisis het eerste half jaar, van februari tot augustus 2015, vrij laag is. Dit geldt voor alle weken behalve een uitschieter halverwege april (de week van 20 april 2015).

Een eerste conclusie die getrokken kan worden - en die direct een concreet antwoord vormt op de eerste deelvraag - luidt: Nederlandse dagbladen hebben over de periode van 1 jaar, van 1 februari 2015 tot 1 februari 2016, in toenemende mate artikelen gepubliceerd die te maken hebben met de vluchtelingen crisis. In deze stijgende lijn is de theorie van nieuwswaarden zichtbaar. Harcup en O'Neill (2001; 2016) beschreven nieuwswaarden als regelgeving voor journalisten in hun nieuwsselectie. De voorwaarden waaraan een gebeurtenis moet voldoen om het nieuws te halen, zoals ook beschreven door Schultz (2007) zijn bij de vluchtelingen crisis in de loop van de tijd klaarblijkelijk steeds meer aanwezig. Of het nu om een humanitaire ramp gaat of om getouwtrek in de Europese Unie: de gebeurtenissen sluiten aan bij de voorwaarden om door het selectieproces van nieuws heen te komen, mogelijk via nieuwswaarden als nabijheid (Martin, 1988) en relevantie (Schultz, 2007).

Duidelijk zichtbaar in de grafiek is dat alle kranten op ongeveer gelijke momenten pieken, of dit nu in relatief hoge of lage percentages van de totale berichtgeving is. Een test van correlatie bevestigde deze gelijke berichtgeving en daarmee ook het gebruik van dezelfde nieuwswaarden bij de vijf kranten: alle vijf de kranten bleken significant gecorreleerd met alle andere kranten, allemaal met een p-waarde van $p = 0,000$ en een zeer sterke correlatie van altijd $r > 0.91$. Dit sluit aan bij wat Cook (1998) stelde over institutionalisering van het nieuws. De gehele nieuwsindustrie maakt volgens deze theorie gebruik van dezelfde, wijdverbreide routines en procedures. Als resultaat hiervan lijken de verschillende kranten op elkaar.

De gegevens uit de grafiek kunnen ook worden toegepast voor het beantwoorden van de tweede deelvraag, die luidde: *In hoeverre hebben de key events gezorgd voor verminderde of toegenomen aandacht voor de vluchtelingen crisis?* De twee key events die in deze thesis ook worden gebruikt als afscheiding van de drie periodes waarin de data is onderverdeeld, de foto van Aylan en de aanrandingen in onder meer Keulen tijdens Oud & Nieuw, worden als eerste besproken bij het beantwoorden van deze deelvraag. Daarna wordt gekeken op welke manier overige opvallende aspecten uit de grafiek kunnen worden verklaard.

2 september 2015 vormt de overgang naar de tweede periode in de dataset: het is de dag dat de foto's van Aylan zich verspreiden over de wereld. Kijkend naar de grafiek is zeer duidelijk dat dit een gebeurtenis is die samenhangt met toegenomen aandacht voor de vluchtelingen crisis. Het vormt namelijk het maximum van de gehele grafiek, met een

duidelijke piek in de berichtgeving: in de week van 1 september 2015 tot 7 september 2015 behaalt Trouw een percentage van ruim 18% nieuws over de vluchtelingen. Dit komt in dat geval neer op 98 artikelen. Bij alle andere kranten is het key event eveneens duidelijk terug te zien in vergelijking met andere delen van de grafiek.

Het tweede key event betreft de gebeurtenissen tijdens de jaarwisseling in Keulen, waarbij vluchtelingen (mogelijk) vrouwen hebben aangerand. Ook deze gebeurtenis is zichtbaar in de grafiek. Er is een duidelijke piek in de week vanaf 2 januari 2016. Percentages variëren daar tussen de 7% en 14% aandacht voor vluchteling gerelateerde artikelen. Een verschil met het vorige key event is echter de voorafgaande weken. Waar de foto's van Aylan duidelijk hebben gezorgd voor een enorme toename in aandacht ten opzichte van voorgaande weken, zijn de gebeurtenissen in Keulen omgeven door weken met vrij hoge hoeveelheden aandacht, zeker ten opzichte van de eerste paar maanden in de grafiek.

Om te onderzoeken welke gebeurtenissen samenhangen met andere pieken in de grafiek, is andersom gehandeld: de data van pieken zijn gebruikt om de artikelen te bekijken op zoek naar gebeurtenissen. Dit is ten eerste gebeurd voor de grote piek tijdens het eerste halfjaar, medio april. Dit vormt de enige uitzondering op vrij lage percentages aandacht gedurende de eerste zes maanden van de dataset. Er is één grote gebeurtenis die kan dienen als verklaring voor deze grote piek. Op 20 april kwam het in het nieuws dat er grote hoeveelheden bootvluchtelingen (aantallen van 500 tot 950) overleden na het kapseizen van hun boot. Dit drama en bijbehorende politieke plannen van aanpak voor de toekomst lijken de pers te hebben gestimuleerd in het schrijven over de vluchtelingen.

Mogelijk samenhangend met deze gebeurtenis is de enige andere piek, al is deze duidelijk minder opvallend, in het eerste halfjaar: begin augustus 2015, in de week van 3 augustus. Aan deze stijging in berichtgeving kan niet één grote gebeurtenis worden toegeschreven. Deze week kwam onder meer het gegeven dat 2000 vluchtelingen tot dan toe op zee waren gestorven in het nieuws. Ook werd er met regelmaat geschreven over het vluchtelingenkamp The Jungle (Calais, Frankrijk). Mogelijk heeft deze piek te maken met het gebruik van continuïteit als nieuwswaarde. Bell (1991) stelde dat iets, zodra dit het nieuws heeft behaald, de neiging heeft om in het nieuws te blijven. Eenmaal in het nieuws gekomen, blijft aanwezig dat er vluchtelingen sterven en dat er ook andere vluchtelingen, zoals in Calais, in nood zijn.

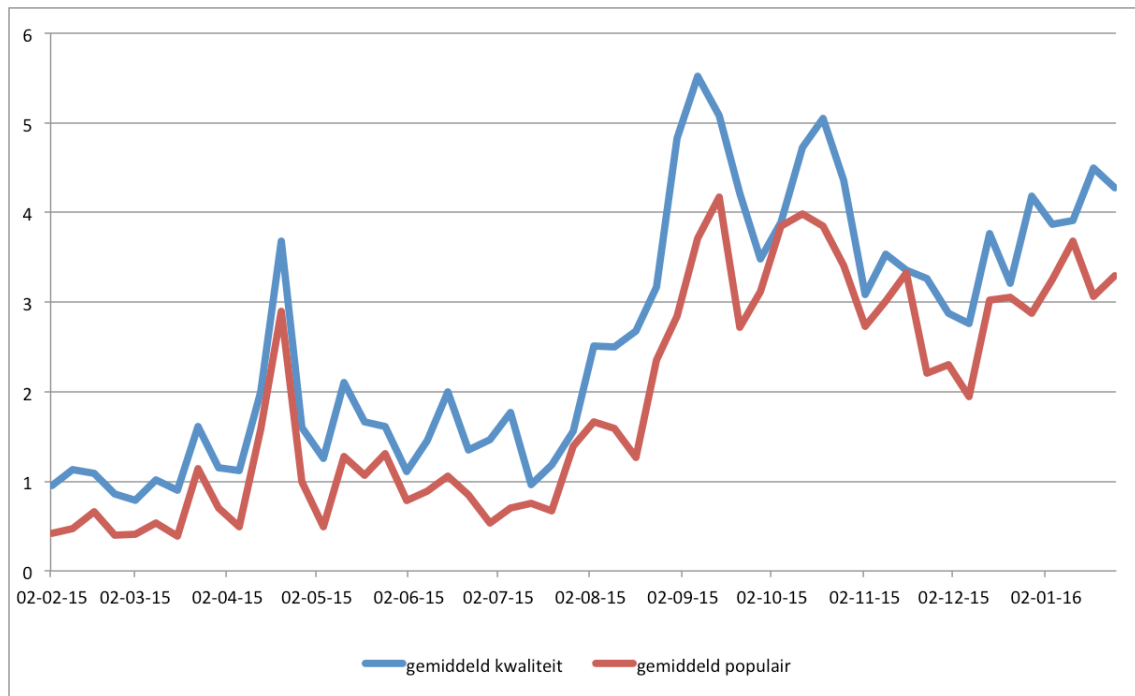
Na Aylan volgen vijf pieken in de grafiek. Het laatste gedeelte van oktober heeft een duidelijke piek, maar kan wederom niet worden gelinkt aan één afgebakende gebeurtenis. Het is de periode waarin de protesten tegen en onrust over vluchtelingen in Nederland toenamen. Naast berichtgeving over de protesten zelf, geeft dit mogelijk ook een impuls aan politieke berichten betreffende de vluchtelingencrisis. De eerstvolgende top die duidelijk gelinkt kan worden aan een gebeurtenis, is de piek half november (de week van 16 november, met een

maximum van 70 artikelen oftewel 12,5% aandacht in de Trouw). Dit is de week na de aanslagen in Parijs (13 november 2015), waarover vrij snel werd bericht dat twee daders mogelijk als vluchtelingen door Europa hadden gereisd.

Vanaf dit punt blijft de grafiek pieken vertonen; er spelen zich dan ook op allerlei vluchteling gerelateerde vlakken gebeurtenissen af. Protesten in Nederland, onrust op de Balkanroute, overleggen in Europa, in de Tweede Kamer, mogelijke jihadisten onder de vluchtelingen, grote aantallen die blijven komen, maar ook situaties in andere landen als Duitsland of het Verenigd Koninkrijk en de onder meer met migratie samenhangende Brexit. Hoewel deze gebeurtenissen zelf niet groot genoeg zijn om inidividuele key events te vormen, dragen ze bij samen bij aan continuïteit in de berichtgeving die aan vluchtelingen is gerelateerd.

Uit dit alles kan, met betrekking tot deelvraag 2, worden opgemaakt dat de twee key events zeker voor toegenomen aandacht hebben gezorgd, maar dat er in de weken voor en na het key event Keulen al sprake is van behoorlijk constante hoge percentages aandacht. Op Parijs na gaan deze hoge percentages echter niet duidelijk samen met één grote gebeurtenis, maar lijkt een mengelmoes van gebeurtenissen de hoeveelheid aandacht hoog te houden. Een verklaring hiervoor is het feit dat een key event (Aylan) de weg opent voor berichtgeving over gelijksoortige onderwerpen (Brosius & Eps, 1995). In samenwerking met een key event maakt de nieuwsaarde continuïteit (Bell, 1991) het mogelijk dat er aanhoudend veel wordt geschreven over vluchtelingen.

Gedurende het hele verloop van het jaar en in de hele grafiek is een volgende observatie duidelijk zichtbaar en tevens van belang voor de derde deelvraag van de thesis. De percentages van het Algemeen Dagblad en De Telegraaf liggen altijd lager dan die van de andere drie kranten. Oftewel: de hoeveelheid aandacht voor de vluchtelingencrisis is relatief gezien lager in populaire kranten dan in kwaliteitskranten het geval is – zie ook grafiek 4.2.

Grafiek 4.2: gemiddelde hoeveelheid aandacht besteed aan vluchtelingen/asielzoekers in populaire en kwaliteitskranten per week in percentages van de totale hoeveelheid berichtgeving

Deelvraag 3 luidde: *In hoeverre is er een verschil in aandacht voor de vluchtelingencrisis tussen populaire en kwaliteitsmedia?* Deze vraag kan kort en bondig worden beantwoord: kwaliteitskranten besteden meer aandacht aan de vluchtelingencrisis dan populaire kranten dat doen. Dit verschil kan verklaard worden aan de hand van theorie. Het lijkt er namelijk op dat de vluchtelingencrisis voor een groot deel gepaard gaat met het zogeheten hard news, mede omdat het vaak gaat om “complexe zaken” (Manssens & Walgrave, 1998). Deze complexe zaken zijn onder meer politiek en maatschappelijke gevolgen en daarmee valt de vluchtelingencrisis gemakkelijk onder het label hard news, als omschreven door Reinemann et al. (2011). Met andere woorden: de gebeurtenissen omtrent de vluchtelingencrisis passen beter in het straatje van de kwaliteitskranten. De principes van een populaire krant, gekenmerkt door soft news, maken dat complexe zaken als de vluchtelingencrisis minder passen bij de nieuwswaarden, het beleid en de routines van een populaire krant (organisatie). Een populaire krant vraagt immers minder inspanning om te lezen en is ook sensationeler (Manssens & Walgrave, 1998; Schaap & Pleijter, 2002).

Hoewel de twee typen kranten op dezelfde momenten pieken en er sprake is van een zeer sterke, significant correlatie tussen populaire en kwaliteitskranten ($r = 0,956, p = 0,000$), is het duidelijk dat gebeurtenissen die samenhangen met de vluchtelingencrisis in mindere mate door het selectieproces van de populaire kranten heen komen. Kranten van kwalitatieve

aard hebben routines en nieuwswaarden die beter passen bij vluchteling gerelateerde zaken, zo kan worden geconcludeerd.

Om te zien of de inhoud ook duidelijk verschilt tussen de twee soorten kranten, zal de thesis nu verder gaan met de resultaten van het framingonderzoek.

4.2 Het framen van de vluchtelingencrisis

De aanwezigheid van de zes besproken frames is gemeten. Het komende deel van dit hoofdstuk is gestructureerd per frame. Voor ieder frame zullen de bevindingen voor populaire en kwaliteitskranten worden besproken (de eerste deelvraag per frame, zoals in de theorie besproken), alsmede de mogelijke verschillen in de berichtgeving over tijd, per periode (de tweede deelvraag per frame, zoals in de theorie besproken). Ter samenvatting worden alle besproken gegevens aan het einde van het hoofdstuk in tabelvorm weergegeven.

4.2.1 Menselijkheidsframe

Het menselijkheidsframe is het voornaamste frame waarin het perspectief van vluchtelingen wordt uitgelicht: groepen vluchtelingen of individuele vluchtelingen staan in de hoofdrol. Het frame is gemeten middels vier componenten: het gebruik van een human face als icoon, het inzoomen op gebeurtenissen en situaties die als reden voor vluchten fungeren – door het neerzetten van vluchtelingen als slachtoffer (Van Gorp, 2005; Vliegthart & Roggeband, 2007) -, het inzoomen op het leven van een individu / meerdere individuen en het neerzetten van vluchtelingen als hulpbehoevend. De aanwezigheid van het menselijkheidsframe kan worden geïllustreerd via de volgende citaten:

“Als ik zo’n jongetje dood op het strand zie liggen, raakt me dat,” zegt Nageeye. (Algemeen Dagblad, 16-10-15).

“Ik heb drie dagen moeten wachten aan de grens tussen Griekenland en Macedonië”, zegt Hadi (30) uit Irak. “In de tent daar was het warm, maar we moesten steeds de vrieskou in om te kijken of de grens al open was. Ik wil nu zo snel mogelijk door.”

Even verderop staat Rasha (29) wel geduldig haar beurt af te wachten. Haar man wiegt intussen hun elf maanden oude baby. Gewikkeld in drie dekens ligt het meisje te slapen. “Het gaat niet zo goed met haar. Ze heeft diarree en huilt veel”, zegt Rasha rustig. Maar ze wil niet klagen; ze kent ook de verhalen van de baby’s die onderweg door onderkoeling omkomen. Dan, tegen een hulpverlener: “Zijn we al aan de beurt? Mijn dochter heeft het koud en mijn man heeft last van zijn rug door het tillen.” (Trouw, 23-1-16).

Beide citaten kunnen, hoewel het ene duidelijk meer in detail treedt dan het andere, bijdragen aan het leveren van inzicht over vluchtelingen als mensen in plaats van als ‘ding’, als ‘grote

groep'. Het eerste citaat is kort, maar relateert wel direct aan de foto's van Aylan. Hoewel het tweede citaat meer informatie en details geeft, vormt het eveneens een "largely positive portrayal" (Steimel, 2010) van vluchtelingen – beide wekken medelijden op.

Menselijkheidsframe: populaire en kwaliteitskranten

De eerste deelvraag van ieder frame betreft de verschillen in gebruik van het frame tussen populaire en kwaliteitskranten. De betreffende deelvraag kan als volgt worden beantwoord: uit het onderzoek is via een independent samples t-test naar voren gekomen dat er significante verschillen zijn in het gebruik van het menselijkheidsframe tussen populaire en kwaliteitskranten. Een hogere gemiddelde aanwezigheid van het frame ($M = 0,52$; $SD = 0,745$) werd aangetroffen in de kwaliteitskranten, $t(839,47) = -4,282$; $p = 0,000$. Dit houdt in dat het perspectief van vluchtelingen meer wordt aangenomen in kwaliteitskranten dan in populaire kranten, waar het gemiddelde $M = 0,31$ bedroeg ($SD = 0,645$). De twee hoge gemiddeldes tonen aan dat het menselijkheidsframe zeer vaak voorkomt in de berichtgeving, al in populaire kranten en daarbovenop significant hoger in kwaliteitskranten.

Aan de ene kant spreken deze resultaten de theorie tegen en zou juist kunnen worden verwacht dat populaire kranten meer gebruik maken van het menselijkheidsframe, omdat human interest nieuws goed past bij de soft news inhoud van die kranten (Reinemann et al., 2010). Het blijft zo dat, zoals Steimel (2010) schreef, een frame als dit zorgt voor dramatisering en emotioneren van het nieuws. Wat juist voor een merendeel van gebruik van het menselijkheidsframe door kwaliteitskranten pleit, is een situatie waarin journalisten deelnemen aan het publieke debat (Ruigrok, 2008). Als journalisten geven om wat er gebeurt, kan dit resulteren in het gebruik van andere frames: journalisten zijn "involved in the news" (Bell, 1997). Dit is een eigenschap die meer voorkomt bij kwaliteitskranten (Kempf, 2003; Ruigrok, 2008). Het lijkt ook in dit geval zo te zijn dat de kwaliteitskranten de pro-vluchtelingenkant via het menselijkheidsframe, met vluchtelingen in de hoofdrol, uitlichten.

Menselijkheidsframe: de drie periodes

Om te kunnen bepalen in welke mate het gebruik van het menselijkheidsframe verschilt tussen de drie periodes waarin de dataset is onderverdeeld en om conclusies te kunnen trekken over de impact van de aangewezen key events, is een one-way analysis of variance (hierna: ANOVA) uitgevoerd. Uit deze analyse kwam naar voren dat er significante verschillen zijn in de aanwezigheid van het menselijkheidsframes in de drie periodes, $F(2, 897) = 4,284$; $p = 0,014$. Door gebruik te maken van Tukey's post hoc testen, is bestudeerd welke periodes precies significant van elkaar verschillen. Uit de post hoc testen kwam naar voren dat alleen periode 1 ($M = 0,53$, $SD = 0,713$) en 2 ($M = 0,38$, $SD = 0,702$) significant van elkaar verschillen, met $p = 0,010$. Periode 3 ($M = 0,34$, $SD = 0,739$) wijkt niet significant af.

De hoogste aanwezigheid van het menselijkheidsframe is duidelijk te vinden in periode 1. De laagste score komt uit periode twee.

Periode 1 komt ten einde met de foto's van Aylan. In de periode die aan deze foto's vooraf ging, kwam de vluchtelingencrisis nog op gang. Zoals zichtbaar in de grafiek in de vorige paragrafen, bleef de berichtgeving over vluchtelingen nog relatief beperkt in die tijd. De enige echte uitschieter was het gevolg van de massale verdrinking van vluchtelingen. Hiermee samenhangend is het logisch dat het menselijkheidsframe het meeste naar voren komt. Van een vluchtelingen 'crisis' lijkt in Nederland op dat moment nog geen sprake; het merendeel van het nieuws komt naar voren aan de hand van gebeurtenissen die draaien om het verdrinken van vluchtelingen op zee. Omdat een belangrijke nieuwswaarde, "proximity", (Martin, 1988) gedurende deze periode beperkt aanwezig is voor Nederland(ers), is het logisch dat de berichtgeving beperkt is en het menselijkheidsframe frequent wordt gebruikt. Dit is immers van toepassing op vluchtelingen overall.

Aan de hand van de twee key events zou kunnen worden verwacht dat periode 2, na Aylan, gekenmerkt wordt door het meeste gebruik van het menselijkheidsframe. Het omslagpunt Keulen zou kunnen veroorzaken dat periode 3 minder van het menselijkheidsframe bevat. Dit is echter niet het geval: periode 2 bevat de laagste gemiddelde aanwezigheid van dit frame en in periode 3 stijgt de aanwezigheid weer iets. Het lijkt erop dat de key events niet als omslagpunt hebben gefungeerd en daarmee niet voor een definitieve tendens in de berichtgeving over tijd hebben gezorgd. Voor periode 2 is dit mede te verklaren door toename van negatieve berichtgeving over vluchtelingen als gevolg van de aanslagen in Parijs. Dit zal verder worden besproken in het wij-zij frame dat hierna volgt. Wat ook in het achterhoofd moet worden gehouden bij periode 2, is dat de vluchtelingencrisis hier duidelijk is toegenomen in aandacht en dat deze aandacht mogelijk meer naar andere invalshoeken (en frames) is gegaan.

Dat juist in periode 3, na de negatieve berichtgeving over Keulen, het menselijkheidsframe duidelijk aanwezig is, kan eveneens worden verklaard uit het deelnemen van journalisten aan het publieke debat. Nieuwsmedia worden geacht het publiek te voorzien van objectieve verslaggeving (Curran et al., 2009). Tegenover het benadrukken van de (mogelijke) daden van enkele 'slechte' vluchtelingen, kan dan het perspectief van de 'oprechte' vluchtelingen worden geplaatst om te blijven streven naar een gebalanceerde berichtgeving, zie onderstaand voorbeeld uit Trouw, waar er duidelijk gestreefd wordt naar balans in het debat door gebruik van het menselijkheidsframe.

Moedeloos word ik van mensen die seksueel geweld onder asielzoekers bagatelliseren of zelfs ontkennen, net zoals ik moedeloos word van extreemrechtse types die dit soort problemen gebruiken om alle vluchtelingen over één kam te scheren en hun xenofobe gedachtengoed te

verspreiden. Ik, een journalist die al jarenlang ziet hoe schrijnend de situatie in Arabische landen is, zal de laatste zijn die bezwaar heeft tegen de komst van vluchtelingen. (Trouw, 16-1-16).

4.2.2 Wij-zij frame

Omdat het wij-zij frame wordt gevormd door twee samenhangende subframes, zullen deze frames eerst los van elkaar worden besproken. Daarna kunnen er uitspraken worden gedaan over de totale aanwezigheid van het wij-zij frame en de implicaties behorende bij deze aanwezigheid. Waar het menselijkheidsframe voor een positief daglicht voor vluchtelingen kan zorgen, bijvoorbeeld door het opwekken van medelijden of het legitimeren van de reden van vluchten, zet het wij-zij frame de vluchtelingen neer als een Ander, als een out-groep en als negatief.

Bedreigingsframe: populaire en kwaliteitskranten

Het bedreigingsframe draagt bij aan een mogelijke wij-zij verdeling door het associëren van vluchtelingen met zaken die een ‘fysieke’ bedreiging vormen. Het gaat hier dan voornamelijk om criminele daden, van diefstal tot verkrachting, maar ook om betrokkenheid bij terroristische aanslagen of jihadistische/extremistische groeperingen - die een aanslag zouden kunnen plegen. Middels een independent samples t-test is onderzocht of de twee soorten kranten verschillen in hun gebruik van het bedreigingsframe. De beschrijvende statistieken toonden aan dat de twee dicht bij elkaar liggen, met gemiddelde aanwezigheid van het frame van $M \approx 0,20$. Uit de t-test kwam dan ook geen significant verschil naar voren tussen populaire en kwaliteitskranten in gebruik van het bedreigingsframe, $t(898) = 0,792$; $p = 0,428$. Kortom: het bedreigingsframe komt vrij geregeld voor in de berichtgeving in beide krantensoorten en populaire en kwaliteitskranten liggen erg dichtbij elkaar in gebruik van dit frame.

Bedreigingsframe: de drie periodes

Om te zien of het bedreigingsframe wisselt in aanwezigheid gedurende de drie periodes en daarmee te kunnen zien of key events van invloed zijn geweest als omslagpunt, is een one-way ANOVA uitgevoerd. De ANOVA toonde aan dat er in de data significante verschillen bestaan tussen de drie periodes, met een steeds hoger wordend gemiddelde naarmate de tijd verstrijkt: $F(2, 897) = 20,517$; $p = 0,000$. Uit Tukey's post hoc testen kwam naar voren dat zowel de eerste ($M = 0,15$, $SD = 0,390$) als derde ($M = 0,46$, $SD = 0,611$) periode significant van elkaar verschilden ($p = 0,000$), alsook de tweede ($M = 0,18$, $SD = 0,445$) en derde periode ($p = 0,000$). Het bedreigingsframe is dus significant hoger (en daarmee negatiever) in de derde periode, ten opzichte van zowel de eerste als de tweede periode.

In deze gegevens lijkt de aanwezigheid van een key event zichtbaar te zijn. Er is maar een minimaal (niet significant) verschil in gebruik van het bedreigingsframe tussen de eerste en tweede periode in de dataset. Het significante verschil dat voortkomt uit de derde periode, kan goed worden verklaard door de gebeurtenissen in Keulen, waarbij vluchtelingen geassocieerd werden met onder meer aanrandingen. Zeker aangevuld met gelijksoortige, in dit geval negatieve berichtgeving, zoals volgens de theorie over nieuwswaarden vaak gebeurt na een key event (Brosius & Eps, 1995), kan de aanwezigheid van een frame als het bedreigingsframe een andere wending geven aan het debat over de vluchtelingencrisis. Het bedreigingsframe kan als volgt worden geïllustreerd:

(...) omdat deze week bekend is geworden dat een vluchteling enkele meisjes heeft aangerand in een zwembad. (De Telegraaf, 22-1-16).

Er zullen vast IS-aanhangers of andere mensen met enge ideeën onder de vluchtelingen zijn. Die laat ik aan de AIVD over, maar het is nooit helemaal te voorkomen dat dat soort gasten Nederland onveilig maakt. (de Volkskrant, 11-12-15).

Met de migranten en de terreur is de chaos in het Midden-Oosten in Europa binnengekomen. (NRC Handelsblad, 3-12-15).

Kortom lijkt het key event met negatieve associaties over vluchtelingen samen te gaan met toenemende negatieve berichtgeving over vluchtelingen, terwijl de eerdere periodes, zonder negatief key event, ook met minder aanwezigheid van het bedreigingsframe gepaard gaan.

Othernessframe: populaire en kwaliteitskranten

In tegenstelling tot het fysieke karakter van het bedreigingsframe, gaat het Othernessframe in op de minder tastbare effecten van een grote vluchtelingenstroom: het gaat om de normen en waarden van vluchtelingen ten opzichte van de in-groep (het Westen, Europa, Nederland), culturele en religieuze gebruiken en opvattingen. Het benadrukken van het anders zijn van vluchtelingen op dit vlak, zorgt voor Othering en daarmee voor een wij-zij verdeling. Het expliciete benoemen van anders zijn lijkt niet vaak voor te komen in de data, zeker in vergelijking met het bedreigingsframe en daartegenover, nog extremer aanwezig, het menselijkheidsframe. De gemiddelde aanwezigheid van het Othernessframe is ook nog precies gelijk bij beide soorten kranten, met een gemiddelde van $M = 0,05$. Daarmee is het geen verrassing dat een t-test aangaf dat er geen significante verschillen aanwezig waren tussen de twee groepen, $t(898) = -0,397; p = 0,691$.

Dat er geen onderscheid in Othering is tussen de populaire en kwaliteitskranten, gaat tegen de verwachtingen uit de literatuur in. Uit de bevindingen van bijvoorbeeld Scheider (2012) kon juist worden opgetrokken dat kwaliteitskranten meer aan Othering doen. Scheider (2012) verklaarde echter dat Othering vooral voorkwam door expert quotes en dat is niet gemeten in dit onderzoek. De lage hoeveelheid othering voor populaire kranten is wel in overstemming met wat academici hebben bevonden. Zo schreef Baum (2002) dat soft nieuws media, oftewel populaire kranten, gekenmerkt wordt door beperkte aanwezigheid van frames als “us versus them”.

Hoewel de hoeveelheid artikelen met Othering erin laag is, moet het belang van deze artikelen niet worden onderschat: Othering is nog steeds aanwezig in de berichtgeving. Kleine voorbeelden, zoals even verderop weergegeven, kunnen bijdragen aan het creëren van een wij-zij verdeling, juist omdat vluchtelingen zo duidelijk worden gepositioneerd als een gevaar voor “our way of life”, zoals ook Greer en Jewkes (2005) vonden. Een combinatie van Otherness met het bedreigingsframe is mogelijk nog sterker; het zorgt immers voor een hogere score op het totale wij-zij frame. Dat deze combinatie ook daadwerkelijk voorkomt, blijkt uit de significantie van een lichte positieve correlatie tussen het bedreigingsframe en het Othernessframe, $r = 0,164$; $p = 0,000$.

Othernessframe: de drie periodes

Verspreid over de drie periodes zijn er, in tegenstelling tot het gebrek aan onderscheid tussen populaire en kwaliteitskranten, wel verschillen op te merken in gebruik van het Othernessframe. De aanwezigheid van het Othernessframe loopt langzaam op en is fors hoger in de derde periode. Uit een one-way ANOVA kwam dan ook naar voren dat de aanwezigheid van het Othernessframe significant verschillend is over tijd, $F(2, 897) = 18,898$; $p = 0,000$. Uit de Tukey's post hoc testen kwam naar voren dat zowel periode 1 ($M = 0,02$, $SD = 0,133$) en 3 ($M = 0,17$, $SD = 0,424$) als ook periode 2 ($M = 0,04$, $SD = 0,219$) en 3 significant van elkaar verschillen met $p = 0,000$. Periode 1 en 2 liggen te dichtbij elkaar en verschillen niet significant van elkaar ($p = 0,370$).

Een verklaring voor de toename van het gebruik van Othering in de berichtgeving is wederom Oudjaarsnacht. Kranten proberen voor deze gebeurtenissen, die zelf puur onder het bedreigingsframe vallen, verklaringen te geven. Die verklaringen worden soms gevonden op cultureel of religieus vlak. De lagere hoeveelheid Othering in de tweede periode en zeker in de eerste, is daarmee tegelijkertijd logisch omdat er toen minder gebeurtenissen waren, op de aanslagen van Parijs na, die leidden tot behoefte aan verklaringen als hierboven beschreven. Het was juist in het begin van de dataset dat het menselijkheidsframe zeer veel werd gebruikt. Een verhoogde aanwezigheid van het menselijkframe, zoals in de vorige paragrafen besproken, staat lijnrecht tegenover het Othernessframe. Voorbeelden hiervan:

Francken wil zijn plan echter doorzetten. „De instroom van jonge mannen boordevol testosteron is heel hoog en ze komen uit een cultuur die helemaal anders met vrouwen omgaat dan wij hier in het Westen,” aldus Francken. (De Telegraaf, 8-1-16).

Nederland heeft de laatste decennia al aangetoond dat het bloed, zweet en tranen kost om moslims op een voor iedereen acceptabele manier een plek te geven in de samenleving. Nu komen er tienduizenden bij, van allerlei pluimage. Een deel van deze mensen is niet gewend om in een land vol vrijheid te leven. Godsdienstvrijheid, om maar wat te noemen. Het zal tijd en moeite kosten om van hun integratieproces een succes te maken. (Algemeen Dagblad, 13-10-15).

Het totale wij-zij frame: populaire en kwaliteitskranten

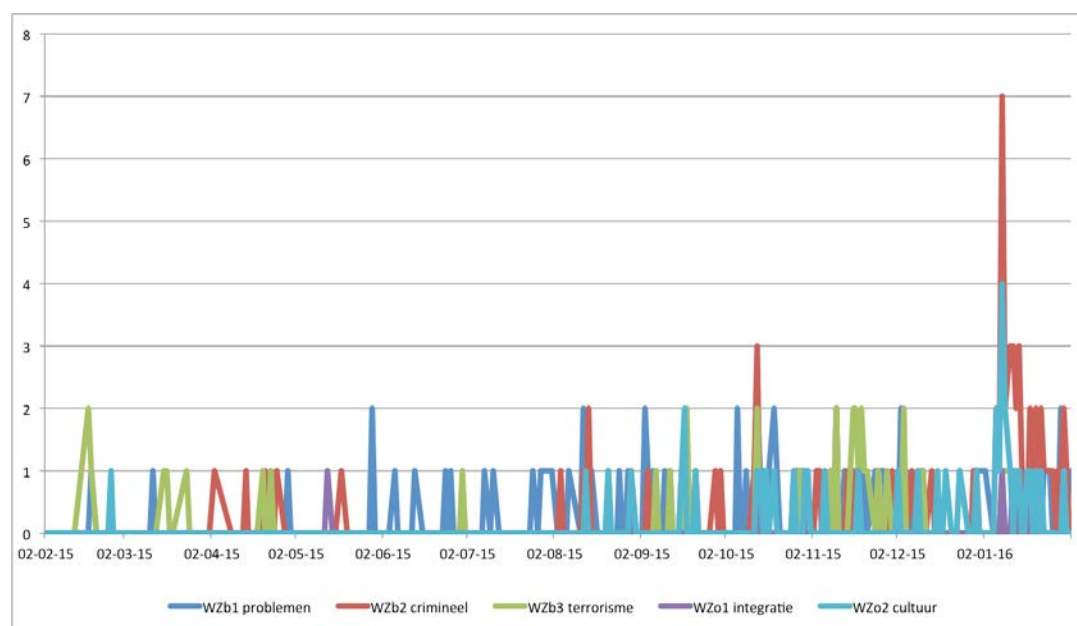
Het totale wij-zij frame is gevormd door een optelsom van de twee losse subframes, oftewel het koppelen van vluchtelingen aan criminele daden, als fysieke bedreiging, en het associëren van vluchtelingen met ‘Andere’ culturele en religieuze gebruiken, als bedreiging van ‘onze’ manier van leven. De scores voor populaire en kwaliteitskranten voor het wij-zij frame liggen dichtbij elkaar (respectievelijk $M = 0,27$, $SD = 0,552$ en $M = 0,25$, $SD = 0,559$). Dit was ook het geval voor de twee subframes, waarbij geen significante verschillen tussen de twee soorten kranten werd aangetroffen. Uit de independent samples t-test kwam naar voren dat de score voor populaire kranten niet significant hoger is dan de aanwezigheid van het wij-zij frame in kwaliteitskranten, $t(898) = 0,490$; $p = 0,625$. Hoewel zeker het Othernessframe los weinig voorkomt, komen de twee subframes samengevoegd toch al wat dichterbij in de buurt van hoe vaak de tegenhanger, het menselijkheidsframe voorkomt.

Het totale wij-zij frame: de drie periodes

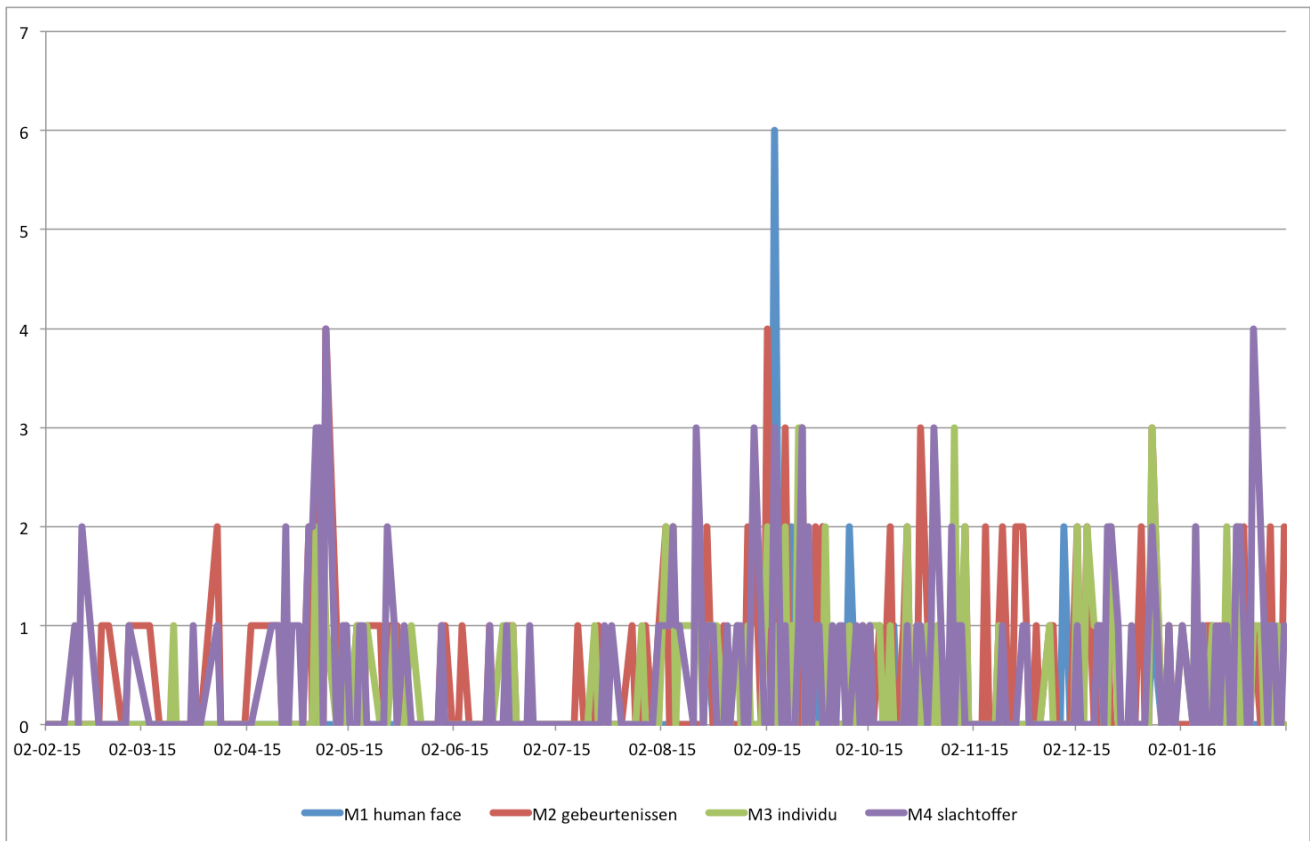
Er zijn significante verschillen aangetroffen in het gebruik van het wij-zij frame verdeeld over de drie periodes. Dit kwam middels een one-way ANOVA naar voren, $F(2, 897) = 32,798$; $p = 0,000$. De gemiddeldes tonen aan dat het wij-zij frame steeds meer toeneemt over tijd. De hoogste score ($M = 0,63$, $SD = 0,852$) hoort dan ook bij de derde periode. Post hoc testen toonden significante verschillen aan tussen de eerste ($M = 0,17$, $SD = 0,406$) en de derde periode en de tweede ($M = 0,23$, $SD = 0,508$) en de derde periode, beide met $p = 0,000$. Periode 1 en 2 verschillen niet significant van elkaar in gebruik van het wij-zij frame. Onder invloed van Keulen lijkt de berichtgeving een andere wending te nemen. Om te kunnen concluderen of Keulen voor een volledige omslag heeft gezorgd, is deze dataset te recent: er kan niet worden gecontroleerd of de aanwezigheid van het wij-zij frame weer afneemt. Wel is duidelijk dat er een zichtbare verandering over tijd bestaat binnen de tijdsperiode van de dataset, met een toppunt van wij-zij verdeling in de laatste maand van de onderzochte twaalf.

Dit betekent dat kranten langzaam maar zeker steeds meer negatieve aspecten rondom vluchtelingen uitlichten. Een negatief key event lijkt te functioneren als omslagpunt in de berichtgeving, omdat het het gebruik van het wij-zij frame lijkt te activeren. Ook hier blijkt daardoor, net als in het onderzoek van Van Gorp (2007) dat key events zorgen voor een omslag in de berichtgeving.

Het is een zeer interessante en ook relevante bevinding om te zien dat het wij-zij frame over het algemeen lijkt toe te nemen over tijd, terwijl het menselijkheidsframe licht afneemt (maar nog steeds behoorlijk aanwezig blijft). Statistisch gezien wordt dit bevestigd door de aanwezigheid van een significante, licht negatieve correlatie tussen deze twee frames, $r = -0,071$, $p = 0,033$. Dit impliceert dat vluchtelingen zelf over tijd nog steeds een hoofdrol houden in delen van de berichtgeving, maar wel op een andere manier. Waar de berichtgeving begint met een merendeel menselijkheid, neemt over tijd het type berichtgeving waarmee een wij-zij verdeling tot stand komt toe. Een grafische weergave van de individuele vragen die deze twee frames vormen, bevestigt deze gedachtegang. Waar de vragen van het menselijkheidsframe (grafiek 4.4) over tijd geregeld pieken en constant aanwezig lijken te zijn, komt het wij-zij frame (grafiek 4.3) pas echt op aan het einde van de dataset. Polarisatie van het debat kan hiervan een gevolg zijn. De berichtgeving wordt over tijd immers steeds meer gekenmerkt door tegenstellingen. Daarnaast hebben dramatische gebeurtenissen extra impact door hun neiging om houdingen te polariseren aan de ‘positieve’ (Aylan) en ‘negatieve’ (Keulen) kant van het debat (Sunstein, 2008).

Grafiek 4.3 Aanwezigheid van de individuele vragen van het wij-zij frame over tijd

Grafiek 4.4 Aanwezigheid van de individuele vragen van het menselijkheidsframe over tijd

4.2.3 Urgentieframe

Uit het vooronderzoek, de kwalitatieve inhoudsanalyse, kwam naar voren dat kranten geregeld een mate van problematiek toeschrijven aan de komst van vluchtelingen. De aanwezigheid van dit type berichtgeving in de artikelen is samengevoegd en gecategoriseerd tot het urgentieframe. De waarden van het urgentieframe lopen van -1 tot +1. Hoe lager de gemiddelde score van het frame is, hoe meer wordt benadrukt dat de vluchtelingencrisis een groot probleem is.

Het urgentieframe verschilt enigszins van de vijf andere frames, omdat het niet per se een geheel artikel beheerst, terwijl de andere frames dat vaker wel doen. Het urgentieframe is kleiner en daardoor meer aanwezig in combinatie met andere frames. De beoordeling die het urgentieframe met zich meedraagt (hoe ernstig is de komst van bepaalde hoeveelheden vluchtelingen), kon soms in een zin(sdeel) of zelfs in een woord, bijvoorbeeld “exodus” worden teruggevonden.

Urgentieframe: populaire en kwaliteitskranten

Het urgentieframe komt vaker voor in kwaliteitskranten ($N = 97$, of $M = 0,1796$) dan in populaire kranten ($N = 49$, of $M = 0,1361$). Uit een t-test blijkt dit verschil in aanwezigheid een trend te zijn, $t(825,413) = -1,775$; $p = 0,076$. De manier waarop het frame wordt gebruikt, oftewel met welke mate van problematiek er over de vluchtelingencrisis wordt geschreven, is

voor beide soorten kranten precies gelijk: $M = -0,82$. Er zijn dan ook geen significante verschillen aangetroffen in een t-test, $t(144) = 0,100$; $p = 0,921$. Hiermee is de betreffende deelvraag direct beantwoord: de twee verschillende soorten maken op dezelfde wijze gebruik van het urgentieframe door de vluchtelingencrisis als overwegend problematisch aan te merken. De totale $N(146)$ geeft aan dat het urgentieframe weinig wordt gebruikt; het is gemeten in 16,2% van de artikelen. Dat is een stuk minder dan de andere, grotere frames. Er zijn daarnaast geen significantie correlaties tussen het urgentieframe en de andere frames aangetroffen, wanneer er onderscheid wordt gemaakt tussen populaire en kwaliteitskranten. Er is alleen een significante correlatie aangetroffen tussen het urgentie- en menselijkheidsframe wanneer de hele berichtgeving werd geselecteerd (populaire en kwaliteitskranten samen). Deze correlatie is licht en negatief, $r = -,175$; $p = 0,000$. Dit houdt in dat een hoge score op het menselijkheidsframe gepaard gaat met een lage score op het urgentieframe, oftewel een hoge mate van urgentie en grote problematiek. Dit is vooral te verklaren aan de hand van artikelen waarin gesproken wordt over bootvluchtelingen. Dit soort artikelen benoemt regelmatig de verdrinkingen (menselijkheidsframe), maar beschrijft ook grote hoeveelheden vluchtelingen.

Een ware exodus van bootvluchtelingen leidt tot maatschappelijke ontwrichting in Italië en mogelijk elders in Europa. (De Telegraaf, 18-2-15).

Urgentieframe: de drie periodes

Om te zien of er over tijd of onder mogelijke invloed van de key events verschillen zichtbaar zijn in gebruik van het urgentieframe, is een one-way ANOVA uitgevoerd. De gemiddeldes liggen weer dichtbij elkaar, met scores richting de -1. Gedurende periode 1 ($M = -0,78$, $SD = 0,525$), periode 2 ($M = -0,81$, $SD = 0,500$) en periode 3 ($M = -0,95$, $SD = 0,224$) lijkt een constante manier van schrijven te worden gebruikt door de journalisten in termen van de mate van het problematiseren van de vluchtelingencrisis. De periodes verschillen dan ook niet significant van elkaar, $F(2, 143) = 0,883$; $p = 0,416$. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de key events niet hebben gezorgd voor een wijziging in de manier waarop het urgentieframe wordt toegepast in de media. Daarmee hebben deze gebeurtenissen voor het gebruik van het urgentieframe niet als omslagpunt gefunctioneerd.

De omschreven bevindingen over de twee soorten kranten en de drie periodes geven kort samengevat aan dat het urgentieframe over tijd en in de verschillende kranten vrij constant negatief wordt gebruikt. Het feit dat de journalisten van twee verschillende soorten kranten over tijd allemaal ongeveer hetzelfde schrijven, past bij de theorie van institutionalisering van Cook (1998). Hij beschrijft de journalistiek als een “institution” en bespreekt “the similarity of news content as well as news processes” (Cook, 1998). Cook

(1998) legt uit dat, in tegenstelling tot de verschillende doelen van diverse soorten media, nieuws vaak institutioneel is. Dit is het resultaat van het gebruik van gelijke “resources” en gelijke bronnen die media gebruiken (Cook, 1998).

De bevonden gebruikte manier van schrijven impliceert dat de kranten de vluchtelingen crisis voor een groot gedeelte als een ernstig, serieus etc. probleem zien. In het volgende voorbeeld komt dit naar voren.

“Wel, er zijn 60 miljoen vluchtelingen in de wereld, meer dan ooit tevoren.”

(de Volkskrant, 23-1-16)

In tegenstelling tot bovenstaand voorbeeld, kwam het (af en toe) voor dat een artikel beweringen rondom de problematiek nuanceerde of zelfs ontkrachtte, zoals hieronder.

Waardoor komt het dat de huidige vluchtelingenstroom het welvarende Europa in een diepere crisis stort dan ooit, de lidstaten uit elkaar speelt, xenofobe partijen als kool doet groeien en zelfs 'Schengen' ter discussie komt te staan. Dat ook in Nederland de regering in dit dossier vrijwel elk gezag lijkt te ontberen. Het totale aantal asielzoekers is immers nog altijd geringer dan in de jaren negentig. (de Volkskrant, 14-16).

Het feit dat artikelen met inhoud zoals het laatst beschreven voorbeeld in de minderheid zijn, maakt dat het lezerspubliek over het algemeen meekrijgt dat de vluchtelingen crisis een zeer groot probleem is. In overeenstemming met Jacobs en De Vroome (2014) en Van Dijk (1988), worden hierbij vaak woorden die met water te maken hebben gebruikt. Zie in de laatste quote “vluchtelingenstroom”. Ook absolute getallen, zoals in het eerste citaat, zijn volgens Van Dijk (1988) niet zonder effect: dit geeft het idee dat er sprake is van grote hoeveelheden vluchtelingen.

Waar het negatieve, problematische in overeenstemming met bestaande literatuur naar voren is gekomen in deze thesis, was dit niet het geval voor het ‘het valt wel mee’ gedeelte van dit urgentieframe. De hoge negatieve score geeft aan dat de ‘het valt wel mee’ kant niet vaak wordt uitgelicht. Volgens Van Dijk (1988) en Nickels (2007) komt een mate van beperkte urgentie wel geregeld voor. Een belangrijk onderdeel hiervan is het benoemen van het terugkeren / het land verlaten van vluchtelingen. Dat ‘het valt wel mee’-denken nog totaal niet aan de orde is in de berichtgeving over de vluchtelingen crisis, impliceert dat Nederland en/of Europa duidelijk worden beschouwd als *overwhelmed*; er wordt van alles geschreven over de komst van vluchtelingen, maar in perspectief geplaatste verhalen of artikelen geschreven met oog op de toekomst (en mogelijke terugkeer) voeren duidelijk niet de boventoon in de berichtgeving.

Kortom: de wijze waarop het urgentieframe in de berichtgeving van Nederlandse dagbladen is gebruikt, beoordeelt de ‘instroom’ van vluchtelingen als een groot probleem. Volgens Benson en Wood (2015) is de boodschap die met dit type frame naar voren komt dat er te veel migranten zijn die een land binnenkomen; deze auteurs benoemen dan ook het “problems for society” frame.

Door een verband te leggen tussen de constant hoge mate van problematiek die wordt benoemd in de artikelen en de toenemende aanwezigheid van het hiervoor besproken wij-zij frame, kan worden geconcludeerd dat de Nederlandse kranten de vluchtelingen crisis ten eerste altijd als een probleem hebben beschouwd. Daaraan toegevoegd gaan zij over tijd steeds meer *negatieve* gevolgen van de vluchtelingen crisis benoemen; het wij-zij frame stijgt immers in gemiddelde aanwezigheid. De combinatie van het (stijgende) wij-zij frame en de negatieve zijde van het urgentie-frame, vormen samen een wederom een duidelijke tegenhanger van het menselijkheidsframe. Het urgentieframe is echter niet significant gecorreleerd aan het wij-zijframe, of aan andere frames die (al dan niet op den duur) negatief over de vluchtelingen berichten, zoals het economisch frame en het sociale onrustframe. Deze twee frames worden nu besproken.

4.2.4 Economisch frame

Het vierde frame, het economische frame, richt zich op de financiële aspecten van de komst van vluchtelingen. Het is eveneens gecodeerd met een richting; zodra het economisch frame voorkwam, is gelabeld op welke wijze het werd gebruikt. Gelijk aan het voorgaande frame licht een artikel bij een negatieve score de nadelige effecten van de komst van vluchtelingen – deze keer op economisch gebied – uit, terwijl een positieve score juist de voordelen van vluchtelingen en asielzoekers in Nederland/Europa uitlegt. Met een totale N van 93 artikelen (of 10,6%) komt het economische frame het minste van alle frames voor. Hieruit kan worden opgemaakt dat de onderzochte kranten in vergelijking met andere invalshoeken weinig nadruk leggen op economische aspecten die met de vluchtelingen crisis gepaard gaan. Enkele voorbeelden uit de gecodeerde artikelen die het economische frame goed illustreren zijn hieronder genoteerd. De voorbeelden gebruiken respectievelijk een neutrale, negatieve en positieve richting van het economische frame.

De Europese ministers van Financiën gaan bekijken of de kosten die landen maken om migranten op te vangen, mogen leiden tot coulance wat betreft de inspanningen van landen om hun begrotingstekort terug te dringen. Ze hebben de Europese Commissie gevraagd in kaart te brengen hoeveel de migranten een land kosten, waarbij Italië natuurlijk bovenaan staat. Op langere termijn is er echter ook economisch voordeel als die migranten gaan

werken en belasting afdragen. Op korte termijn zijn er echter alleen maar miljoenenkosten, die de begroting van een land uit het lood kunnen slaan. (De Telegraaf, 12-9-15).

'Het kan natuurlijk niet zo doorgaan. We hebben gewoonweg niet voldoende plek voor deze mensen, ze kunnen geen zinnige bijdrage aan onze economie leveren. Zweden heeft er juist jarenlang naar gestreefd arbeid zo duur te maken dat simpele banen er bijna niet meer zijn. Er is geen werk voor mensen die laagopgeleid zijn en geen vak beheersen. Daarom zijn de immigranten voor een groot deel aangewezen op uitkeringen. (de Volkskrant, 21-8-15).

De bouwsector kan de komende jaren veel geld verdienen aan de huisvesting van migranten. Ruim €5 miljard maar liefst. En dat levert 28.000 extra banen op. Een injectie die de bouwbranche na de gitzwarte crisisjaren goed kan gebruiken. (De Telegraaf, 21-10-15).

Economisch frame: populaire en kwaliteitskranten

Een eerste observatie met betrekking tot verschillen tussen populaire ($M = -0,32$, $SD = 0,638$) en kwaliteitskranten ($M = -0,10$, $SD = 0,489$) is dat de gemiddeldes van het economisch frame voor beide kranten onder de 0 liggen. Deze negatieve waarden betekenen dat er overwegend negatieve consequenties van de komst van vluchtelingen worden uitgelicht in zowel populaire als kwaliteitskranten. Van de voorbeelden hierboven voeren gemiddeld gezien citaten met eenzelfde (negatieve) strekking als de tweede quote de boventoon in de berichtgeving over vluchtelingen. Het iets meer benadrukken van de negatieve economische aspecten zoals zichtbaar in populaire kranten, bleek in een independent samples t-test niet significant te zijn, $t(52,749) = -1,787$; $p = 0,080$. Er kan worden gesteld dat de twee soorten kranten overwegend hetzelfde schrijven over de vluchtelingencrisis in economische termen. De bijbehorende p-waarde geeft wel aan dat er sprake is van een trend richting significantie. Dat populaire kranten in de steekproef negatiever schreven over de economische gevolgen van de komst van vluchtelingen, is een bewering die niet helemaal als onjuist moet worden bestempeld. Een negatievere houding van populaire kranten, kan mogelijk worden verklaard door het feit dat populaire kranten – in het onderzoek van Van Gorp (2005) – vaker gebruik maken van een “intruder” frame. Naast een fysieke of culturele bedreiging, kunnen vluchtelingen immers ook als bedreiging op economisch vlak worden gezien.

Het economische frame zelf is vaker aangetroffen in kwaliteitskranten ($N = 69$) dan in populaire kranten ($N = 34$), maar – omgezet in gemiddeldes – komt uit de t-test komt naar voren dat dit verschil niet significant is, $t(834,114) = -1,580$; $p = 0,114$. Dat kwaliteitskranten niet significant vaker gebruik maken van een economisch frame is verrassend, omdat economische berichtgeving goed past bij de inhoud van hard news (Lehman-Wilzig & Seletzky, 2010). Het valt onder de “complexe zaken”, zoals Manssens en Walgrave (1998)

hard news beschreven. Een mogelijke verklaring voor het uitblijven van verschillen is de lage aanwezigheid van het frame in de dataset.

Economisch frame: de drie periodes

Over tijd lijkt het gebruik van het economisch frame te wisselen. Wel constant blijft het uitlichten van negatieve gevolgen. Uit een one-way ANOVA kwam naar voren dat de verschillen tussen de periodes in gebruik van het economisch frame significant zijn met $F(2, 100) = 4,428$; $p = 0,014$. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het aantal artikelen waarin een economisch frame is aangemerkt in periode 3 met $N = 7$ aan de lage kant is en dit de afwijking kan verklaren. Dat de post hoc testen aantonen dat periode 2 ($M = -0,10$, $SD = 0,515$) en periode 3 ($M = -0,71$, $SD = 0,488$) significant van elkaar verschillen, met $p = 0,012$, kan daardoor enigszins worden afgezwakt. Wel blijft het interessant dat periode twee het meest positief – oftewel: het minst negatief – is over de economische effecten van de komst van vluchtelingen: in periode 1 is M lager met $-0,23$, $SD = 0,587$. Of dit te maken heeft met het key event Aylan en journalisten zich in het debat wilden mengen door vaker positief te schrijven over vluchtelingen, of dat dit om een andere reden was, is met het onderzoek van deze thesis niet te verklaren. Er is in ieder geval een schommeling in de mate van (economische) negativiteit die de berichtgeving vertoont.

De negatieve tendens in de berichtgeving op economisch vlak kan worden gekoppeld aan de overwegend negatieve berichtgeving die naar voren kwam in het wij-zij frame. Net als bij dit frame spelen vluchtelingen een rol, maar vormen de Nederlanders, de Europese samenleving, burgers etc. de hoofdrol. Zij zijn, direct of indirect, slachtoffer van de komst van de vluchtelingen. Ook Van Gorp (2005) legde een link tussen wij-zij (bij hem Other) en economische aspecten van migratie. Hij stelde dat Others niet alleen worden gezien als een bedreiging voor de eigen cultuur en bijbehorende elementen, maar ook als een bedreiging van de economische prestaties van de in-groep. Het bijbehorende “intruder” frame dat Van Gorp (2005) onderzoekt, sluit naadloos aan bij de gecombineerde bevindingen in deze thesis. De combinatie van de manieren waarop het economisch frame en het wij-zij frame (aangevuld met het urgentieframe dat ook de hoofdzakelijk negatieve elementen van de vluchtelingencrisis uitlicht) fungeren over het totaal genomen samen als één front dat de vluchtelingencrisis op negatieve wijze uitlicht. Dit front vormt, zoals al eerder gesteld bij het wij-zij frame, een tegenhanger van het menselijkheidsframe, het enige frame waarin de volledige hoofdrol is weggelegd voor vluchtelingen. Dit front is niet alleen zichtbaar in de gemiddeldes, maar wordt ook ondersteund met correlatietesten. Het wij-zij frame heeft namelijk een significante correlatie met het economisch frame, $r = -0,350$, $p = 0,000$. De negatieve relatie moet hier worden geïnterpreteerd als een positieve tussen de twee, omdat een hoge waarde van het wij-zij frame meer negativiteit betekent, wat een lage waarde van

het economisch frame eveneens impliceert. Met andere woorden: een hoge aanwezigheid van het wij-zijframe gaat gepaard met het vaker benadrukken van negatieve economische consequenties van de komst van vluchtelingen.

4.2.5 Sociale onrustframe

Het vijfde frame van de thesis staat, net als het economische frame en het urgentieframe, verder af van de vluchtelingen zelf. In de hoofdrol staan de inwoners van Nederland (en Europa), die zich bevinden in een maatschappelijk debat over de komst van vluchtelingen. Het sociale onrustframe kwam geregeld terug in de berichtgeving, zoals zichtbaar wordt uit de relatief hoge N van 149. Binnen het maatschappelijk debat dat wordt gevoerd kunnen twee duidelijke kampen worden geïdentificeerd. Over het algemeen werden deze teruggebracht tot ‘tegen’ de opvang van vluchtelingen en ‘voor’ de opvang van vluchtelingen. Als vooral de anti-vluchtelingenkant werd uitgelicht, is het artikel gecodeerd met een -1. Pro-vluchtelingenacties en andere zaken die positief zijn met betrekking tot de vluchtelingencrisis, zijn met +1 gelabeld.

Sociale onrustframe: populaire en kwaliteitskranten

De gemiddelde scores van beide krantensoorten voor het sociale onrustframe liggen dichtbij elkaar. Omdat beide scores licht positief zijn, kan worden gesteld dat de kranten over het algemeen meer positieve dan negatieve kanten van het maatschappelijke debat en bijbehorende “acties” (rellen versus kleding inzamelen) uitlichten. Met een verschil van 0,01 tussen de twee gemiddeldes, is het niet verrassend dat de t-test geen significante verschillen aantoonde, $t(267) = 0,109$; $p = 0,913$. De deelvraag over het verschil tussen populaire ($M = 0,16$, $SD = 0,737$) en kwaliteitskranten ($M = 0,15$, $SD = 0,701$) met betrekking tot het sociale onrustframe kan als volgt worden beantwoord: er zijn geen significante verschillen aangetroffen in de wijze van gebruik van het sociale onrustframe tussen populaire en kwaliteitskranten. Dat allebei de kranten overwegend (maar niet geheel overtuigend) positief gescoord hebben op dit frame, impliceert dat de kranten over het algemeen vaak in de buurt van neutraliteit blijven in het debat. Gemiddeld gezien nemen kranten iets vaker een pro-vluchtelingenhouding aan dan een anti-vluchtelingenhouding. Deze pro-vluchtelingenhouding komt naar voren in de volgende quote uit de dataset (in combinatie met het gebruik van “human face” Aylan en daarmee aanwezigheid van het menselijkheidsframe).

Hoe ongefundeerd die vrees was, bleek toen een paar dagen later de foto van Aylan verscheen. Het bleek – ik druk me zacht uit – ons bepaald niet te ontbreken aan het goedje dat onmisbaar zou zijn: compassie. (...) „Laten we wel wezen”, vond ook Huijer. „Zó

ingewikkeld is het niet om vluchtelingen op te vangen. Kom op, we wonen in een land dat de zee kan tegenhouden.” (NRC Handelsblad, 15-9-15)

Dat de kranten zo dichtbij elkaar liggen in hun gebruik van het sociale onrustframe, is in overeenstemming met de bevindingen van Van Gorp (2005) over asielzoekers in Belgische kranten. Zijn twee frames, victim versus intruder, kunnen worden gebruikt als samenvattingen van de meningen van de twee uitersten in het debat. Van Gorp (2005) stelde vervolgens dat het gebruik van deze twee frames, oftewel het uitlichten van de twee kanten in het debat, ongeveer gelijk was tussen de populaire en kwaliteitspers.

De wijze waarop de kranten het frame gebruiken is gelijk, maar wel is er een verschil aangetroffen in de hoeveelheid waarin de twee soorten kranten het frame in een artikel hebben staan. Het sociale onrustframe komt namelijk significant vaker voor in populaire kranten ($M = 0,34$; $SD = 0,48$) dan in kwaliteitskranten ($M = 0,27$; $SD = 0,44$), $t(731,867) = 2,409$; $p = 0,016$. Een verklaring hiervoor is het feit dat populaire kranten gekenmerkt worden door “proximity to the people” (Akkerman, 2011). Het schrijven over de diverse standpunten, zorgen van en acties van gewone Nederlanders (ten opzichte van bijvoorbeeld politici) past vanuit de door Akkerman (2011) genoemde eigenschap meer bij populaire kranten.

Sociale onrustframe: de drie periodes

Kijkend naar de gemiddelden, valt op dat de scores voor het sociale onrustframe over tijd afnemen in positiviteit, oftewel in de mate van uitlichten van de pro-vluchtelingkant in het maatschappelijke debat. Dat wil zeggen: het lijkt erop dat er over tijd steeds vaker wordt gefocust op de standpunten van en acties van mensen die van mening zijn dat er weinig of geen vluchtelingen welkom zijn in Nederland (of Europa). Uit de uitgevoerde one-way ANOVA bleek dat de aangetroffen verschillen tussen de perioden significant zijn, $F(2, 266) = 4,650$; $p = 0,010$. Uit de post hoc testen kwam naar voren dat alleen periode 1 ($M = 0,27$, $SD = 0,723$) en 2 ($M = 0,18$, $SD = 0,707$) niet significant van elkaar verschillen ($p = 0,673$). Periode 1 en 3 ($M = -0,21$, $SD = 0,675$) ($p = 0,010$) alsmede periode 2 en 3 ($p = 0,018$) verschillen wel significant van elkaar. Het overwegend positieve schrijven dat in de eerste periode zichtbaar is past bij het overheersende menselijkheidsframe dat in deze periode heerste. Dat in periode 2 nog steeds een vrij hoog positief gemiddelde te meten was, kan direct worden gerelateerd aan het key event dat de foto's van Aylan vormden. Het lot van het jongetje, zo kan worden geconcludeerd, leidde niet alleen tot gebruik van het menselijkheidsframe, maar zorgde ook voor het uitlichten van acties van mensen die ‘iets wilden doen’ voor vluchtelingen. Hoewel de verschillen tussen de eerste en tweede periode niet significant zijn, is er wel een daling in positiviteit. Er kan rekening worden gehouden met Parijs en de associaties van vluchtelingen met terrorisme, die mogelijk hebben gezorgd voor

toegenomen benadrukking van de anti-vluchtelingenargumenten. Ook de rellen die bij gemeentebijeenkomsten ontstonden, zorgden mogelijk voor meer inzage in de standpunten van tegenstanders van de komst van vluchtelingen.

De meest duidelijke invloed van een key event dat fungeert als omslagpunt, is zichtbaar bij het sociale onrustframe en periode 3, na de gebeurtenissen van de jaarwisseling. Voor het eerst in de dataset wordt het gebruik van het sociale onrustframe negatief. Dat wil zeggen dat er gemiddeld meer werd uitgelicht van het anti-vluchtelingenkamp. Een passend voorbeeld dat deze manier van schrijven illustreert:

ME-busjes, camera's, lampen en extra politie-inzet moesten voorkomen dat de bijeenkomst uit de hand zou lopen, zoals bij een raadsbijeenkomst in Geldermalsen in Gelderland afgelopen week. Het politieteam was in opperste staat van paraatheid, maar heeft niet hoeven ingrijpen. Veel inwoners van de Brabantse plaats zijn boos en kwamen verhaal halen bij de burgemeester over de noodopvang van 1200 vluchtelingen in vakantiepark Droomgaard, op steenworp afstand van De Efteling. (Algemeen Dagblad, 22-12-15).

Met betrekking tot het sociale onrustframe kan worden geconcludeerd dat kranten geregeld aandacht besteden aan het maatschappelijke debat dat in Nederland (en andere Europese landen) wordt gevoerd over de komst van vluchtelingen. De rol van key events met betrekking tot vluchtelingen lijkt hierin belangrijk te zijn, omdat een (voor de opinie over vluchtelingen) positieve gebeurtenis als de foto's van Aylan gepaard gaat met het uitlichten van pro-vluchtelingenacties, terwijl de aanrandingen in Keulen juist het begin zijn van een periode waarin vooral de anti-vluchtelingenkant van het debat wordt belicht. Dat de media gevoelig zijn voor deze grote gebeurtenissen, toont aan wat Brosius en Eps (1995) schreven: na een key event vindt er vaak soortgelijke berichtgeving aan.

De toename van het uitlichten van anti-vluchtelingenstandpunten en -acties past bij het oplopen van de aanwezigheid het wij-zij frame en het stijgend negatieve gebruik van het economisch frame, die samen al een significante correlatie hadden. Aan dit front kan ook het sociale onrust frame worden toegevoegd: dit heeft een significante correlatie met zowel het economisch als het wij-zij frame, met respectievelijk $r = 0,641$, $p = 0,001$ en $r = -0,156$, $p = 0,010$. De eerste correlatie houdt in dat een toename van uitlichten van anti-vluchtelingenhouding middels het sociale onrustframe gepaard gaat met toename van uitlichten van negatieve economische gevolgen van de komst van vluchtelingen. De tweede impliceert een toename van negatieve economische gevolgen bij een hogere score (meer wij-zij) op het wij-zij frame. Tegenover deze samenhangende correlaties staat een significante, lichte correlatie tussen het menselijkheidsframe en het sociale onrustframe, $r = 0,148$, $p = 0,015$. Dit betekent dat een hoge aanwezigheid van het menselijkheidsframe gepaard gaat met

een hoge aanwezigheid (oftewel positief schrijven) betreffende het sociale onrustframe en vice versa.

4.2.6 Beleidsframe

Het laatste bestudeerde frame, het beleidsframe, heeft de politiek in de hoofdrol. Het behandelt alle artikelen die de vluchtelingencrisis beschrijven op het gebied van bestuur, lokaal in Nederland, nationaal en Europees. Het beleidsframe kwam in meer dan een derde van de artikelen in de steekproef terug met $N = 344$. Hiermee is het het meest aanwezige frame van de vier met een richting. Het frame is net zoals de drie voorgaande frames behandeld met drie richtingen. Hierbij betekent een score van -1 dat het artikel met name negatieve elementen van het beleidsframe behandelt, terwijl +1 juist positieve elementen van het frame benadrukt.

Beleidsframe: populaire en kwaliteitskranten

De gemiddelde scores van populaire ($M = -0,24$, $SD = 0,468$) en kwaliteitskranten ($M = -0,29$, $SD = 0,499$) tonen aan dat er over het algemeen vaker negatieve aspecten van alle beleidselementen die gepaard gaan met de vluchtelingencrisis worden uitgelicht. De verschillen tussen de twee soorten kranten zijn niet significant, bleek uit een independent samples t-test met $t(342) = 0,784$; $p = 0,434$. Kortom: er is geen verschil aangetroffen in de wijze van gebruik van het frame tussen de twee types kranten. Wederom kan Cook (1998) worden aangehaald om te stellen dat verschillende soorten media – populaire en kwaliteitskranten – in bepaalde gevallen toch op elkaar lijken, als gevolg van de institutionalisering van nieuws: er zijn gestandaardiseerde routines en gebruiken die in de *gehele* nieuws industrie aanwezig zijn. Wat wel pleit voor het onderscheiden van populaire en kwaliteitskranten, is het feit dat kwaliteitskranten ($N = 228$) vaker gebruik maken van het beleidsframe; voor populaire kranten bedraagt de $N = 116$. Ook omgezet in gemiddeldes bleef dit verschil aanzienlijk ($M = 0,42$ versus $M = 0,32$). Een t-test toonde aan dat dit verschil significant is, $t(797,779) = -3,070$; $p = 0,002$. Een significant hogere aanwezigheid in kwaliteitskranten sluit aan bij wat Tuchman (1973) schreef: beleidsnieuws is kenmerkend voor hard news – en daarmee voor kwaliteitskranten.

Beleidsframe: de drie periodes

Verspreid over de drie periodes wordt het beleidsframe ongeveer gelijk gebruikt. Over alle drie de periodes heen is een licht negatieve tendens te zien, die in periode 3 een piek (minimum) bereikt ($M = -0,39$, $SD = 0,628$), na gemiddelden van $M = -0,25$, $SD = 0,476$ en $M = 0,26$, $SD = 0,461$ in respectievelijk de eerste en tweede periode. Een one-way ANOVA liet zien dat de scores te dichtbij elkaar liggen om significant te verschillen, $F(2, 341) = 1,411$; p

= 0,245. Er is onder invloed van grote gebeurtenissen rondom de vluchtelingen crisis, de key events, geen verandering zichtbaar in de manier waarop dit frame is gebruikt in de kranten. Met andere woorden, en daarmee direct een antwoord op de laatste deelvraag van deze thesis: over het algemeen is er gedurende de hele tijdsperiode van het onderzoek constant een licht negatieve manier van framen van de politiek zichtbaar. De key events zorgen niet voor een andere manier van schrijven. Wat mogelijk wel kan worden gesteld, is dat de key events hebben gezorgd voor het constant blijven van de kritiek die te lezen is in de kranten. Voor allerlei gebeurtenissen wordt verhaal gehaald bij de beleidsmakers en voor de met de vluchtelingen crisis gepaard gaande key events is dit niet anders. Het lot van Aylan, als symbool van vele andere vluchtelingen, lijkt verontwaardiging te hebben veroorzaakt over het beleid van de politiek. De overheid en autoriteiten worden eveneens aan een kritische blik onderworpen na Keulen. De negatieve manier van framen van de politiek door de vijf onderzochte Nederlandse dagbladen, komt terug in de volgende citaten.

Waardoor komt het dat de huidige vluchtelingenstroom het welvarende Europa in een diepere crisis stort dan ooit, de lidstaten uit elkaar speelt, xenofobe partijen als kool doet groeien en zelfs 'Schengen' ter discussie komt te staan. Dat ook in Nederland de regering in dit dossier vrijwel elk gezag lijkt te ontberen. Het totale aantal asielzoekers is immers nog altijd geringer dan in de jaren negentig. (de Volkskrant, 14-1-16)

„Schuldig verzuim”, schrijft de Belgische oud-premier, is „de zachtste kwalificatie” voor het beleid van EU-lidstaten ten aanzien van de bij bosjes stervende vluchtelingen. „Maar eigenlijk is ‘moord’ het enige juiste woord. “De Middellandse Zee is „een gigantische begraafplaats” en de „Europese Unie is de doodgraver”. (NRC Handelsblad, 11-11-15)

De kritische blik van de dagbladen op het handelen van overheden, is een van de functies van media. Die zorgen er uiteindelijk voor dat burgers goed ingelicht hun stem uit kunnen brengen (Curran et al., 2009). Zeker over een groot onderwerp als de vluchtelingen crisis, dat op politiek vlak moeilijkheden bezorgt, is de kritische blik op de politiek van belang. Omdat het gemiddelde voor beide krantensoorten en in alle periodes *licht* negatief is, betekent het niet alleen dat de kranten regelmatig slecht handelen van de politiek uitlichten, maar ook dat de inhoud in artikelen vaak neutraal blijft (score 0).

4.3 Overzicht

Ter samenvatting van de resultatensectie en ter illustratie van de nu volgende conclusie: een overzicht van de aangetroffen overeenkomsten en verschillen tussen de frames en, waar van toepassing, de significantie hiervan.

Tabel 4.4: overzicht van de waarden en significantie per frame per type krant

Frame	Gemiddelde populaire kranten	Gemiddelde kwaliteitskranten	P-waarde
Menselijkheidsframe	0,31	0,51	0,000*
Wij-zij frame (totaal)	0,27	0,25	0,635
Urgentieframe	-0,82	-0,82	0,921
Economisch frame	-0,32	-0,10	0,080**
Sociale onrustframe	0,16	0,15	0,913
Beleidsframe	-0,24	-0,29	0,434

* = significant bij $p < 0.05$

** = trend

Tabel 4.5: overzicht van de waarden en significantie per frame per periode

Frame	Gemiddelde periode 1	Gemiddelde periode 2	Gemiddelde periode 3	P-waarde
Menselijkheidsframe	0,53	0,38	0,43	0,014*
Wij-zij frame (totaal)	0,17	0,23	0,63	0,000*
Urgentieframe	-0,78	-0,81	-0,95	0,416
Economisch frame	-0,23	-0,10	-0,71	0,014*
Sociale onrustframe	0,27	0,18	-0,21	0,010*
Beleidsframe	-0,25	-0,26	-0,39	0,245

* = significant bij $p < 0.05$

Conclusie

De analyses van de artikelen over de vluchtelingencrisis in de vijf bestudeerde kranten hebben tot diverse bevindingen geleid. Wat de hoeveelheid aandacht voor vluchtelingen gerelateerde zaken betreft, is duidelijk geworden dat er over tijd in toenemende mate artikelen over de vluchtelingencrisis zijn geschreven. De twee key events zijn reden geweest voor pieken in deze aandacht, met de foto van Aylan als hoogste piek in de gehele berichtgeving. Na Aylan is de aandacht vrij hoog gebleven en zijn er veel gebeurtenissen geweest die de vluchtelingencrisis op de voorgrond hebben doen treden. Hieruit kan worden opgemaakt dat de vluchtelingencrisis vanaf circa september 2015 op grote schaal begon te leven in Nederlandse media. Een tweede bevinding betreft de verschillen tussen populaire en kwaliteitskranten in hoeveelheid geschreven artikelen over vluchtelingen. Relatief gezien hebben populaire kranten gedurende de hele tijdsperiode van de thesis minder aandacht besteed aan de vluchtelingencrisis dan kwaliteitskranten.

Onderzoek naar de wijze waarop de vluchtelingencrisis is geframed in de vijf kranten toonde, zoals zichtbaar in tabel 4.4, naast verschillen tussen populaire en kwaliteitskranten ook regelmatig overeenkomsten tussen deze twee krantensoorten aan. Hoewel kwaliteitskranten significant vaker op positieve wijze gebruik maakten van het menselijkheidsframe in hun berichtgeving, week de inhoud in deze twee soorten kranten niet significant af bij de vijf andere frames. Zo scoorden zowel populaire als kwaliteitskranten matig hoog op het wij-zij frame en schreven ze allebei over de vluchtelingencrisis als een groot probleem met gebruik van het urgentieframe. Een trend richting een verschil tussen de twee krantensoorten was zichtbaar bij het economische frame, waar populaire kranten vaker de negatieve consequenties die de komst van vluchtelingen met zich meedroegen uitlichtten. Analyses van de laatste twee frames, het sociale onrustframe en het beleidsframe, resulteerden niet in significante verschillen in gebruik in de twee soorten kranten.

Hoewel de kranten niet uitermate verschillen in de manier waarop ze een bepaald frame gebruikten, was er wel onderscheid zichtbaar in de mate waarin een frame überhaupt terugkwam in de berichtgeving van een populaire of kwaliteitskrant. Bij de frames met een richting was een behoorlijk verschil in aanwezigheid op te merken tussen de twee krantensoorten, met een hogere aanwezigheid in kwaliteitskranten. Eenzelfde observatie kon (in een trend) worden gemaakt voor het urgentieframe. Daarentegen kwam het sociale onrustframe significant vaker voor in populaire kranten.

Naast de verschillen tussen de twee krantensoorten, is de dataset ook onderzocht op basis van een verdeling in drie periodes, waarbij de key events Aylan (de foto's van het verdronken Syrische jongetje) en Oudjaarsnacht (aanrandingen in Duitse steden met

vluchtelingen als mogelijke daders) de afgrenzing tussen de periodes vormden. Bij vier van de zes hoofdframes werden significante verschillen aangetroffen in het gebruik van deze frames over tijd, zoals weergegeven in tabel 4.5. Het menselijkheidsframe bleek het hoogst te zijn in de eerste periode, kende vervolgens een daling en weer een toename. Over het algemeen scoort het menselijkheidsframe altijd vrij hoog in vergelijking met andere frames. Het wij-zij frame leek pas echt op te komen in de derde periode, terwijl dit in de eerste en tweede periode vrij lage scores had. Over tijd wordt de berichtgeving daardoor steeds meer gekenmerkt door artikelen die de negatieve kanten van (de komst van) vluchtelingen uitlichten. Deze bevinding wordt ondersteund door resultaten van het economisch frame en sociale onrustframe, waarbij bij beide gedurende de tijdsperiode van de thesis steeds meer nadruk is komen te liggen op deze negatieve aspecten. Significante correlaties tussen het wij-zij frame, het economische frame en het sociale onrustframe onderstrepen deze conclusie. Een tegenstelling van de tot hiertoe genoemde resultaten over de berichtgeving over tijd komt voort uit bevindingen van het urgentieframe en het beleidsframe. Deze twee frames verschilden niet significant gedurende het jaar: er werd op een constante manier geschreven. Het urgentieframe kenmerkte zich door een altijd aanwezige negatieve score, wat inhoudt dat de kranten de vluchtelingencrisis kenmerken als een groot probleem. Eenzelfde negatieve tendens was zichtbaar met betrekking tot het handelen van de politiek – op lokaal, nationaal en/of Europees niveau - inzake de vluchtelingencrisis. Gedurende de hele tijdsperiode van de thesis waren de scores van het beleidsframe licht negatief, waardoor de berichtgeving gekenmerkt wordt door relatief vaak uitlichten van slecht handelen of onenigheid binnen de politiek.

Wat betekenen deze bevindingen voor het geven van een antwoord op de hoofdvraag van de thesis, die luidt: *In hoeverre en op welk wijze besteden Nederlandse dagbladen aandacht aan de vluchtelingencrisis van 2015/2016 in de periode van 1 februari 2015 tot 1 februari 2016?* Nederlandse kranten besteden vanaf september 2015 relatief veel (maximaal 18% van de berichtgeving per week) aandacht aan de vluchtelingencrisis, met het key event Aylan als start van deze aandachts-hausse. Populaire en kwaliteitskranten verschillen van elkaar in hoeveelheid aandacht, met hogere getallen bij de kwaliteitskranten. Deze bevinding sluit aan bij de theoretische onderverdeling tussen soft news en hard news (Manssens & Walgrave, 1998; Tuchman, 1973). De vluchtelingencrisis als complex onderwerp past zeer goed bij de criteria van hard news. Ook de frames die bij hard news passen (economisch frame, beleidsframe) komen vaker voor in kwaliteitskranten. Uit de mate waarin kwaliteitskranten versus populaire kranten berichten over de vluchtelingencrisis en de mate waarin typische hard/soft news frames voorkomen, kan worden geconcludeerd dat er sprake is van diversiteit in het Nederlandse krantenlandschap. De populaire en kwaliteitspers

onderscheiden zich van elkaar in de hoeveelheid berichtgeving over de vluchtelingencrisis en in de mate waarin een bepaalde context (frame) wordt gebruikt in de berichtgeving.

De diversiteit wordt tegengesproken door de weinig aangetroffen verschillen tussen de twee krantensoorten in de *manier* waarop de frames werden gebruikt en daarmee hoe er over de vluchtelingen wordt geschreven. Dat de kranten inhoudelijk gezien veel op elkaar lijken, wijst juist op institutionalisering van de media (Cook, 1998). Media gebruiken in de hele industrie gelijke routines en procedures (Cook, 1998), waardoor het nieuws op een uniforme manier wordt bericht (Robinson, 2007). De institutionalisering wordt geïllustreerd door de wijze waarop het beleidsframe constant hetzelfde is gebruikt: over tijd schrijven beide krantensoorten licht negatief over het handelen van de politiek. Een kritische blik van kranten op de overheid hoort bij de functies van media en draagt bij aan het goed ingelicht kunnen stemmen door het publiek (Curran et al., 2009). Uit de thesis komen dus twee verschillende situaties naar voren wat betreft de krantensoorten in Nederland: diversiteit (onderscheid tussen populair en kwaliteit) en institutionalisering (op elkaar lijken van populair en kwaliteit). Om uitspraken te kunnen doen over welke van deze twee situaties de overhand heeft en wat de impact hiervan is, is meer onderzoek nodig.

Alleen het menselijkheidsframe wordt significant positiever gebruikt door kwaliteitskranten vergeleken met populaire kranten. Daaruit kan worden opgemaakt dat kwaliteitskranten actiever deelnemen aan het maatschappelijk debat, zoals ook zichtbaar was in Kempf (2003) en in Ruigrok (2008). Als dit een structurele eigenschap van kwaliteitskranten zou zijn (op meerdere frames), kan een correcte uitvoering van de informatiefunctie met bijbehorende verplichting tot objectieve verslaggeving (Curran et al., 2009) in twijfel worden getrokken. Of dit waar is, moet worden uitgewezen door verder onderzoek.

Het altijd aanzienlijk aanwezige menselijkheidsframe gaat over tijd gepaard met een toenemend negatief gebruik van de drie andere hoofdframes en constante negativiteit bij het urgentieframe. Samengevat betekent dit dat twee uiteenlopende manieren van schrijven de berichtgeving over tijd domineren: het meelijwekkende, 'positieve' menselijkheidsframe en het 'negatieve' wij-zij-, urgentie-, economische- en sociale onrustframe.

Deze laatste bevinding gaat gepaard met belangrijke implicaties, omdat media niet alleen functioneren als een bron van informatie (Benton & Frazier, 1976; Curran et al., 2009). Het publiek gebruikt de berichtgeving ook om een mening te vormen over onderwerpen in het nieuws (Soroka, 2003). Uit de wijze waarop er over de vluchtelingencrisis wordt geschreven in de Nederlandse dagbladen, kunnen de volgende twee conclusies worden getrokken.

Ten eerste bevat de berichtgeving over tijd een toename van negatieve elementen in het gebruik van de frames. Deze ontwikkeling betekent dat het publiek steeds vaker blootgesteld wordt aan artikelen die kunnen bijdragen aan een negatieve beeldvorming over

vluchtelingen. Framing draagt immers bij aan de percepties van het publiek (De Vreese & Boomgaarden, 2006). Door de wijze waarop Nederlandse dagbladen over tijd schrijven, kan een anti-vluchtelingenmening worden gestimuleerd. De combinatie van frames die negatieve aspecten belichten, maakt deze ontwikkeling extra krachtig, omdat een anti-vluchtelingenhouding vanuit diverse gezichtspunten kan worden beargumenteerd: het wij-zijframe, het urgentieframe, het economisch frame en het sociale onrustframe worden alle vier gekenmerkt door een verhoogde mate van negatief framen. Naast gevolgen voor de publieke opinie naar aanleiding van stijgende negatieve berichtgeving, kan deze ontwikkeling ook politieke consequenties hebben. De wijze waarop de media berichten, kan immers de agenda van de politiek bepalen (McCombs & Shaw, 1972) of zelfs een rol spelen in uitkomsten van politieke beslissingen (Robinson, 2001). Negatieve berichtgeving kan daarom het debat in de maatschappij en in de politiek een anti-vluchtelingenhouding doen aannemen of versterken. Mogelijk is deze anti-vluchtelingenhouding al zichtbaar in de toenemende aanhang van anti-immigratiepartijen als de PVV in Nederland, alhoewel de precieze relatie hiertussen nog zal moeten worden onderzocht.

Een tweede conclusie die kan worden getrokken uit het onderzoek, betreft het menselijkheidsframe. Het feit dat het menselijkheidsframe gedurende de hele tijdsperiode van de thesis relatief hoge scores behaalt, impliceert een tegenovergestelde ontwikkeling van de hierboven genoemde gevolgen. Hoewel de scores voor het menselijkheidsframe fluctueren, blijven ze altijd hoog tot zeer hoog. Deze manier van framen kan eveneens effect hebben op de publieke opinie en de politiek. Door het schrijven over persoonlijke verhalen van vluchtelingen of het bieden van achtergrondinformatie over de redenen om te vluchten, frame het menselijkheidsframe de vluchtelingen op positieve wijze. Het geven van inzicht in de 'mensen' kan bijdragen aan een pro-vluchtelingenhouding. Als dit type meningen de meerderheid heeft, kan dit op de lange termijn betekenen dat er meer opvang voor vluchtelingen komt of dat er meer voorzieningen voor deze mensen komen.

Deze twee conclusies zijn allebei totaal verschillend. Dit impliceert dat lezers van de Nederlandse kranten in een jaar steeds meer berichten met diverse frames hebben kunnen lezen: van een dominantie van het menselijkheidsframe, tot een combinatie van artikelen met een menselijkheidsframe en artikelen van tegenovergestelde (negatieve) aard. De mogelijke invloed die deze mengelmoes op de publieke opinie heeft, is polarisatie. Aan de ene kant wordt de 'anti-vluchtelingen'-kant gestimuleerd door de berichtgeving, terwijl er net zo goed berichtgeving aanwezig is die het kamp vóór opvang van vluchtelingen voedt. De verdeeldheid onder het publiek en in de politiek (RTL Nieuws, 2015) zoals genoemd in de inleiding van deze thesis, sluit aan bij de berichtgeving die is onderzocht. Deze berichtgeving wordt immers gekarakteriseerd door een ruimschootse aanwezigheid van beide uitersten van

het maatschappelijke debat over de vluchtelingen crisis. Verder onderzoek is nodig om helderheid te kunnen verschaffen over de mate waarin de media het debat hebben beïnvloed.

Hoewel dit thesisonderzoek interessante bevindingen heeft opgeleverd, is het onderzoek niet zonder beperkingen uitgevoerd. Sommige van deze beperkingen leveren direct suggesties op voor verder onderzoek in de toekomst. Een vanzelfsprekend eerste aandachtspunt is het feit dat de vluchtelingen crisis op het moment van schrijven nog gaande is. Hoewel de thesis een grote hoeveelheid data heeft gebruikt, zijn er nieuwe gebeurtenissen die mee zouden moeten worden genomen voor een compleet beeld van de vluchtelingen crisis. Door een langere tijdsperiode te nemen, kan ook beter worden gekeken of key event Oudjaarsnacht een werkelijk omslagpunt in de berichtgeving over vluchtelingen is geweest, of dat in de berichtgeving al gauw weer andere manieren van schrijven werden gebruikt. Periode 3 was vergeleken met de andere twee gekozen tijdsperiodes nu vrij kort: slechts een maand.

Een tweede beperking is afkomstig van de algemene manier van meten van twee frames in de thesis. Het beleidsframe, dat veelvuldig voor bleek te komen, heeft alle niveaus van politiek ineen gemeten. Desalniettemin is het interessant (en in de huidige tijd van bijvoorbeeld een mogelijke Brexit en andere anti-Europa houdingen zeer relevant) om te bestuderen of er verschil zit in het framen van de bestuurlijke machten en hun handelen rondom de vluchtelingen crisis op lokaal, nationaal en/of Europees niveau. Ook het economisch frame kan meer onderzoek gebruiken. Een meer gedetailleerde uitwerking van het frame dan slechts drie richtingen zoals nu, kan aantonen of (en mogelijk: waarom) populaire kranten werkelijk op negatievere wijze gebruik maken van het frame rondom economische consequenties van de vluchtelingen crisis.

Ten derde mist de thesis op sommige punten verklaringen voor bevindingen, met name rondom het positieve gebruik van het menselijkheidsframe door kwaliteitskranten. Het missen van een verklaring hiervoor is het gevolg van inhoudsanalyse als methode, waardoor er alleen op krantenartikelen is gefocust. Om inzicht te krijgen in de motivatie van journalisten en om te zien of zij zich, zoals bij journalism of attachment gebeurt, in het debat hebben willen mengen, zou de productiekant van nieuws over vluchtelingen onderzocht moeten worden. Interviews met journalisten kunnen bijdragen aan een verbreding van inzicht. Een breder inzicht kan ook worden verkregen door een focus op de consumptiekant van het nieuws: bij de lezers van de kranten zelf. De aanwezigheid van bepaalde frames in de kranten staat vast, maar het maakt wel uit hoe vaak een lezer artikelen met een bepaalde invalshoek en een bepaalde manier van framen leest. Om duidelijkheid te krijgen in hoe lezers zelf de berichtgeving van kranten over de vluchtelingen crisis ervaren, zouden ook zij de kans moeten hebben om in surveys of interviews hun ideeën te delen. Dit soort onderzoek legt ook nadruk op de eigen interpretaties (agency) van individuele lezers.

Ten vierde leven we in een tijd waarin kranten verre van onze enige bron van informatie vormen. De publieke opinie is op meer gebaseerd dan kranten alleen en dat maakt het relevant om te kijken op welke manier de vluchtelingencrisis in beeld (op televisie, op foto's) en online (op sociale media, in blogs) gekarakteriseerd wordt.

Hoewel deze thesis al enigszins inzicht geeft in berichtgeving over vluchtelingen, vraagt de actualiteit van - en het grote aantal landen en mensen dat is betrokken bij - de vluchtelingencrisis van 2015/2016 om volledig en gedetailleerd onderzoek, juist vanwege de grote invloed die media kunnen hebben op het vormen van de politieke agenda, het beleid en de publieke opinie.

Literatuurlijst

- Akkerman, T. (2011). Friend or foe? Right-wing populism and the popular press in Britain and the Netherlands. *Journalism*, 12(8), 1-15. doi:10.1177/1464884911415972
- Back, M. (2015, 21 oktober). Recordaantal asielzoekers in september in Nederland. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd op <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/10/21/recordaantal-asielzoekers-in-september-in-nederland>
- Bailey, O. G., & Harindranath, R. (2005). Racialized'othering'. In S. Allan (ed.) *Journalism: Critical issues* (pp. 274-286). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Bakker, P. & Scholten, O. (2014). *Communicatiekaart van Nederland: Overzicht van media en communicatie*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Baum, M. A. (2002). Sex, lies, and war: How soft news brings foreign policy to the inattentive public. *American Political Science Review*, 96(1), 91-109. doi:10.1017/S0003055402004252.
- BBC (2016, 18 februari). Migrant crisis. Geraadpleegd op <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>.
- Bearden, W. O., Sharma, S., & Teel, J. E. (1982). Sample size effects on chi square and other statistics used in evaluating causal models. *Journal of marketing research*, 19(4), 425-430. doi:10.2307/3151716
- Bell, A. (1991). *The language of news media*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Bell, M. (1997). TV News: how far should we go? *British Journalism Review*, 8(1), 7-16. doi:10.1177/095647489700800102
- Benson, R., & Wood, T. (2015). Who says what or nothing at all? Speakers, frames, and frameless quotes in unauthorized immigration news in the United States, Norway, and France. *American Behavioral Scientist*, 1-20. doi:10.1177/0002764215573257
- Benton, M., & Frazier, P. J. (1976). The Agenda Setting Function of the Mass Media At Three Levels of "Information Holding". *Communication Research*, 3(3), 261-274. doi:10.1177/009365027600300302
- Benyaich, B. (2015). *Radicalisme extremismisme terrorisme*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Blasic, P. (2015). Het Westen had de vluchtelingencrisis in 2012 al kunnen voorspellen. *HP de Tijd*. Geraadpleegd op <http://www.hpdetijd.nl/2015-09-22/het-westen-had-de-vluchtelingencrisis-in-2012-al-kunnen-voorspellen/>

- Boomgaarden, H. G., & de Vreese, C. H. (2007). Dramatic real-world events and public opinion dynamics: Media coverage and its impact on public reactions to an assassination. *International Journal of Public Opinion Research*, 19(3), 354-366. doi:10.1093/ijpor/edm012
- Boutwell, L. (2015). "I Don't Want to Claim America": African Refugee Girls and Discourses of Othering. *Girlhood Studies*, 8(2), 103-118. doi:<http://dx.doi.org/10.3167/ghs.2015.080208>
- Bradimore, A., & Bauder, H. (2012). Mystery ships and risky boat people: Tamil refugee migration in the newsprint media. *Canadian Journal of Communication*, 36(4), 637-661. Geraadpleegd op <http://www.cjc-online.ca/index.php/journal/article/viewArticle/2466>
- Broersma, M. (2015). Objectiviteit als professionele strategie. In J. Bardoel & H. Wijffjes (eds.), *Journalistieke Cultuur in Nederland* (pp. 163-181). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Cats, R. (2015, 9 oktober). Opvang vluchtelingen splijt het land. *Financieel Dagblad*. Geraadpleegd op <http://fd.nl/economie-politiek/1122082/opvang-vluchtelingen-splijt-het-land>.
- Colic-Peisker, V. (2005). 'At least you're the right colour': Identity and social inclusion of Bosnian refugees in Australia. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 31(4), 615-638. doi:10.1080/13691830500109720
- Cook, T. E. (1998). *Governing with the news: The news media as a political institution*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Crawley, H. (2005). Introduction: Europe – fortress or refuge? *Forced Migration Review*, 25, 14-16. Geraadpleegd op <http://www.fmreview.org/issues>.
- Curran, J., Iyengar, S., Lund, A. B., & Salovaara-Moring, I. (2009). Media System, Public Knowledge and Democracy A Comparative Study. *European Journal of Communication*, 24(1), 5-26. doi:10.1177/0267323108098943
- Decraene, S. (2015, 9 september). Wat die vluchtelingen me leren. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/analyse/1.2436228>
- Dekker, R. & Scholten, P. (2015). Tsunami of tragedie? Media-aandacht en beeldvorming rond het vreemdelingenbeleid. *Eindrapport Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum*. Geraadpleegd op <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/2554-framing-en-narratives-betreffende-nederland-als-immigratieland-2008-2013.aspx?cp=44&cs=6796>.
- d'Haenens, L., & De Lange, M. (2001). Framing of asylum seekers in Dutch regional newspapers. *Media, Culture & Society*, 23(6), 847-860. doi:10.1177/016344301023006009
- De Voe, D. M. (1981). Framing refugees as clients. *International migration review*, 15(1), 88-94. doi:10.2307/2545327
- de Volkskrant (2016, 5 februari). IS strijders onder vluchtelingen. Geraadpleegd op <http://www.volkskrant.nl/buitenland/duitse-inlichtingendienst-is-strijders-onder-vluchtelingen~a4239439/>

- De Vreese, C. H. (2001). Europe in the News A Cross-National Comparative Study of the News Coverage of Key EU Events. *European Union Politics*, 2(3), 283-307. doi:10.1177/1465116501002003002
- De Vreese, C. H., & Boomgaarden, H. G. (2006). Media Effects on Public Opinion about the Enlargement of the European Union. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 44(2), 419-436. doi:10.1111/j.1468-5965.2006.00629.x
- Donsbach, W. (2004). Psychology of news decisions factors behind journalists' professional behavior. *Journalism*, 5(2), 131-157. doi:10.1177/146488490452002
- Ekker, J.P. (2015, 3 september). Kan een foto ons wereldbeeld veranderen? *Parool*. Geraadpleegd op <http://www.parool.nl/buitenland/kan-een-foto-ons-wereldbeeld-veranderen~a4134834/>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Towards clarification of a fractured paradigm. *McQuail's reader in mass communication theory* (pp. 390-397.) Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Fazel, M. & Silove, D. (2006). Detention of refugees. *BMJ*, 332, 251-252. Geraadpleegd op https://www.researchgate.net/profile/Mina_Fazel/publication/7317947_Detention_of_refugees/links/0c96052fa4990bfd14000000.pdf
- Gagestein, S. (2015). Kwalitatief framingsonderzoek als middel voor vergroting van de overtuigingskracht in publieksvoorlichting en reclame. *Kwalon*, 20(1), 53-58. doi:10.5553/KWALON/138515352015018001011
- Gale, P. (2004). The refugee crisis and fear: Populist politics and media discourse. *Journal of sociology*, 40(4), 321-340. doi:10.1177/1440783304048378
- Gamson, W. A., & Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), 1-37. Geraadpleegd op <http://www.jstor.org/stable/2780405>
- Ghorashi, H. (2005). Agents of change or passive victims: The impact of welfare states (the case of the Netherlands) on refugees. *Journal of refugee studies*, 18(2), 181-198. doi:10.1093/refuge/fei020
- Goosen, S. (2016). Asielzoekers en vluchtelingen: gezondheid en zorg in vogelvlucht. *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 94(1), 4-6. doi:10.1007/s12508-016-0003-8
- Greer, C., & Jewkes, Y. (2005). Extremes of otherness: Media images of social exclusion. *Social Justice*, 32(1), 20-31. Geraadpleegd op <http://www.jstor.org/stable/29768287>
- Grimmer, J., & Stewart, B. M. (2013). Text as data: The promise and pitfalls of automatic content analysis methods for political texts. *Political Analysis* 21(3), 298-313. doi:10.1093/pan/mps028
- Grove, N. J., & Zwi, A. B. (2006). Our health and theirs: Forced migration, othering, and public health. *Social science & medicine*, 62(8), 1931-1942. doi:10.1016/j.socscimed.2005.08.061

- Hanitzsch, T. (2004). Journalists as peacekeeping force? Peace journalism and mass communication theory. *Journalism Studies*, 5(4), 483-495. doi:10.1080/14616700412331296419
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What is news? Galtung and Ruge revisited. *Journalism studies*, 2(2), 261-280. doi:10.1080/14616700118449
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2016). What is news? News values revisited (again). *Journalism Studies*, 1-19. doi:10.1080/1461670X.2016.1150193
- Hatoss, A. (2012). Where are you from? Identity construction and experiences of 'othering' in the narratives of Sudanese refugee-background Australians. *Discourse & Society*, 23(1), 47-68. doi:10.1177/0957926511419925
- Haynes, A., Devereux, E., & Breen, M. (2004). A cosy consensus on deviant discourse: how the refugee and asylum seeker meta-narrative has endorsed an interpretive crisis in relation to the transnational politics of world's displaced persons. [Working paper University of Limerick]. Geraadpleegd op <http://hdl.handle.net/10344/3632>
- Hollander, B. A. (2008). Tuning out or tuning elsewhere? Partisanship, polarization, and media migration from 1998 to 2006. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 85(1), 23-40. doi:10.1177/107769900808500103
- Horsti, K. (2007). Asylum seekers in the news: Frames of illegality and control. *Observatorio (OBS) Journal*, 1, 145-161. Geraadpleegd op: <http://ssrn.com/abstract=1694396>
- Huysmans, J. (2002). Shape-shifting NATO: humanitarian action and the Kosovo refugee crisis. *Review of International Studies*, 28(3), 599-618. doi:10.1017/S0260210502005995
- Jacobs, L., & de Vroome, T. (2014). Waar zien we die migranten dan? [KU Leuven Blog]. Geraadpleegd op <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/469039/1/%E2%80%9C Waar+zien+we+die+migranten+dan %E2%80%9D+ +KU+Leuven+blogt.pdf>
- Kempf, W. (2003). Konstruktive Konfliktberichterstattung—ein sozialpsychologisches Forschungs- und Entwicklungsprogramm. *Conflict & Communication Online*, 2(2), 1-15. Geraadpleegd op http://www.cco.regeneronline.de/2003_2/pdf_2003_2/kempf_dt.pdf
- Kepplinger, H. M., & Habermeier, J. (1995). The impact of key events on the presentation of reality. *European Journal of Communication*, 10(3), 371-390. doi:10.1177/0267323195010003004
- Khosravini, M. (2009). The representation of refugees, asylum seekers and immigrants in British newspapers: A critical discourse analysis. *Journal of Language and Politics*, 9(1), 1-28. doi:10.1177/0957926509104024
- Kitzinger, J. (2000). Media templates: patterns of association and the (re) construction of meaning over time. *Media, Culture & Society*, 22(1), 61-84. doi:10.1177/016344300022001004

- Klomp, C. (2015). Protesten tegen vluchtelingen steeds sterker. *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd op <http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/4158351/2015/10/07/Protesten-tegen-vluchtelingen-steeds-sterker.dhtml>
- Korac, M. (2003). Integration and How We Facilitate it A Comparative Study of the Settlement Experiences of Refugees in Italy and the Netherlands. *Sociology*, 37(1), 51-68. doi:10.1177/0038038503037001387
- Krippendorff, K. (1980). Content analysis. In E. Barnouw, G. Gerbner, W. Schramm, T.L. Wort, & L. Gross (Eds.), *International encyclopedia of communication* (pp. 403-407). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Lakoff, G. & Ferguson, S. (2007). The framing of immigration. [Paper]. Geraadpleegd via The Rockridge Institute: <http://afrolatinoproject.org/2007/09/24/the-framing-of-immigration-5/>
- Lehman-Wilzig, S. N., & Seletzky, M. (2010). Hard news, soft news, 'general' news: The necessity and utility of an intermediate classification. *Journalism*, 11(1), 37-56. doi:10.1177/1464884909350642
- Levy, C. (2010). Refugees, Europe, camps/state of exception: "into the zone", the European Union and extraterritorial processing of migrants, refugees, and asylum-seekers (theories and practice). *Refugee Survey Quarterly*, 29(1), 92-119. doi:10.1093/rsq/hdq013
- Manssens, J., & Walgrave, S. (1998). *Populair en/of kwaliteit?: de Vlaamse pers over de zaak-Dutroux*. [Paper]. Geraadpleegd bij Departement Politieke en Sociale Wetenschappen, Universiteit Antwerpen via <http://uahost.uantwerpen.be/psw/pswpapers/PSWpaper%201998-10%20walgrave.pdf>
- Martin, S. R. (1988). Proximity of Event as Factor in Selection of News Sources. *Journalism Quarterly*, 65(4), 986-989.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, 36(2), 176-187. doi:10.1086/267990
- Meert, H., Blommaert, J, Stuyck, K, Peleman, K., & Dewilde, A (2004). *Van balen tot onthalen: de geografische en discursieve dimensie van attitudes tegenover asielzoekers: casestudies uit Vlaanderen en Brussel*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Meijer, I. C. (2003). What Is Quality Television News? A plea for extending the professional repertoire of newsmakers. *Journalism Studies*, 4(1), 15-29. doi:10.1080/14616700306496
- Moy, P & Bosch, B. (2013). Theories of public opinion. In P. Cobley & P.J. Schultz (Eds.) *Handbook of Communication Science. Vol. 1: Theories and Models of Communication* (pp. 289-308). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.

- Nekuee, S., & Verkuyten, M. (1999). Emotionele distantie en integratie: Iraanse politieke vluchtelingen in Nederland. *Mens en Maatschappij*, 74(3), 218-234. Geraadpleegd op <http://rjh.ub.rug.nl/index.php/MenM/article/view/18581>
- Neyman, J. (1934). On the two different aspects of the representative method: the method of stratified sampling and the method of purposive selection. *Journal of the Royal Statistical Society*, 97(4), 558-625. doi:10.2307/2342192
- Nickels, H. C. (2007). Framing asylum discourse in Luxembourg. *Journal of Refugee Studies*, 20(1), 37-59. doi:10.1093/jrs/fel029
- Nir, R., & Roeh, I. (1992). Intifada coverage in the Israeli press: Popular and quality papers assume a rhetoric of conformity. *Discourse & Society*, 3(1), 47-60. doi:10.1177/0957926592003001003
- NOS (2015, 15 oktober). De vluchtelingencrisis in vijf grafieken. Geraadpleegd op <http://nos.nl/artikel/2063227-de-vluchtelingencrisis-in-vijf-grafieken.html>
- O'Neill, D. & Harcup, T. (2009). News values and selectivity. In: K. Walh Jorgensen & T. Hanitzsch (Eds.) *The Handbook of Journalism Studies* (pp. 161-174). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Peek, L. A. (2003). Reactions and response: Muslim students' experiences on New York City campuses post 9/11. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 23(2), 271-283. doi:10.1080/1360200032000139910
- Pel, A.F. (2016, 20 januari). Meer drempels voor burger in azc discussie. *Metro*. Geraadpleegd op <http://www.metronieuws.nl/nieuws/binnenland/2016/01/meer-drempels-voor-burger-in-azc-discussie>
- Prior, M. (2003). Any good news in soft news? The impact of soft news preference on political knowledge. *Political Communication*, 20(2), 149-171. doi:10.1080/10584600390211172
- Reinemann, C., Stanyer, J., Scherr, S., & Legnante, G. (2011). Hard and soft news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 1-19. doi:10.1177/1464884911427803
- Riff, D., Lacy, S., & Fico, F. (2014). *Analyzing media messages: Using quantitative content analysis in research*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Robinson, P. (2001). Theorizing the influence of media on world politics models of media influence on foreign policy. *European Journal of Communication*, 16(4), 523-544. doi:10.1177/0267323101016004005
- Robinson, V. (1995). The changing nature and European perceptions of Europe's refugee problem. *Geoforum*, 26(4), 411-427. doi:10.1016/0016-7185(95)00042-9
- Robinson, S. (2007). "SOMEONE'S GOTTA BE IN CONTROL HERE". The institutionalization of online news and the creation of a shared journalistic authority. *Journalism Practice*, 1(3), 305-321. doi:10.1080/17512780701504856
- RTL Nieuws (2015, 8 oktober). Voor/tegen de vluchtelingen. Geraadpleegd op <http://www.rtlnieuws.nl/editienl/laatste-videos-editienl/voor-tegen-de-vluchteling>

- RTL Nieuws (2015, 12 oktober). Raad Purmerend ziet komst groot AZC niet zitten. Geraadpleegd op <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/binnenland/raad-purmerend-ziet-komst-groot-azc-niet-zitten>
- RTL Nieuws (2016, 20 januari). Aanrandingen door vluchtelingen in Amsterdams cafe en zwembad. Geraadpleegd op <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/binnenland/aanrandingen-door-vluchtelingen-amsterdams-cafe-en-zwembad>
- Ruigrok, N. (2008). Journalism of attachment and objectivity: Dutch journalists and the Bosnian War. *Media, War & Conflict*, 1(3), 293-313. doi:10.1177/1750635208097048
- Sallot, L. M., Steinfatt, T. M., & Salwen, M. B. (1998). Journalists' and public relations practitioners' news values: Perceptions and cross-perceptions. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 75(2), 366-377. doi:10.1177/107769909807500211
- Schaap, G. J., & Pleijter, A. R. J. (2012). Het sensatiegehalte van voorpaginafoto's: Een inhoudsanalyse van populaire en kwaliteitskranten in Nederland. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40(1), 71-86. Geraadpleegd op <http://hdl.handle.net/2066/102585>
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, 49(1), 103-122. Geraadpleegd op https://www.researchgate.net/profile/Dietram_Scheufele/publication/209409815_Framing_as_a_theory_of_media_effects/links/0fcfd510e9ad629f50000000.pdf
- Scheufele, D. A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of communication*, 57(1), 9-20. doi:10.1111/j.0021-9916.2007.00326.x
- Schneider, B. (2012). Sourcing homelessness: How journalists use sources to frame homelessness. *Journalism*, 13(1), 71-86. doi:10.1177/1464884911421573
- Schol, M., Woestenburg, N., Sibma, A., Jager, L. D., & Winter, H. (2013). *Directe plaatsing in gemeenten van hervestigde vluchtelingen*. Geraadpleegd op https://www.wodc.nl/images/2245-volledige-tekst_tcm44-487791.pdf.
- Schultz, I. (2007). The journalistic gut feeling: Journalistic doxa, news habitus and orthodox news values. *Journalism Practice*, 1(2), 190-207. doi:10.1080/17512780701275507
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of communication*, 50(2), 93-109. doi:10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x
- Shadid, W. (2005). Berichtgeving over moslims en de islam in de westerse media: Beeldvorming, oorzaken en alternatieve strategieën. *Tijdschrift voor communicatiewetenschap*, 33(4), 330-346. Geraadpleegd op <http://interculturelecommunicatie.com/download/westerse%20media%20en%20islam.pdf>

- Shoemaker, P.J. & Reese, S.D. (2014). Routines as conceptual model. In P.J. Shoemaker & S.D. Reese (Eds.), *Mediating the Message in the 21st century. A media sociology perspective* (pp. 168-177). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Soroka, S. N. (2003). Media, public opinion, and foreign policy. *The International Journal of Press/Politics*, 8(1), 27-48. doi:10.1177/1081180X02238783
- Staszak, J. F. (2008). Other/Otherness. *International encyclopedia of human geography*. Geraadpleegd op <http://www.unige.ch/sciences-societe/geo/collaborateurs/publicationsJFS/OtherOtherness.pdf>
- Steimel, S. J. (2010). Refugees as people: The portrayal of refugees in American human interest stories. *Journal of Refugee Studies*, 23(2), 219-237. doi:10.1093/jrs/feq019
- Suhrke, A. (1998). Burden-sharing during refugee emergencies: The logic of collective versus national action. *Journal of refugee studies*, 11(4), 396-415. doi:10.1093/jrs/11.4.396
- Sunstein, C. (2008). The law of group polarization. In J. S. Fishkin & P. Laslett (Eds.), *Debating deliberative democracy* (pp. 80-101). Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Tuchman, G. (1973). Making news by doing work: Routinizing the unexpected. *American journal of Sociology*, 79(1), 110-131. Geraadpleegd op <http://www.jstor.org/stable/2776714>.
- Van der Laan, S. (2015, 4 september). Waarom rijke Golfstaten geen Syrische vluchtelingen opnemen. *Elsevier*. Geraadpleegd op <http://www.elsevier.nl/Buitenland/achtergrond/2015/9/Waarom-rijke-Golfstaten-geen-Syrische-vluchtelingen-opnemen-2680171W/>
- Van der Leun, J. (2004). Lokale solidariteit met illegale migranten. In H. Entzinger & J. van der Meer (eds.) *Grenzeloze solidariteit. Naar een migratiebestendige verzorgingsstaat*. (pp. 73-85). Geraadpleegd op http://www.jellevanderveer.nl/images/8/86/Opmaak_grenzeloze_def_def.pdf#page=73.
- Van Dijk, T. A. (1989). Mediating racism: The role of the media in the reproduction of racism. *Language, power and ideology: Studies in political discourse* (pp. 199-226). Geraadpleegd op http://www.distancelearningcentre.com/access_2014/materials/Criminology/Content_analysis/Mediating_Racism.pdf
- Van Gorp, B. (2005). Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal of Communication*, 20(4), 484-507. doi:10.1177/0267323105058253
- Van Gorp, B. (2006). *Framing Asiel: Indringers en Slachtoffers in de Pers*. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Van Gorp, B. (2007). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal of communication*, 57(1), 60-78. doi:10.1111/j.0021-9916.2007.00329.x

- Van Houtum, H., & Van Naerssen, T. (2002). Bordering, ordering and othering. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 93(2), 125-136. doi:10.1111/1467-9663.00189
- Vasterman, P. L. (2005). Media-hype self-reinforcing news waves, journalistic standards and the construction of social problems. *European Journal of Communication*, 20(4), 508-530. doi:10.1177/0267323105058254
- Vincent, J., Inwold, C., Masemann, V., & Johnson, J. T. (2002). A Comparison of Selected 'Serious' and 'Popular' British, Canadian, and United States Newspaper Coverage of Female and Male Athletes Competing in the Centennial Olympic Games Did Female Athletes Receive Equitable Coverage in the 'Games of the Women'?. *International Review for the Sociology of Sport*, 37(3-4), 319-335. doi: 10.1177/101269020203700312
- Vliegthart, R., & Roggeband, C. (2007). Framing immigration and integration Relationships between press and parliament in The Netherlands. *International Communication Gazette*, 69(3), 295-319. doi:10.1177/1748048507076582
- Walgrave, S., Soroka, S., & Nuytemans, M. (2007). The Mass Media's Political Agenda-Setting Power: A Longitudinal Analysis of Media, Parliament, and Government in Belgium (1993 to 2000). *Comparative Political Studies*, 41(6), 814-836. doi:10.1177/0010414006299098
- Walgrave, S., & Van Aelst, P. (2006). The contingency of the mass media's political agenda setting power: Toward a preliminary theory. *Journal of Communication*, 56(1), 88-109. doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00005.x
- Westerståhl, J., & Johansson, F. (1994). Foreign news: News values and ideologies. *European Journal of Communication*, 9(1), 71-89. doi:10.1177/0267323194009001004
- White, P. (2005). Narrative impulse in mass-media 'hard news' reporting. In F. Christie & J.R. Martin (eds.) *Genre and institutions: Social processes in the workplace and school* (pp. 101-123). Geraadpleegd op [http://www.prrwhite.info/prwhite,%201997,%20Death,%20Disruption%20and%20the%20Moral%20Order%20\(in%20news\).pdf](http://www.prrwhite.info/prwhite,%201997,%20Death,%20Disruption%20and%20the%20Moral%20Order%20(in%20news).pdf)
- Wood, N., & King, R. (2001). *Media and Migration*. London: Sage Pub. Geraadpleegd op <http://books.google.nl>.
- Yardi, S., & Boyd, D. (2010). Dynamic debates: An analysis of group polarization over time on twitter. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 30(5), 316-327. doi:10.1177/0270467610380011

Appendix A

Framing matrix opgesteld aan de hand van inductief vooronderzoek

Resultaten van kwalitatieve inhoudsanalyse

Naam frame	Probleem	Veroorzaker	Slachtoffer	Oplossing	Framing devices
1 Menselijkheidsframe	Vluchtelingen hebben het moeilijk	Oorlog in thuisland, asielbeleid, terroristen, verkrachters	Vluchtelingen in het algemeen, soms specifiek vrouwen, kinderen	Er moet hulp worden geboden aan de vluchtelingen	Huis en haard achterlaten, wanhopige omstandigheden, gehuil van angst, gevaar, risico, geweld ontvluchten, tocht naar veiligheid
2 Wij-zij frame A: bedreiging	Er is een gevaar voor de Nederlandse / Westerse samenleving	Vluchtelingen vormen een bedreiging op crimineel gebied, qua jihadisme / extremisme: vormen problemen	Inwoners van de Nederlandse / Westerse samenleving, soms specifiek vrouwen	Dit gevaar moet worden aangepakt	Belagen van vrouwen, jihadisten, IS, verkrachting en intimidatie, toelaten van tuig, zwervende types in de stad
2 Wij-zij frame B: Otherness	Vluchtelingen brengen beduidend andere normen en waarden mee ons land in dat wat gewoon is bij ons	Culturele en religieuze gebruiken van vluchtelingen	Westerse samenleving en bijgaande normen en waarden, culturele gebruiken	Moet worden opgelost door bijvoorbeeld voorlichting, of hulp bij integratie, of door buitenstaanders buiten te houden	'zij' en 'wij' denken, vluchtelingen zijn anders, ander beeld over..., door hun religieuze achtergrond, patriarchale cultuur, tips voor vluchtelingen "eigendom betreft goederen en geen kindermisjes"

Naam frame	Probleem	Veroorzaker	Slachtoffer	Oplossing	Framing devices
3 Urgentieframe	Er is een grootse problematiek wat de hoeveelheid vluchtelingen betreft <i>Contrast:</i> de hoeveelheid vluchtelingen valt wel mee	Aantrekkingskracht van Europa in combinatie met een slechte situatie in het thuisland, op economisch of politiek (oorlog) vlak <i>Contrast:</i> Nederland heeft ergere dingen meegemaakt, de cijfers zijn overdreven	Westerse samenleving, Europa, Nederland	Terugbrengen van het aantal asielzoekers dat Europa dan wel Nederland opzoekt <i>Contrast:</i> nuance in het debat	Asielproblematiek, vluchtelingenstroom, indammen, uiterste poging om onder controle te krijgen, niet meer aankunnen, overvoerde eindbestemming Duitsland, chaos rond vluchtelingen
4 Economisch frame	Vluchtelingen opvangen kost (te) veel geld <i>Contrast:</i> vluchtelingen kunnen van toegevoegde waarde zijn voor de economie	Vluchtelingen zijn vooral economische migranten <i>Contrast:</i> achtergrond van vluchtelingen (hoogopgeleid)	Nederlandse verzorgingsstaat (werklozen, bejaarden)	Vluchtelingen niet te veel geven en zo niet aanmoedigen	Gelukszoekers, uit op ons geld, eigen volk eerst, aanzuigende werking, woningtekort, werkloosheid, sobere opvang, ontmoedigen, “omwille van borstvergroting vluchtende Syriërs”, wat kost dat allemaal wel niet, misbruik van het asielsysteem <i>Contrast:</i> hoogopgeleid, belasting betalen, economische impuls, bijdrage kunnen leveren aan de samenleving

Naam frame	Probleem	Veroorzaker	Slachtoffer	Oplossing	Framing devices
5 Sociale onrustframe	Sociale onrust als gevolg van het debat rondom de vluchtelingen	Mensen met uiteenlopende standpunten: anti-vluchteling versus neutraal (opvangen in verhouding) versus we moeten ze helpen	Burgers van Nederland versus vluchtelingen	Geen vluchtelingen versus gelimiteerd versus help zo veel mogelijk vluchtelingen	Niet in mijn wijk, het zijn te veel vluchtelingen voor een klein dorp, rellen, agressie, geweld, verdeeldheid, vrijwilligers, helpen, kleding inzamelen, reddingsacties, we moeten iets doen
6 Beleidsframe	De politiek (op lokaal, nationaal, Europees of internationaal niveau) luistert niet naar het volk, is het niet met elkaar eens of niet in staat om een oplossing te vinden, opvang is niet goed geregeld <i>Contrast:</i> er zijn mensen gered, opvang is goed geregeld, de politiek komt dichterbij een oplossing	Politici denken alleen aan eigenbelang (stemmen) of zijn incapabel in het oplossen van de vluchtelingencrisis <i>Contrast:</i> politici, soms i.c.m. hulporganisaties, t.g.v. burgerinitiatieven	De burger, soms ook vluchtelingen	Luisteren naar de burger, algemeen belang boven eigenbelang stellen, opstappen, samenwerken	Dilemma, moeilijk op te lossen, onenigheid, Europa valt uit elkaar, ruzie, met de nek aangekeken, gaven hun buurlanden van alles de schuld, aartsrivalen, woorden zijn niet meer genoeg, internationale gemeenschap de gebeten hond, alleen een Europees immigratiebeleid kan tragedies voorkomen, geen daadkracht, geen gedegen systeem, opvang in de regio, het nieuwe asielzoekerscentrum is klaar en brengt 800 vluchtelingen onder, overeenkomen

Appendix B

Zoekterm en betrouwbaarheid

Zoekterm voor datacollectie artikelen over vluchtelingen AmCAT:

vluchtelingen# vluchteling* OR asiel* OR refugee* OR migrant* OR azc* OR
bootvluchteling*

*Betrouwbaarheid zoekterm data vluchtelingen: gecontroleerd aan de hand van tegenhanger
searchstring vluchtelingen.*

nietdata# de NOT (vluchteling* OR asiel* OR refugee* OR migrant* OR azc* OR
bootvluchteling*)

→Sample van 20 artikelen zoekterm vluchtelingen (FOUND)

1. RELEVANT	11. RELEVANT
2. RELEVANT	12. RELEVANT
3. NIET RELEVANT	13. RELEVANT
4. RELEVANT	14. RELEVANT
5. RELEVANT	15. RELEVANT
6. RELEVANT	16. RELEVANT
7. RELEVANT	17. RELEVANT
8. RELEVANT	18. RELEVANT
9. NIET RELEVANT	19. RELEVANT
10. NIET RELEVANT	20. RELEVANT

Sample van 20 artikelen zoekterm NOT vluchtelingen (NOT FOUND)

1. NIET RELEVANT
2. NIET RELEVANT
3. NIET RELEVANT
4. NIET RELEVANT
5. NIET RELEVANT
6. NIET RELEVANT
7. NIET RELEVANT
8. NIET RELEVANT
9. NIET RELEVANT
10. NIET RELEVANT
11. NIET RELEVANT
12. NIET RELEVANT
13. NIET RELEVANT
14. NIET RELEVANT
15. NIET RELEVANT
16. NIET RELEVANT
17. NIET RELEVANT
18. NIET RELEVANT
19. NIET RELEVANT
20. NIET RELEVANT

PRECISION & RECALL DATASET		Relevant	
		YES	NO
Found	YES	17	3
	NO	0	20

Precision = $17 / (17 + 3) = \mathbf{0.85}$

Recall = $17/20 = 0.85$ $3/20 = 0.15$
 $0 / 20 = 0$ $20 / 20 = 1$

$0,85 \times 7635 = 6490$ $0,15 \times 7635 = 1145$

$6490 / (6490 + 0) = \mathbf{1}$

Appendix C

Intercodeur betrouwbaarheid

Overzicht van de berekende Cohen's kappa's per vraag en per frame, steekproef 52 artikelen

M1 human face	$k = 1$	
M2 redenen individuen/groepen	$k = 1$	
M3 leven	$k = 1$	
M4 hulpbehoevend	$k = 0,88$	
-- Menselijkheidsframe	$k = 0,97$	
WZb1 problemen	$k = 0,78$	
WZb2 criminele daden	$k = 0,94$	Bedreigingsframe $k = 0,91$
WZb3 terrorisme	$k = 1$	
WZo1 integratie	$k = 0,66$	Othernessframe $k = 0,79$
WZo2 normen waarden religie	$k = 0,93$	
-- Wij-zij frame	$k = 0,85$	
-- Urgentieframe	$k = 0,84$	
-- Economisch frame	$k = 1$	
-- Sociale onrustframe	$k = 0,77$	
-- Beleidsframe	$k = 0,88$	
Gemiddelde kappa algehele thesis = <u>0,885</u>		

Appendix D

Codeerinstructies

Dit codebook begeleidt de kwantitatieve inhoudsanalyse van de artikelen die zijn geschreven over de vluchtelingencrisis.

Van zes hoofdframes dient de aanwezigheid te worden bestudeerd. Ieder frame bestaat uit meerdere vragen. Van iedere vraag wordt een voorbeeld gegeven. Ook bevat het codebook cursief geplaatste opmerkingen ter verduidelijking, die aan de hand van proefcoderen en het testen van de intercodeur betrouwbaarheid naar voren zijn gekomen.

Coderen in het algemeen

- Er worden alleen relevante artikelen gecodeerd, dat wil zeggen:
 - o Geen items coderen die geen krantenartikel vormen (puzzel, tv-aankondigingen).
 - o Geen reacties coderen. Wel opiniestukken door auteurs in de krant zelf, of hoofdredactioneel commentaar.
 - o Geen items coderen die geen betrekking hebben op de huidige vluchtelingencrisis (denk aan: Belgische vluchtelingen uit de Tweede Wereldoorlog).
 - o Geen items coderen die betrekking hebben op alles met dierenasiel.
 - o Geen items coderen die gaan over kunstige uitingen die maar zeer vaag iets met vluchtelingen 20 jaar geleden te maken hebben. Wel oké als het gaat over documentaires over de crisis in beeld, liederen om de vluchtelingen te verwelkomen etc.
 - o Geen dubbele artikelen coderen als die per ongeluk in het sample zijn beland.

Bij het coderen van deze vragen kan er worden geantwoord met JA (1) of NEE (0).

Voorbeelden van JA (1) staan onder iedere vraag vermeld.

1. Voorziet het artikel de vluchtelingencrisis van een menselijk voorbeeld (“human face”)?

“Het lag in de branding. Mond en neus in het zand. Alleen zijn voeten op het droge. Rood t-shirt. Korte, blauwe broek. Armpjes en beentjes nog een beetje mollig van de laatste restjes babyvet. (.....) Maar **Aylan Kurdi** zal nooit ouder worden dan 3.”

(Algemeen Dagblad)

Deze vraag betreft een menselijk voorbeeld dat iconische vormen aan kan nemen. Zonder al te veel extra uitleg, kan al meteen duidelijk worden over wie het gaat. Dit lijkt vooral Aylan te zijn, maar kan bijvoorbeeld ook verwijzen naar een meisje met een jurkje, drijvend in de zee na de bootramp in het voorjaar van 2015.

2. Benadrukt het artikel hoe individuele vluchtelingen of groepen vluchtelingen worden getroffen door gebeurtenissen die samenhangen met de vluchtelingencrisis?

“Hun doel was naar Europa te komen. Deze vier mannen hebben anderen geholpen, maar wilden vooral zelf **de oorlog in Syrië ontvluchten.**”

(Algemeen Dagblad)

Deze vraag betreft voornamelijk de achtergrond van de situatie die vluchtelingen zijn ontvlucht. Er wordt verteld wat er aan de hand is: oorlog, bommen, armoede, etc. De redenen die hier kunnen worden genoemd, mogen zowel van economische als politieke aard zijn.

3. Gaat het artikel in op het leven van (een) bepaalde vluchteling(en)?

“Twee vluchtelingen nemen ons mee naar het uiteinde van het immense terrein waar de treinen staan. (...). ‘We wachtten tot de bewakers gaan slapen, rond 4.00 uur’, zegt een van de vluchtelingen. **Hij wil alleen kwijt dat hij uit een Arabisch land komt. Hij wil naar Londen om een baan te zoeken.**”

(Algemeen Dagblad)

Precies zoals de vraag luidt: wordt er ingezoomd op de ervaringen, het leven, verhalen van individu(en)? Makkelijk te zien wanneer er iets staat als “Hamid, 23 jaar, uit Syrië”.

4. Worden de vluchtelingen in een hulpbehoevende slachtofferrol geplaatst?

“Voor de tweede keer deze week is een overvol **schip met vluchtelingen in de steek gelaten** door de kapitein en zijn bemanning. De Italiaanse kustwacht is vanochtend aan boord gegaan van een schip met honderden vluchtelingen in de Ionische Zee. De bemanning heeft het onder de vlag van Sierra Leone varende schip op volle zee verlaten en de **migranten stuurloos achtergelaten.**”

(Algemeen Dagblad)

Deze vraag betreft de mogelijke ellende waar vluchtelingen mee te maken hebben (gehad) op hun reis als vluchtelingen. Dus NIET oorlog in Syrië (dat valt onder vraag 2 van dit frame). Wel het verdrinken op zee, het verkommeren van de kou in Macedonië en andere moeilijke situaties. Hoeft niet per se, zoals in het voorbeeld hierboven, door een “alwetende verteller” te zijn verteld. Kan ook vanuit de ogen van vluchtelingen zelf (“er is geen schoon drinken, er is geen hygiëne, mijn baby heeft het koud in ons tentje etc.”)

Bij het coderen van deze vragen kan er worden geantwoord met JA (1) of NEE (0).

Voorbeelden van JA (1) staan onder iedere vraag vermeld.

SUB A – bedreiging

1. Worden er problemen besproken die in Nederland en/of Europa worden ervaren als gevolg van de komst van vluchtelingen?

“De stad aan de Spree geldt als onbestuurbaar. Er heerst chaos rond de vluchtelingen (...). Er zijn nog honderdduizend ambtenaren over. Ze komen om in het werk. Vooral nu we **opeens 70000 vluchtelingen op moeten vangen.**”

(De Telegraaf)

Deze vraag is van toepassing voor uitspraken die niet specifiek gaan over een bepaald daad van vluchtelingen zoals de hieropvolgende twee vragen, maar meer over hoe zwaar Nederland of Europa het heeft, als gevolg van vluchtelingen. Het gaat erom hoe Nederland “zich in bochten wringt”, hoe de politie geen tijd heeft voor diefstallen door meer werk a.g.v. vluchtelingen etc.

2. Worden vluchtelingen in verband gebracht met mogelijke criminele daden?

“Minister Thomas de Maiziere van binnenlandse zaken waarschuwde gisteren dat het feit dat **mensen met een migrantenachtergrond in Keulen worden verdacht** er niet toe mag leiden dat de verdenking nu op alle vluchtelingen rust.”

(Trouw)

Alles wat crimineel, illegaal etc. is en gelinkt wordt aan vluchtelingen, met uitzondering van terrorisme, kan in deze vraag worden ondergebracht. Zoals de vraag luidt: ook mogelijke verdenkingen van vluchtelingen volstaan voor een 1.

3. Worden vluchtelingen in verband gebracht met mogelijk terrorisme/extremisme?

“Incidenteel kunnen mensen in asielprocedures **vatbaar zijn voor radicalisering.**”

(Algemeen Dagblad)

Alle linken van vluchtelingen met terroristische daden of extremisme en bijbehorende radicalisering.

SUB B – otherness

1. Wordt er gesproken over (mogelijke) problemen tijdens de integratie van vluchtelingen in Nederland/Europa?

“Ook is het handig geen rare grappen te maken in Duitsland. ‘In sommige culturen kun je als grapje zeggen *schiet hem maar dood*. Dat wordt hier niet begrepen en letterlijk opgevat.’ De schrijvers snappen **dat integreren in Duitsland** frustrerend kan zijn.”

(NRC Handelsblad)

Bij het beantwoorden van deze vraag met een 1 moet er over integratie of een soortgelijk woord worden gesproken. Dit voorbeeld zou niet volstaan voor deze vraag als het laatste zinnetje er niet bij zou staan; dan kwam het meer in aanmerking voor de volgende vraag.

2. Wordt er gesproken over (mogelijke) verschillen in normen en waarden of religie tussen vluchtelingen en de Nederlandse/Westerse samenleving?

“Ze hebben een **ander beeld over vrouwen dan wij**. Je moet meer oppassen. De onveiligheid op straat is groter geworden”.

(de Volkskrant)

Het gaat bij deze vraag om benoemingen van anders zijn van vluchtelingen op gebied van normen, waarden, religie, cultuur, culturele gebruiken, denkwijzen. Een 1 mag ook worden aangevinkt als het gaat over vluchtelingen die antihomoseksueel zijn en als er uitgebreid wordt geschreven over bepaalde vluchtelingen die andere (minder specifiek omschreven) vluchtelingen hebben aangerand, uitgescholden etc. om redenen die voor de gemiddelde Nederlander vreemd zijn, denk aan christen zijn etc.

1. Behandelt het artikel een mate van urgentie en zo ja, welke mate van urgentie is dit?

Bij het coderen van deze vraag, vormen de drie antwoordcategorieën een afspiegeling van de twee hierboven genoemde perspectieven, aangevuld met een neutraal perspectief op urgentie van de vluchtelingen crisis.

Antwoorden met -1 betekent dat het artikel een grote mate van problematiek uitlicht - samengevat “tsunami”.

“Aanpak van de **vluchtelingenstroom**”

(de Volkskrant)

Een -1 kan al worden aangekruist bij aanwezigheid van zinnen als: barst uit de voegen, kruitvat op ontploffen, de druk is derhalve groot, MITS er nergens in het artikel meer gerelativeerd wordt – dan zou het naar 0 moeten gaan.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft wat betreft de mate van problematiek.

Een 0 kan worden gegeven als het urgentieframe voorkomt, maar of beide kanten behandelt, of niet duidelijk een van de twee kanten uitlicht.

Antwoorden met +1 betekent dat het artikel een overwegend nuancerend standpunt aanneemt wat betreft de grootsheid en ernst van de vluchtelingenproblematiek.

“(…) vluchtelingen zijn een verschijnsel dat al vele jaren voorkomt. Het ene jaar is er meer aandacht voor dan het andere.”

(NRC Handelsblad)

1. Beoordeelt het artikel de economische situatie als gevolg van de komst van vluchtelingen en zo ja, op welke manier wordt hierover geschreven.

Antwoorden met -1 betekent dat het artikel met name negatieve economische gevolgen van de komst van vluchtelingen uitlicht: samengevat “het kost (te) veel geld”.

“Op korte termijn zijn er echter alleen maar miljoenenkosten, die de **begroting van een land uit het lood kunnen slaan.**”

(De Telegraaf)

Een -1 aanvinken als het overwegend negatief is wat er wordt geschreven over de vluchtelingencrisis in economische termen.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft wat betreft de uiteindelijke economische gevolgen van de komst van vluchtelingen.

Een 0 kan worden gegeven als het economisch voorkomt, maar of beide kanten behandelt, of niet duidelijk een van de twee kanten uitlicht. Bijvoorbeeld bij het benoemen van: er is 3 miljard beloofd voor opvang van vluchtelingen. Is niet duidelijk positief of negatief.

Antwoorden met +1 geeft aan dat het artikel de komst van vluchtelingen benoemt in termen van positieve economische effecten op de samenleving.

“Op langere termijn is er echter ook economisch voordeel als die migranten gaan werken en belasting afdragen.”

(De Telegraaf)

1. Benoemt het artikel de sociale onrust als gevolg van de vluchtelingen crisis en/of het debat dat hierover gaat en zo ja, welke kant van het debat wordt voornamelijk uitgelicht?

Antwoorden met -1 betekent dat het artikel vooral de anti-vluchtelingen kant uitlicht; de kant van de protesten en het niet willen opvangen van vluchtelingen.

“Les 1 van al die rellen eerder dit jaar is toch: zoek draagvlak onder de bevolking. Zeker als het gaat om liefst 1500 vreemdelingen die voor ten minste tien jaar een plek moeten krijgen binnen de grenzen van een dorp van nog geen 11000 inwoners.” (Trouw)

Het hoeft hier net per se over alleen rellen en gevechten te staan. Kan ook zijn dat het artikel benadrukt dat door onrust, anti-migratiepartijen groeien en waarom is dit zo etc.

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft in het sociale debat.

Een 0 kan worden gegeven als het sociale onrustframe voorkomt, maar of beide kanten behandelt, of niet duidelijk een van de twee kanten uitlicht. Bijvoorbeeld: er zijn maatschappelijke discussies, het klimaat is gepolariseerd etc.

Antwoorden met +1 betekent dat het artikel vooral focust op de pro-vluchtelingen standpunten plus bijbehorende acties als kleding inzamelen

“De Facebookpagina is niet het eerste initiatief van particulieren om de vluchtelingen te helpen. Riemer ten Brink uit Haren zet zich al een tijd in voor de vluchtelingen in Calais. Onder de paraplu van hulporganisatie CalAid zamelt hij spullen in. Dat resulteerde in een verzameling tenten, kleding, zaklampen en slaapmatjes.”
(de Volkskrant)

Deze pro-vluchtelingenacties mogen ook in het buitenland plaatsvinden (Nederlandse vrijwilligers op Lesbos o.i.d.).

1. Bespreekt het artikel het handelen van de politiek inzake de vluchtelingencrisis en zo ja, hoe wordt de kwaliteit gezien?

Antwoorden met -1 houdt in dat het artikel vooral slecht handelen van de politiek en een gebrek aan oplossingen voor de vluchtelingencrisis benadrukt.

“De internationale gemeenschap, vooral de Europese Unie, was gisteren de gebeten hond in veel reacties op het drama in de Middellandse Zee.”

(Trouw)

Artikel moet duidelijk negatief zijn over de politiek, kan niet alleen zijn: Samson en Rutte zijn het oneens. Er moet wel een soort verwijt worden gemaakt (dit kan via sarcasme, ironie etc. maar ook letterlijk zoals in dit voorbeeld).

Antwoorden met 0 betekent dat het artikel neutraal blijft in het vellen van een oordeel over het handelen van de politiek.

Een 0 kan worden gegeven als het beleidsframe voorkomt, maar of beide kanten behandelt, of niet duidelijk een van de twee kanten uitlicht. Kan zijn bij een pure beschrijving van politieke beslissingen of nog plaats te vinden politieke overleggen.

Antwoorden met +1 betekent dat het artikel met name positief schrijft over het handelen van de politiek en dus vooruitgang ziet in de aanpak van de vluchtelingencrisis.

“In het Europese plan staat bijvoorbeeld het idee om enkele duizenden aangekomen vluchtelingen over Europa te verdelen. **Op termijn zou het eerlijk verdelen van vreemdelingen over het continent positief kunnen zijn** voor Nederland, omdat relatief veel vluchtelingen nu naar de rijkere, noordelijke landen willen. Dankzij een dergelijke verdeling hoeft Nederland straks minder vluchtelingen op te vangen dan het nu doet, wordt betoogd.”

(De Telegraaf)

Hier lijkt de politiek goed op weg naar een positieve uitkomst van de vluchtelingencrisis. Mag ook nog nadrukkelijker positief dan dit.